

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ : แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

ความมุ่งหมายของการศึกษาในชั้นตอนนี้ เพื่อการนำเสนอแนวความคิดในการออกแบบปรับปรุง นำมาสรุป เสนอแนะแนวทาง (Design Guidelines) การอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา ซึ่งมาจากการวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ชุมชน มาสู่การอธิบายถึงรายละเอียดประกอบพร้อมทั้งรูปแบบทางกายภาพที่จะเกิดขึ้นตามแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนต่อไป

5.1 ข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทางกายภาพของชุมชน

เป็นการศึกษาที่เป็นประเด็นหลักที่จากการวิเคราะห์ทางศักยภาพและปัญหาของพื้นที่ชุมชน แล้วนำไปสู่ประเด็นที่เป็นแนวทางเสนอแนะ โดยจะพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพ โดยการสรุปได้จากประเด็นที่สำคัญของชุมชนทางกายภาพ ได้แก่ การใช้ที่ดิน การคมนาคมสัญจร รูปแบบสถาปัตยกรรม ลักษณะภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น (ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 สรุปจากการวิเคราะห์ทางกายภาพของชุมชน

ประเด็น	ศักยภาพ	ปัญหา	แนวทางการเสนอแนะ
การใช้ที่ดินของพื้นที่ว่างด้านหลังอาคาร	เป็นที่โล่งเป็นที่โล่งว่างให้กับชุมชน(open space)	ถูกปล่อยว่างจากการรื้อย้ายหรือจากการถูกไฟไหม้ เป็นที่รกร้างว่างเศษสิ่งของชุมชน	ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ว่างด้านหลังหรือลานชุมชนที่มีอยู่ เป็นที่นั่งเล่น จุดจอดรถ
การคมนาคมขนส่ง	มีแม่น้ำลำคลองที่มีหลายสายที่เชื่อมถึงกันของพื้นที่ชุมชนเป็นแม่น้ำที่สะอาดเป็นภูมิประเทศที่มีเอกลักษณ์	คลองมีความตื้นเขินน้ำแห้งในหน้าแล้ง ผู้คนไม่ให้ความสำคัญกับทางเรือ	ควรมีการเชื่อมโยงจากบกมาถึงน้ำ โดยการสนับสนุนให้เข้าถึงพื้นที่ริมน้ำได้สะดวกปลอดภัย

ประเด็น	ศักยภาพ	ปัญหา	แนวทางเสนอแนะ
รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน	มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีการตั้งฐานเขื่อนริมน้ำ การวางอาคารที่บ่งบอกถึงการใช้งานเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่	การตั้งอาคารบ้านเรือนที่เป็นรูปไม่ให้ความสำคัญกับคลองแต่ยึดการตั้งถิ่นฐานตามแนวถนนที่ตัดผ่าน ขัดแย้งกับรูปแบบ	ควรรักษาแนวเส้นทางการเข้าถึงและการวางตำแหน่งที่ตั้งอาคารของเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ตั้งการวางอาคารให้เป็นแบบชุมชนริมน้ำโดยเน้นหันอาคารหาแม่น้ำ
ลักษณะอาคารบ้านเรือนริมน้ำ	มีรูปแบบเฉพาะตัวทั้งรูปทรง วัสดุ องค์ประกอบของอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ของเรือนริมน้ำในแบบเรือนแถวยาวขนานริมคลอง	มีการต่อเติมเปลี่ยนรูปแบบจำนวนชั้นของอาคาร วัสดุที่ใช้ก็ขัดแย้งกับวัสดุที่มีอยู่เดิม	ควรกำหนดแนวทางรูปแบบทางการต่อเติม ปรับปรุงเนื่องจากสภาพ เอกลักษณ์ของอาคารเรือนแถวริมน้ำ
การใช้พื้นที่ริมน้ำ	<p>ทางเดินริมน้ำสามารถสัมผัสกับน้ำได้โดยตรงเทียบถึงภูมิทัศน์ใช้สอยงานริมน้ำและการใช้สอยริมน้ำได้สะดวก</p> <p>ที่นั่งพักผ่อนริมน้ำ ใช้พื้นที่นั่งพักผ่อนที่ศาลาริมน้ำซึ่งเข้าไปในคลอง หรือใช้มานั่ง</p>	<p>การเดินเท้าถูกรบกวนด้วยมอเตอร์ไอดีมีมาปะปนพื้นที่ริมน้ำทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยและทำลายบรรยากาศริมน้ำ</p> <p>การยืนไม่มีรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมีการใช้พื้นที่ทางเดินเท้าปะปนกันหลายๆอย่างทำให้พื้นที่ใช้งานของทางสัญจรกับแคบลง ที่นั่งไม่เป็นที่นั่งเป็นส่วน</p>	<p>ควรเน้นการใช้งานส่งเสริมบรรยากาศริมน้ำของทางเท้าเพื่อเกิดความปลอดภัยให้เกิดความสัมพันธ์กับริมน้ำให้มากขึ้น</p> <p>ควรมีการจัดพื้นที่นั่งพักผ่อนใช้งานรวมกันกระจายไว้เป็นจุดๆ มีมานั่งแบบสัมผัสริมน้ำได้ดีขึ้น</p>
การเชื่อมโยง 2 ฝั่งชุมชน	มีการใช้เส้นทางคมนาคมสัญจรริมน้ำโดยการใช้ทางเดินด้านหน้าอาคารและด้านหลังอาคารรวมทั้ง 2 ฝั่งของคลองและมีชุมชนรวมทั้ง 2 ฝั่งคลอง	การเชื่อมโยงระหว่าง 2 ชุมชนของระหว่าง 2 ฝั่งคลองมีสะพานเดินข้ามคลองไม่เหมาะสมและพ้องต้องการใช้งานของชุมชน ขาดการเชื่อมโยงของการสัญจรที่เป็นระบบ	ควรมีสะพานข้ามเพื่อรองรับในจุดบริการที่มีการเชื่อมต่อจากริมน้ำไปยังพื้นที่หลังอาคารไปถึงถนนหลังชุมชน

ประเด็น	ศักราชภาพ	ปัญหา	แนวทางการเสนอแนะ
สภาพ ภูมิทัศน์ริมน้ำ	สภาพที่เป็นแนวขนานกับ ริมคลองด้วยรูปทรง อาคารชั้นเดียวแนวอน ไปตามริมน้ำมีฉากหลัง เป็นทิวต้นมะพร้าวขึ้นสูง เป็นกลุ่มทั้ง 2ฝั่งคลอง ร่วมรั้ว	เกิดเป็นอาคารสมัยใหม่เป็น อาคารพาณิชย์ค.ส.ล สูงเกิน 1 ชั้นแทรกตัวขัดกับแนวเส้นหลัง คาเดิม(skyline)ของอาคาร หรือมีอาคารที่มีรูปทรงเปลี่ยน ไปจากเดิมสร้างต่อเติมอยู่ด้าน หลัง ซึ่งสูงเกินกว่าอาคารริมน้ำ ทำให้บังทัศนียภาพ ขัดแย้ง กับแนวหลังคาของอาคารริม น้ำโดยรวม	ควรมีการเปิดมุมมองให้กับ อาคารริมน้ำให้มีลักษณะ โปร่งชัดเจน เห็นเรียงเป็นแนว อาคารกับคลองขนานกันไป ตลอด ด้วยการควบคุมแนว เส้นขอบฟ้าอาคาร ปรับปรุง วัสดุ รูปทรงอาคารที่ให้มี ความกลมกลืนสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อม

5.2 แนวทางการการอนุรักษ์และปรับปรุงลักษณะทางกายภาพ

โดยพิจารณาจากข้อสรุปที่เป็นประเด็นหลักของชุมชนซึ่งมีหัวข้อต้องกำหนดเป็นแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพ คือ ลักษณะการใช้ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร ลักษณะทางสถาปัตยกรรม และทางภูมิสถาปัตยกรรม รวมทั้งรายละเอียดของบริเวณที่มีการปรับปรุงทั้ง 5 ของชุมชน และทัศนียภาพโดยรวมที่แสดงในแต่ละจุด

เกณฑ์ในการกำหนดแนวทางการออกแบบและปรับปรุงทางกายภาพพื้นที่ชุมชน มีดังนี้

1. สมองตอบกิจกรรมการใช้งาน วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชน
2. ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ทั้งสัดส่วน ความสูง วัสดุที่ใช้ และรูปแบบ
3. การเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำโดยรับรู้ทางสายตา และการเข้าไป
4. การเชื่อมโยงระบบการสัญจรที่ต่อเนื่อง
5. ความสะดวก ปลอดภัยเกิดขึ้นกับชุมชน
6. พื้นฟู หรือปรับเปลี่ยน การใช้สอยพื้นที่และอาคารให้เกิดประสิทธิภาพ

5.2.1 แนวความคิดในการออกแบบ จากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบ ซึ่งก็ได้ศึกษาพิจารณา จากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำไปเป็นประเด็นในการออกแบบชุมชน และกำหนดหัวข้อในด้านต่างๆ ของเสนอแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

1. แนวคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีลักษณะเฉพาะเป็นหนึ่งเดียว หรือ เกิดความรู้สึกถึง สถานที่ที่มีคุณค่า ต้องมีอยู่บนพื้นฐาน (Garnham . 1985) มาจาก

- รูปแบบสถาปัตยกรรม
- ลักษณะสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อุณหภูมิ
- ลักษณะเฉพาะตัวของสภาพธรรมชาติที่ตั้งอยู่
- ความทรงจำ หรือการจดจำต่อสถานที่ของคน หรือใครที่พบเห็น
- การใช้วัสดุท้องถิ่น
- ความเชี่ยวชาญเฉพาะของท้องถิ่น / ช่างฝีมือ
- ความรู้สึกต่อการตั้งพื้นฐานของอาคารที่สำคัญ
- วัฒนธรรมที่หลากหลายและประวัติศาสตร์
- คุณค่าของประชาชน
- สภาพแวดล้อมนำคุณภาพที่สูง สามารถสังเกตเห็นและเข้าถึงได้
- กิจกรรมของเมือง แต่ละวันและช่วงฤดูกาล

2. แนวความคิดเกี่ยวกับข้อพิจารณาถึงเอกลักษณ์ของเมือง (Character of Town) ประกอบด้วย (Manley and Guis . 1998) สิ่งที่จะต้องทำการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1 เป้าหมาย / จุดประสงค์

ในประเด็น - บริบทและสวณบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ เช่น ต้องระบุขอบเขต ทำทะเบียนของอาคาร กำหนดการรักษาต้นไม้

2 วิวัฒนาการของพื้นที่

ในประเด็น - การจัด เรียงลำดับลักษณะอาคารแต่ละยุคจากแผนที่
- การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ ที่ดินและเศรษฐกิจ ที่ทำให้รูปร่างเกิดเป็น เอกสารผังเมือง

3 ลักษณะภูมิทัศน์เมือง

ในประเด็น - การติดตั้งของสภาพสิ่งก่อสร้าง การยื่นล้ำ แนวเส้นขอบฟ้า
- การเข้าถึง ที่หมายตา ทิวทัศน์แวดล้อม การกำหนดขอบเขต

- 4 พื้นที่ขนาดเล็ก ๆ
- ในประเด็น - พื้นที่ขนาดเล็ก ๆ ที่เป็นของเอกชน รูปทรง การปิดล้อมของพื้นที่ ชุมชน การตกแต่งภูมิทัศน์
- 5 รูปแบบอาคารท้องถิ่น
- ในประเด็น - รูปแบบอาคารท้องถิ่น ที่ตั้ง วัสดุที่ใช้ ลวดลายพื้น
- 6 ลักษณะของกิจกรรม การเชื่อมโยงพื้นที่
- ในประเด็น - รูปแบบของกิจกรรมและการใช้พื้นที่
- ช่วงเวลาและระดับของกิจกรรม อิทธิพลมาจากการใช้พื้นที่ในอดีตที่ผ่านมา
- 7 ภาพลักษณ์ สังคม
- ในประเด็น - วิถีชีวิตของคนในชุมชน อาชีพ ที่นิยมเขียน ประสบการณ์รู้สึกได้จากเสียง กลิ่น
- 8 สภาพทางกายภาพของพื้นที่ชุมชน (Swot)
- ในประเด็น - พื้นที่ที่มีศักยภาพ พื้นที่อ่อนแอ พื้นที่ที่มีโอกาสพัฒนา พื้นที่ถูกรบกวน
- 9 กลยุทธ์การทำงาน
- ในประเด็น - กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ วางแนวทางการอนุรักษ์ลงในพื้นที่
- ระบุอาคารที่เป็นอันตราย ส่งเสริมให้กับพื้นที่ที่มีโอกาสที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. แนวความคิดที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองจากการสำรวจองค์ประกอบของเมือง โดยการสังเกต (Visual Survey) (Spreiregen . 1965) เป็นวิธีการซึ่งเป็นหัวข้อของการศึกษาที่จะพิจารณาลักษณะของเอกลักษณ์ของเมือง มีดังนี้ คือ

- รูปทรงของที่ดินและธรรมชาติ (Land Form and Nature)
- สภาพของอากาศภายในท้องถิ่น (Local Climate)
- รูปร่างของเมือง (Shape)
- ขนาดและความหนาแน่น (Size and Density)
- รูปแบบ (Pattern) ความละเอียดและผิวสัมผัส (Grain and Texture)
- พื้นที่ว่างในเมืองและพื้นที่เปิดโล่ง (Urban Space & Open Spaces)
- เส้นทาง (Routers)

- ย่านภายในเมือง (The Districts of City)
- ส่วนประกอบของย่าน (The Anatomy of Districts)
- โครงสร้างของกิจกรรม (Activity Structure)
- ทิศทาง (Orientation)
- รายละเอียด (Details)
- มุมมองและเส้นขอบฟ้า (Vista and Skyline)
- สิ่งที่ไม่เป็นกายภาพ (Non - Physical Aspects)
- บริเวณซึ่งมีปัญหา (Problem Areas)

4. แนวคิดที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์การกำหนดย่านในการอนุรักษ์ (Murtaugh . 1982 อ้างใน Urban Design Process . 1985) ต้องมีองค์ประกอบดังนี้คือ

1. ทำเลที่ตั้ง (location)
  - ลักษณะอาคาร ที่ตั้ง ที่ว่าง ในการวางเรียงของอาคารตามแบบประเพณี วัฒนธรรม
2. การออกแบบ (Design)
  - รายละเอียดทางสถาปัตยกรรม มาตรฐาน เครื่องประดับตกแต่ง สัดส่วน ความสูง พื้นผิว วัสดุ จังหวะ
3. การตั้งอยู่ (Setting)
  - การตั้งอยู่ในย่านนั้น ๆ ในขอบเขตที่สนใจของผู้คนภายในพื้นที่
4. วัสดุอาคาร (Materials)
  - สี รูปแบบ ที่เข้ากับสภาพท้องถิ่น
5. ความมีฝีมือของย่าน (Workmanship)
  - ลักษณะฝีมือ ความประณีต ในความงามของย่านนั้น
6. ความรู้สึก (feeling)
  - มีความรู้สึก ชีวิตชีวา ที่รับรู้ได้ถึงย่านนั้น
7. ความเป็นส่วนรวม (Association)
  - เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ย่านประวัติศาสตร์ มีคุณภาพของความงาม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำขึ้นเพื่อสำหรับชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดกับชุมชน คือ (จาก Website Livable Communities Handbook – Sustainability)

1. ตระหนักถึงแหล่งทรัพยากรที่เป็นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- การสงวนรักษา และส่งเสริมที่หมายตาของท้องถิ่น อาคาร หมู่บ้าน แหล่งวรรณคดี ที่ว่าง วัฒนธรรม ประเพณี ทำเป็นเอกลักษณ์

2. กำหนดทิศทางของชุมชน

- การออกแบบในสิ่งใหม่และเก่าของหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนทั้งย่านพาณิชย์ และย่านพักอาศัย เน้นที่ระยะทางเดินทางเท้า ภูมิทัศน์ที่ความสวยงาม และการร่วมมือกันระหว่างชาวบ้าน

3. เป็นทางเลือกที่ดีขึ้นสำหรับการเดินทางด้วยยานพาหนะ

- ปรับปรุงระบบการเดินทาง จักรยาน และทางเดินเท้าในถนนที่ปลอดภัย ปรับปรุงทางถนน (ภูมิทัศน์ แสงสว่าง การเดินข้ามถนน จุดหยุดรถประจำทาง) และการประชาสัมพันธ์ทางเลือกของยานพาหนะ

4. ประสานความร่วมมือของชุมชนกับรัฐบาล

- รวบรวมสมาชิกในชุมชน อาสาสมัคร การมีส่วนร่วมของหมู่บ้าน ความรับผิดชอบของรัฐบาล ที่ให้กับประชาชน และการติดต่อเชื่อมถึงกันระหว่างรัฐประชาชน

5. เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของที่ว่างสีเขียวในเมืองและพื้นที่พักผ่อน

- ที่พักผ่อนหย่อนใจและที่ว่างสีเขียวภายในเมือง สวนสาธารณะทั้งในระดับหมู่บ้านและภูมิภาค ให้มีส่วนร่วมในชุมชน ทางรถจักรยาน และทางเดิน ต้นไม้ ทางแนวยาวของริมแม่น้ำ และภูมิทัศน์ของเมือง

6. การสร้างชิ้นใหม่ ต้องไม่เป็นเมืองย่อยกระจัดกระจายเป็นดอกเห็ด

- วางแผนการเจริญเติบโตของเมืองที่ดี การจัดการของเมืองย่อย ๆ และการพัฒนาในเมืองหลักมากเกินไปเส้นถนนรอบนอก

7. ลดความยากจน และให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกัน

- มีความยุติธรรมในทรัพยากร สร้างโอกาสเกิดขึ้นกับคนยากจน และสังคมและ เศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน

8. ป้องกัน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- การป้องกันระบบนิเวศวิทยา และชีวิตสัตว์ป่า

9. ความปลอดภัยของชุมชน

- ให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในชุมชนจากอาชญากรรม ที่พบว่าเป็นอันตราย

10. การศึกษากับสาธารณะอย่างดียุติเยียม

- คุณภาพของทุกระดับการศึกษาทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่งเสริมทักษะความสามารถ มีวัฒนธรรม และการฝึกฝน

11. การฝึกฝนงานให้มีคุณภาพ
  - การศึกษา การฝึกฝน และการพัฒนาความชำนาญ ให้มีคุณภาพสูง ให้อยู่ได้ จากค่าจ้างในการทำงาน
12. ดูแลสุขภาพของครอบครัว และหนุ่มสาว
  - มีโอกาส การบริการ และปัจจัยที่สนับสนุนต่อครอบครัวและหนุ่มสาว
13. ความแข็งแกร่งของธุรกิจท้องถิ่น
  - เศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะธุรกิจในพื้นที่ขนาดเล็ก ๆ
14. ค่าจ้างในงานที่เพิ่มขึ้น
  - ให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อให้ค่าจ้างสูง งานก็หลากหลาย ปรับปรุงมาตรฐาน ของที่เป็นอยู่
15. อากาศและน้ำที่สะอาดมีคุณภาพ
  - ลดมลภาวะ และมีน้ำที่สะอาด
16. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
  - การอนุรักษ์ทรัพยากรและใช้แหล่งพลังงานอย่างยั่งยืน
17. ศูนย์กลางเมืองให้ประสบความสำเร็จ
  - วัฒนธรรมและพาณิชย์กรรมต้องตระหนักถึงจุดศูนย์กลางของเมือง

6. แนวคิดที่ได้จาก นโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง มีดังนี้

1. นโยบายและมาตรการดำเนินงาน²⁰

1.1 นโยบายการกำหนดแนวทางและการควบคุมการใช้ที่ดินริมแม่น้ำ คู คลอง ให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมโดยรอบไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแม่น้ำ คู คลอง แหล่งโบราณสถาน และมรดกทางวัฒนธรรม

มาตรการดำเนินงาน

- กำหนดขอบเขตของพื้นที่ริมแม่น้ำ คู คลอง ที่จะอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ชัดเจน

²⁰ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม , นโยบายและแผนงานการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อมแม่น้ำ คู คลอง . (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม, 2544) , หน้า 2-3

- ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมต่างๆ ไม่ให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติสภาพแวดล้อมน้ำ คู คลอง และสังคมของชุมชนโดยรวม

1.2 นโยบายการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม มรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำ เพื่อให้คงเอกลักษณ์และรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของท้องถิ่น

มาตรการดำเนินการ

- ให้มีการควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแม่น้ำ คู คลอง รวมทั้งฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติให้กลับคืนเป็นพื้นที่สีเขียว

- ปรับปรุงฟื้นฟู และจัดสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งศิลปกรรมที่สำคัญ ริมน้ำ ให้เหมาะสม เพื่อเสริมคุณค่าและความงามของโบราณสถาน หรือแหล่งโบราณคดี

- ให้ประชาชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำเพื่อเป็นเอกลักษณ์ และ รักษา มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของท้องถิ่น

- ส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านประวัติศาสตร์ หรือมรดกทางวัฒนธรรมของแม่น้ำ คู คลอง และชุมชนดั้งเดิมรวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ และมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

1.3 นโยบายควบคุมและจัดระเบียบชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง

มาตรการดำเนินงาน

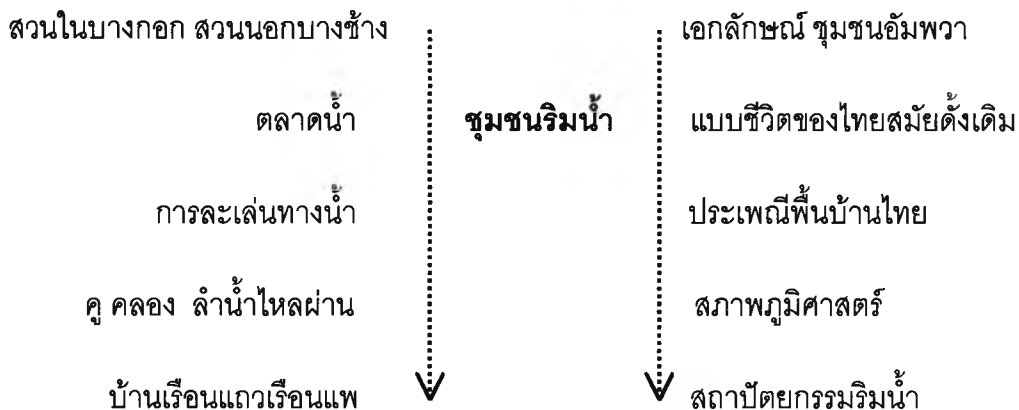
- ควบคุมและกำหนดการพัฒนาการขยายตัวของชุมชนริมแม่น้ำ คู คลองให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

- ใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมกิจกรรมหรือสิ่งก่อสร้างที่มีผลกระทบต่อทัศนียภาพของแม่น้ำ คู คลอง และห้ามชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง ทั้งขยะของเสียสารอันตรายลงสู่แม่น้ำ คู คลอง โดยเด็ดขาด

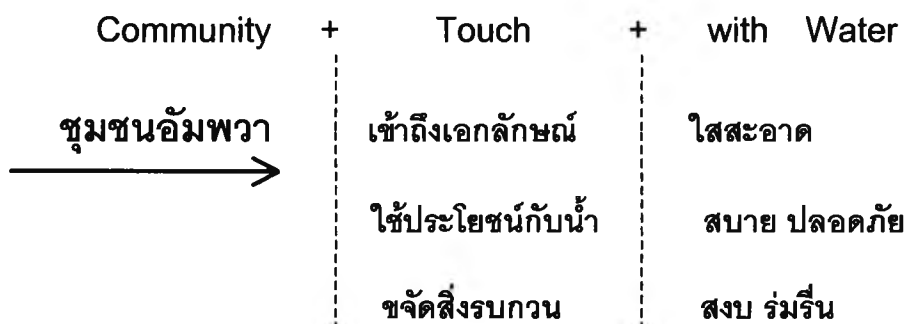
- พัฒนาให้มีระบบสาธารณูปโภคของชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

5.2.2 กำหนดแนวความคิดในการออกแบบ

การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบ ได้จากการศึกษา ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์สภาพพื้นที่ ที่เป็นศักยภาพของชุมชน และการไปใช้แก้ปัญหาที่พบ เพื่อนำไปสู่แนวคิดหลักในการออกแบบและเป็นแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน

ชุมชน ที่ สัมผัส กับ น้ำ

กิจกรรมประเพณี

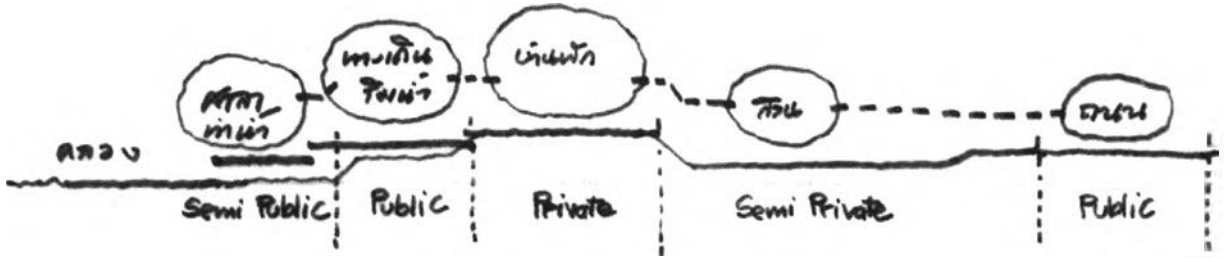
คนในชุมชน

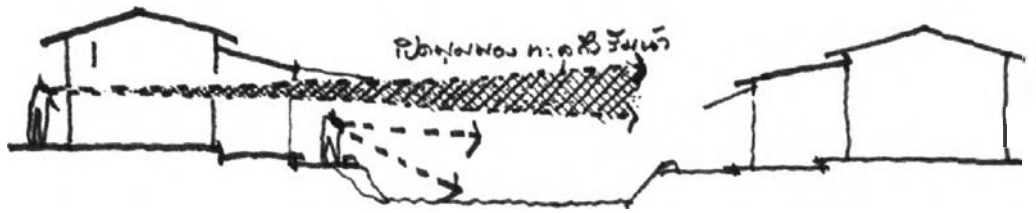
สภาพแวดล้อม

แนวคิดชุมชนที่สัมผัสกับน้ำ

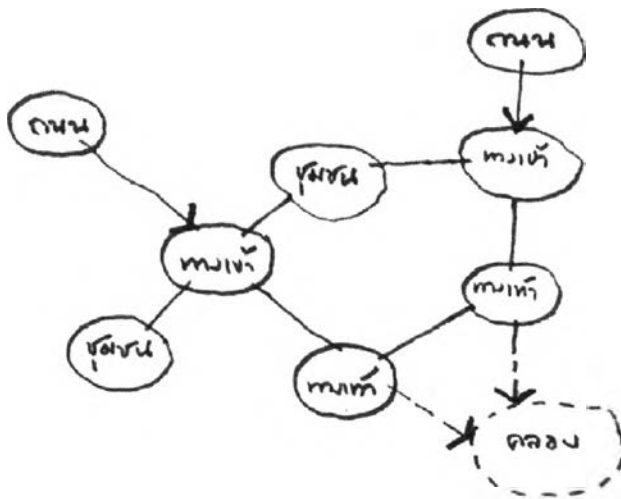
มีเอกลักษณ์ของลำดับการเข้าถึงจากบกไปใกล้ชิดกับน้ำ

เปิดมุมมองสู่น้ำ

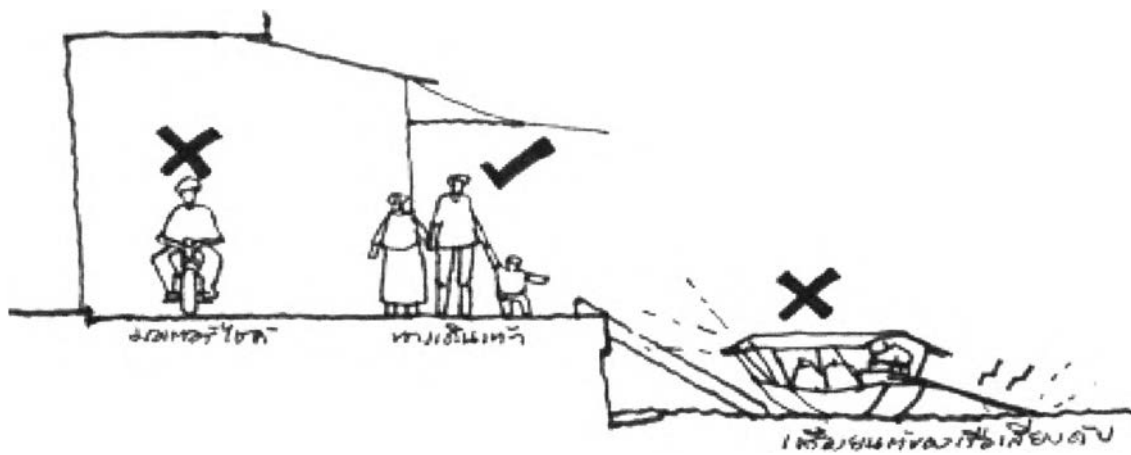
เชื่อมต่อของเส้นทางเดินริมน้ำสัมพันธ์ทางบก

พื้นที่กิจกรรมริมน้ำ

การใช้พื้นที่ริมน้ำที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อความเป็นอยู่ชุมชน

5.2.3 แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมการใช้ที่ดินและโครงข่ายการสัญจร

1. การควบคุมการใช้ที่ดิน

การควบคุมการใช้ที่ดินในเขตชุมชน จะเป็นลักษณะการควบคุมการใช้กิจกรรมการใช้งานและการก่อสร้างอาคารที่ไม่เหมาะสม ที่มีผลต่อพื้นที่ริมน้ำทั้งในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีรายละเอียดดังนี้

กำหนดเขตพื้นที่แต่ละกลุ่ม แยกประเภทของการใช้งาน และควบคุมการใช้ที่ดินแต่ละประเภท คือ (แผนที่ 5.1)

- เขตโบราณสถาน ให้ใช้ที่ดินได้เฉพาะกิจกรรมการดำเนินการของจังหวัด โดยความควบคุมของกรมศิลปากร
- เขตอนุรักษ์อาคาร ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัยและการค้าขายบริการขนาดเล็ก สถาบันราชการ ที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตามรูปร่าง สัดส่วน วัสดุของอาคารที่เป็นแบบอาคารริมน้ำ
- เขตควบคุมการก่อสร้าง ซึ่งจะต้องมีการก่อสร้างอาคารไม่เกิน 2 ชั้นใช้เพื่อการอยู่อาศัย การค้าขาย เก็บของ ที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำเป็นต้องผนวกเข้ากับข้อกำหนดการใช้ที่ดินตามการจำแนกประเภทของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 คือผังเมืองรวมเมืองอัมพวา จัดทำโดยกรมผังเมือง ตามหลักเกณฑ์การก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่

เขตโบราณสถาน

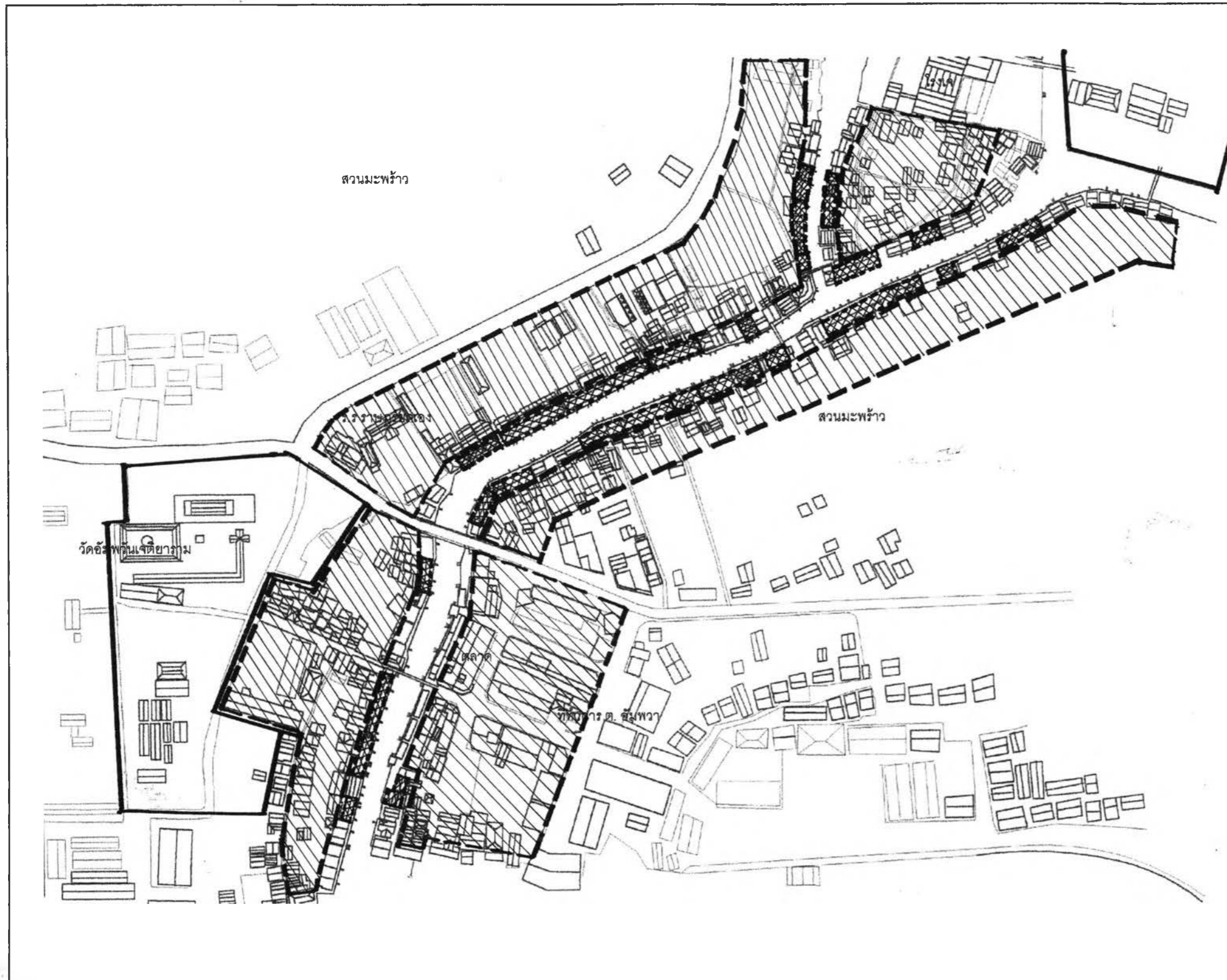

เขตอนุรักษ์อาคาร

เขตควบคุมการก่อสร้าง

ภาพที่ 5-1 แสดงลักษณะการใช้ที่ดินในเขตชุมชน

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

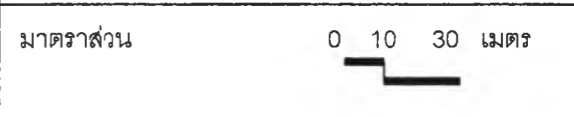
แผนที่ 5.1
แสดงแนวทางการควบคุมการใช้ที่ดิน

สัญลักษณ์

- เขตโบราณสถาน
- เขตอนุรักษ์อาคาร
- เขตควบคุมการก่อสร้าง

ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิคนินท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การจักระบบโครงข่ายการสัญจร

ระบบการจัดการโครงข่ายทางสัญจรของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา เป็นการเชื่อมโยงการให้เส้นทางให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่บางแห่งยังพบว่ามีการเดินทางไม่สะดวกในการใช้งาน ปล่องทิ้งร้างขาดการใช้ที่ต่อเนื่อง ไม่มีการออกแบบปรับปรุงเส้นทางสัญจร ดังนั้นต้องกำหนดการจักระบบสัญจรในพื้นที่ เพราะต้องการให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเส้นทางสัญจรทางบกกับทางน้ำ เพื่อให้มีการเชื่อมโยงที่ต่อเนื่องกันได้

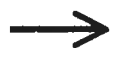

จากปัญหาการใช้พื้นที่สัญจรอย่างไม่เหมาะสม โดยที่บริเวณพื้นที่ริมน้ำ และ บริเวณทางเชื่อมจากถนนมายังริมน้ำ มีการใช้เส้นทางปะปนกันระหว่างทางเดินเท้ากับรถมอเตอร์ไซด์ มีผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อคนในชุมชน ปัญหาการขาดการเชื่อมโยงเส้นทาง 2 ฝั่งคลอง ระหว่างชุมชนที่เป็นจุดเชื่อมของเส้นทางทั้ง 2 ฝั่งคลอง และปัญหาการขาดจุดเชื่อมต่อเส้นทางเรือโดยสารของชุมชน

ในการจักระบบโครงข่ายการสัญจรได้กำหนดให้มีความสำคัญกับ การใช้งานของคนในพื้นที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัย การใช้งานพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (แผนที่ 5.2)

- พื้นที่ริมน้ำจัดให้เป็นทางเดินเท้า และทางรถจักรยาน เพราะถือว่าเป็นยานพาหนะขนาดเล็ก โดยจะกั้น (bollard) ไม่ให้รถมอเตอร์ไซด์ขี่เข้ามา ด้วยความเร็ว ที่เป็นอันตรายแก่คนเดินเท้า ตรงปากทางเชื่อมไปยังถนนด้านหลัง
- พื้นที่จอดรถสำหรับคนในชุมชน ซึ่งมีไว้บริการสำหรับชุมชน โดยใช้พื้นที่ว่างรกร้างด้านหลังอาคาร บริเวณช่องว่างระหว่างอาคารตรงทางเท้าที่เชื่อมทางริมน้ำ และบริเวณที่โล่งหน้าโรงเจ
- พื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว ใช้สำหรับกิจกรรมการการท่องเที่ยวหรือเทศกาลของชุมชนไว้บริการ คือ บริเวณที่โล่งในวัดอัมพวันเจติยาราม บริเวณหลังอาคารตึกแถวในตลาดอัมพวา และบริเวณหน้าที่ทำการอำเภอ
- ปรับปรุงเส้นทางเดินรถยนต์ของถนนในชุมชนให้มีทางเดินรถจักรยานไว้รองรับการเดินทางได้โดยรอบชุมชน เพื่อใช้เส้นทางนี้เป็นจุดเชื่อมเข้าสู่ริมน้ำทั้งระบบ และส่งเสริมให้พัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำ
- เพิ่มหรือปรับปรุงเส้นทางสัญจรทางน้ำ โดยพัฒนาเส้นทางน้ำในคลองขึ้นใหม่ ปรับปรุงจุดเชื่อมต่อทางขึ้นลงเรือให้สะดวกต่อการใช้งาน

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.2
แสดงแนวทางการเชื่อมโครงข่ายการสัญจร
ทางบก

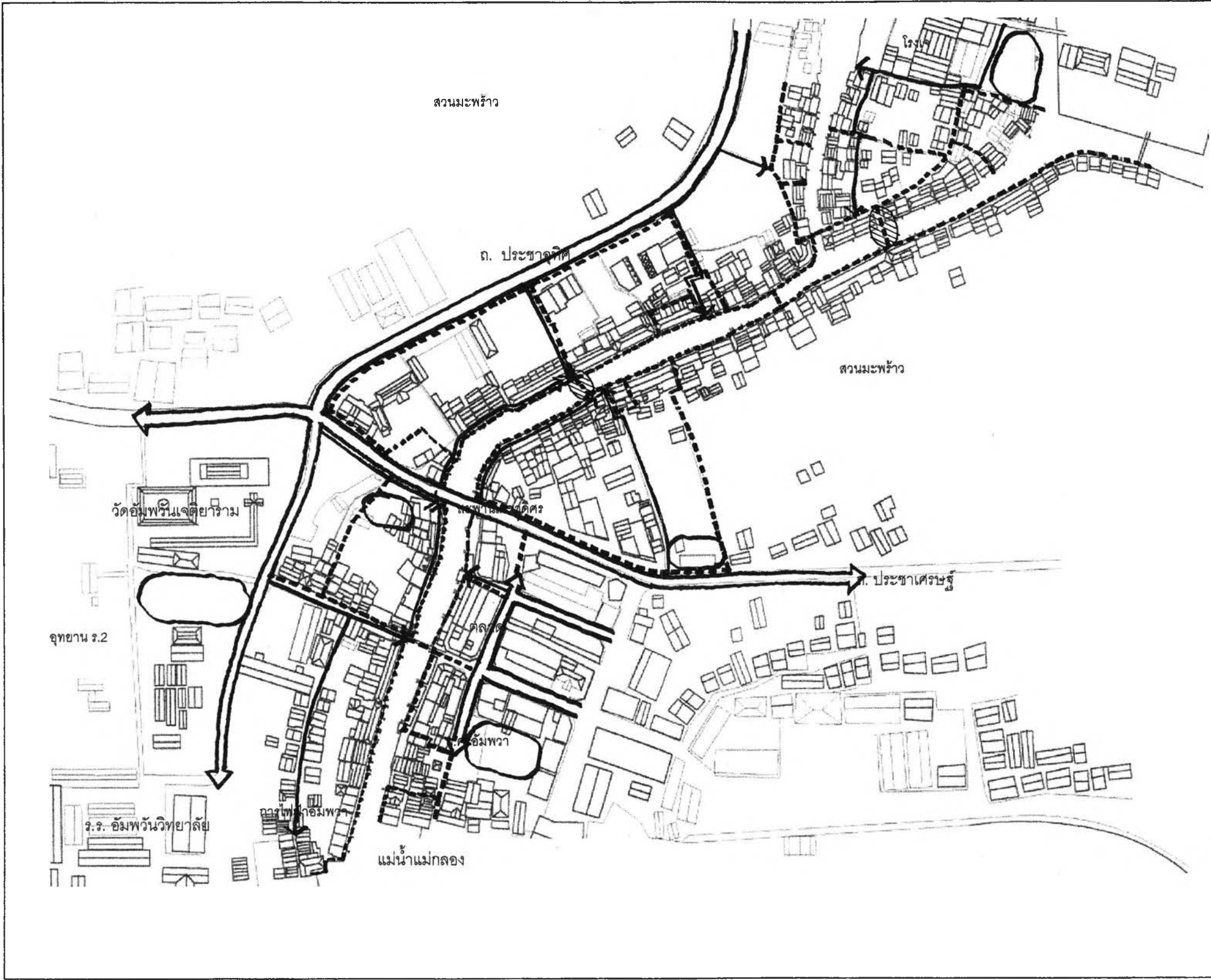
- สัญลักษณ์
- ทางรถยนต์
  - ทางรถมอเตอร์ไซด์
  - ทางเดินเท้า/จักรยาน
  - ที่จอดรถ
  - สะพานข้ามคลองใหม่

ที่มา : จากการสำรวจ

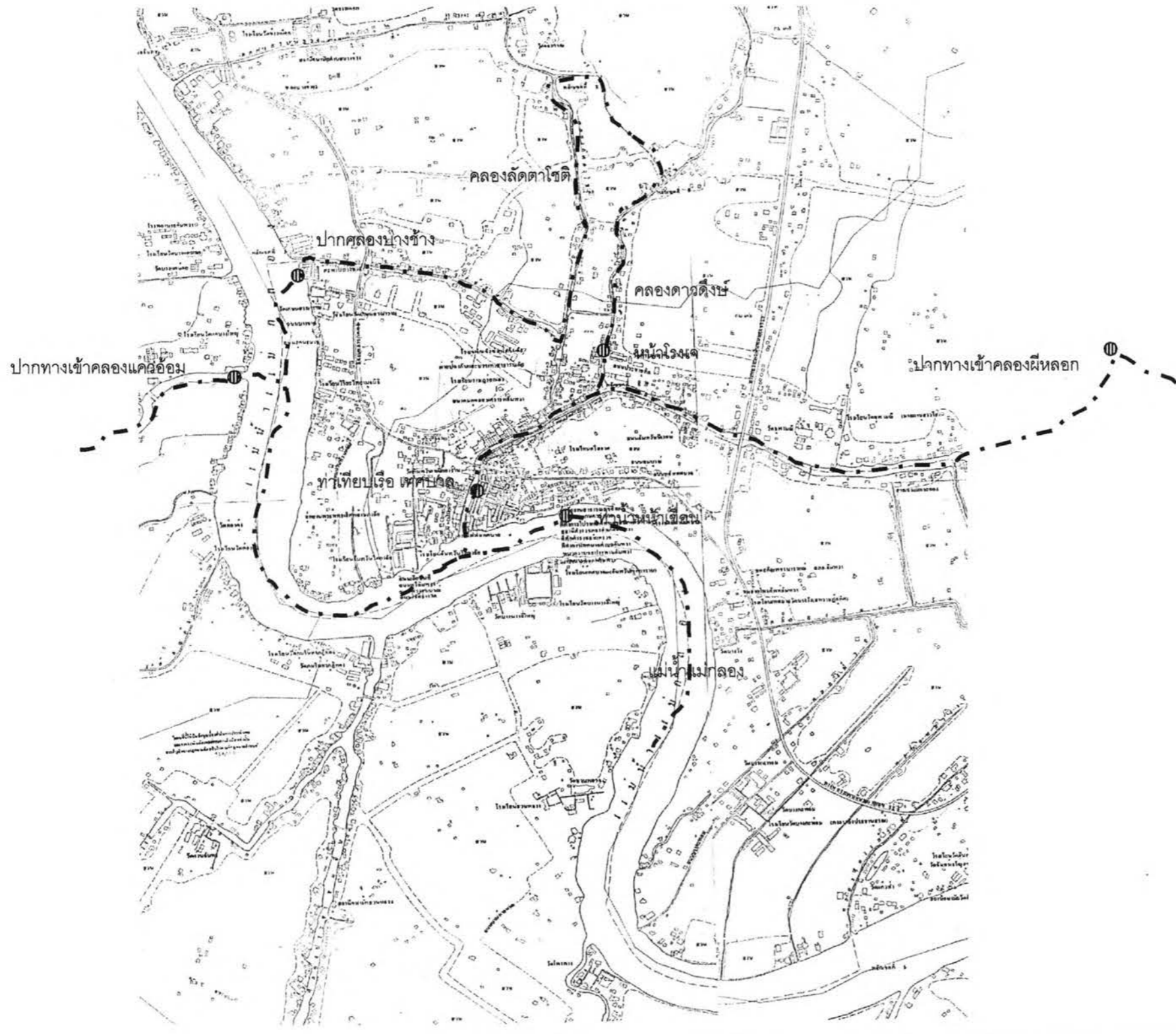

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.3
แสดงแนวทางเชื่อมโยงทางสัญจรทางน้ำ

- สัญลักษณ์
- ทางเรือ
  - จุดขนส่งทางเรือ

ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 100 300 เมตร

5.2.4 แนวทางการอนุรักษ์อาคารและสถาปัตยกรรมของชุมชนริมน้ำ

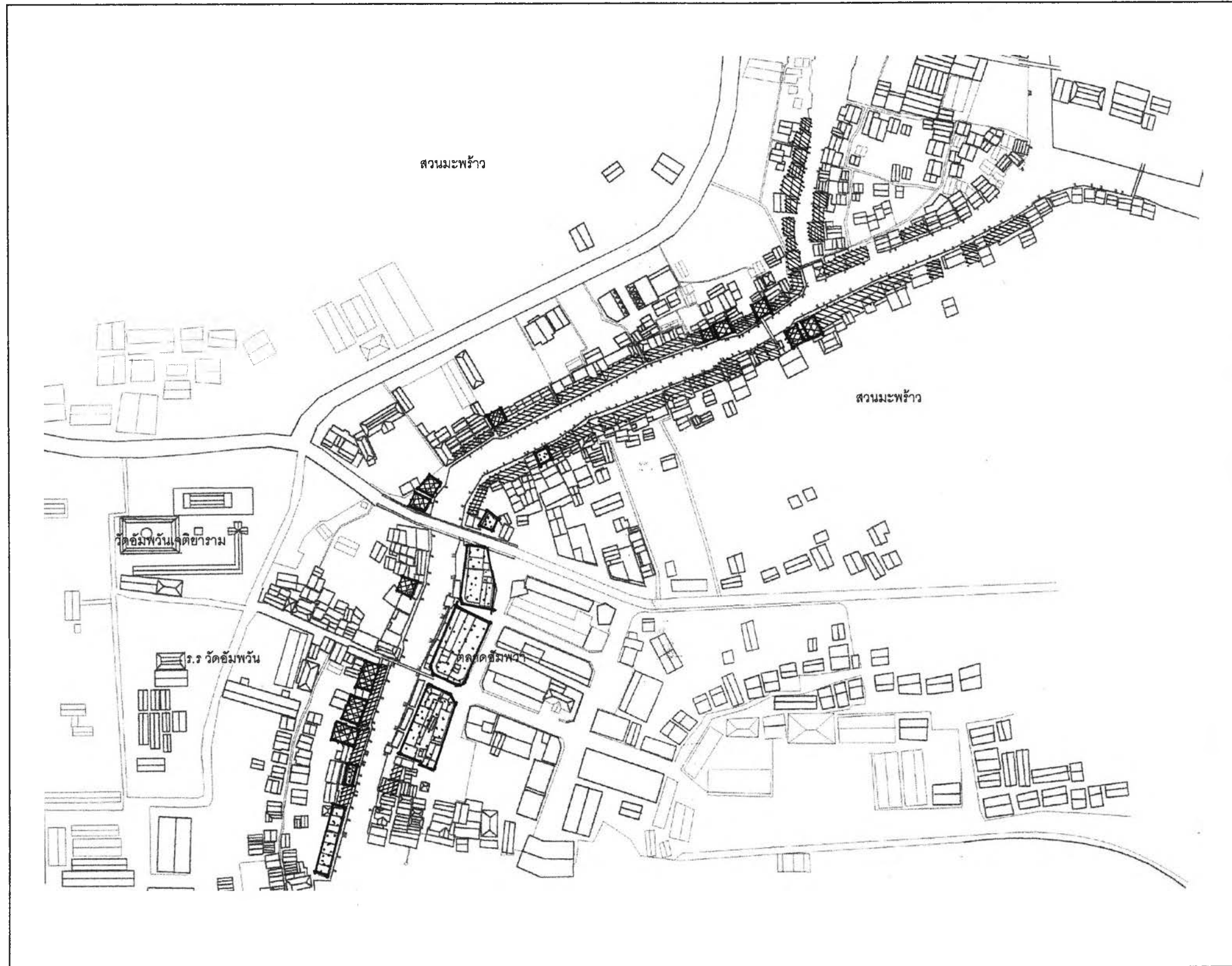
เนื่องจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ จึงมุ่งเน้นรูปแบบจากศักยภาพที่เป็นอยู่ของพื้นที่ ในเขตพื้นที่อนุรักษ์จากอาคารพักอาศัยประเภทแบบเรือนแถว ตึกแถว อาคารพื่นบ้าน ที่เป็นอาคารหลักของชุมชนซึ่งอาคารเหล่านี้มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่ต่างกัน แนวทางการอนุรักษ์จะพิจารณาถึงความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยรวมของชุมชน ตามลักษณะสถาปัตยกรรมต่อไปนี้

- รูปด้านหน้า
- ประตู หน้าต่าง
- กันสาด
- หลังคาและเชิงชาย
- วัสดุและสี

1. อาคารเรือนแถว ที่มีลักษณะไม่ได้ต่อเติมดัดแปลง สามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบ (แผนที่ 5.4 ภาพที่5-2)

- ก. แบบเรือนแถวทรงปั้นหย่า
- ข. แบบเรือนแถวทรงจั่วเดี่ยว
- ค. แบบเรือนแถวทรงจั่วแฝด
- ง. แบบเรือนแถวทรงไทยแฝด

ทั้งหมดมีการใช้ตามรูปทรงอาคารเดิมไม่มีการต่อเติมเพิ่มจำนวนชั้น แต่วัสดุอาจจะเป็นแปลงไป เช่น หลังคามุงกระเบื้องเป็นมุงสังกะสี เป็นต้น การใช้งานเป็นอาคารพักอาศัย และเป็นอาคารค้าขาย ตั้งอยู่เป็นแนวขนานสองข้างฝั่งคลอง เป็นอาคารชั้นเดียว โครงสร้างเป็นไม้ มีลักษณะเป็นเรือนแถวยาวแบ่งเป็นห้องโดยการกั้นแบ่งด้วยฝาไม้ ประมาณ 8-10ห้องต่ออาคารเรือนแถวหนึ่งหลัง

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

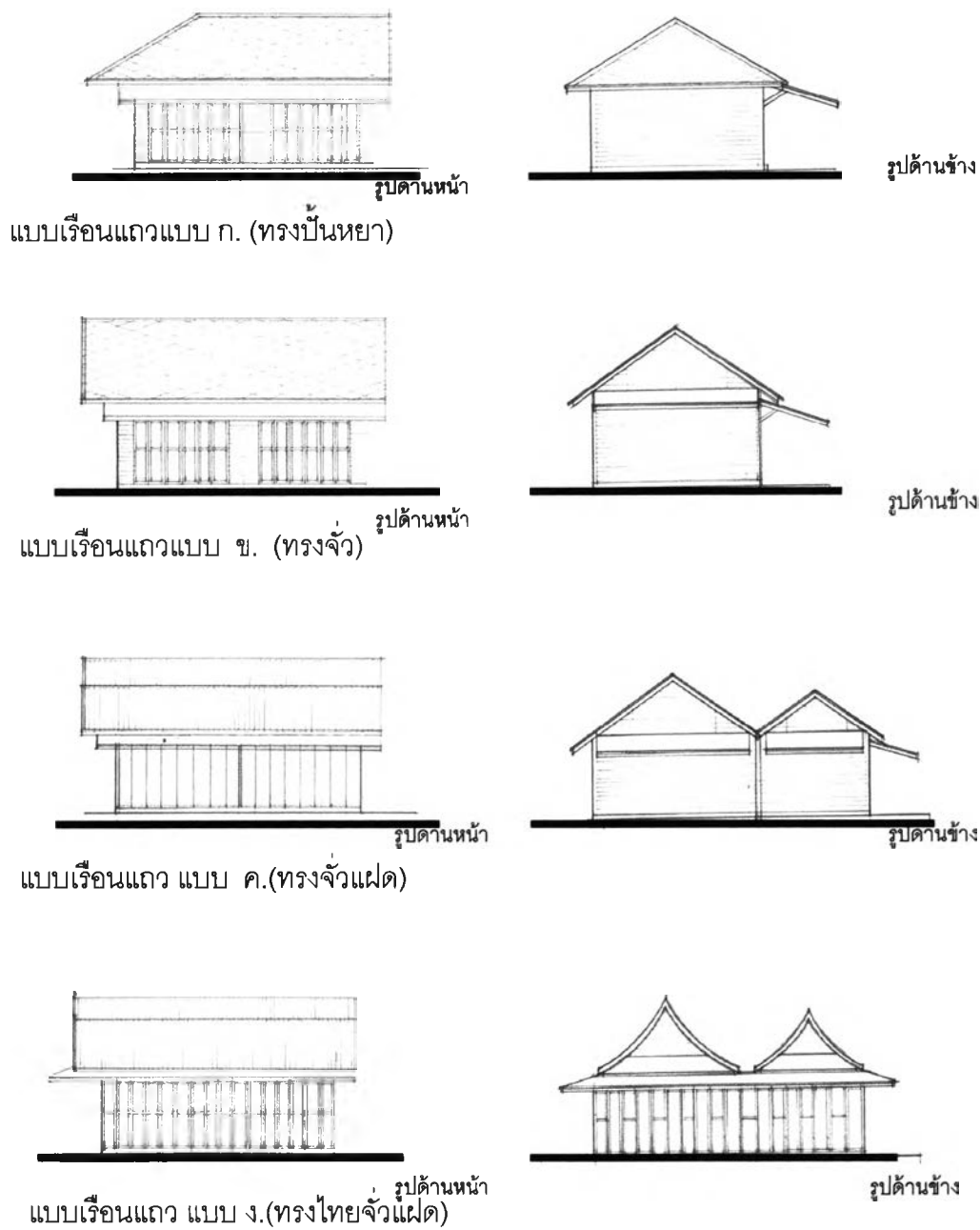
แผนที่ 5.4
แสดงการอนุรักษ์และปรับปรุง รูปแบบ
อาคารของชุมชนริมน้ำ

- สัญลักษณ์
- อาคารเรือนแถว แบบ ก ข ค และง
  - อาคารตึกแถว
  - อาคารเรือนพักร่วมสมัย

ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

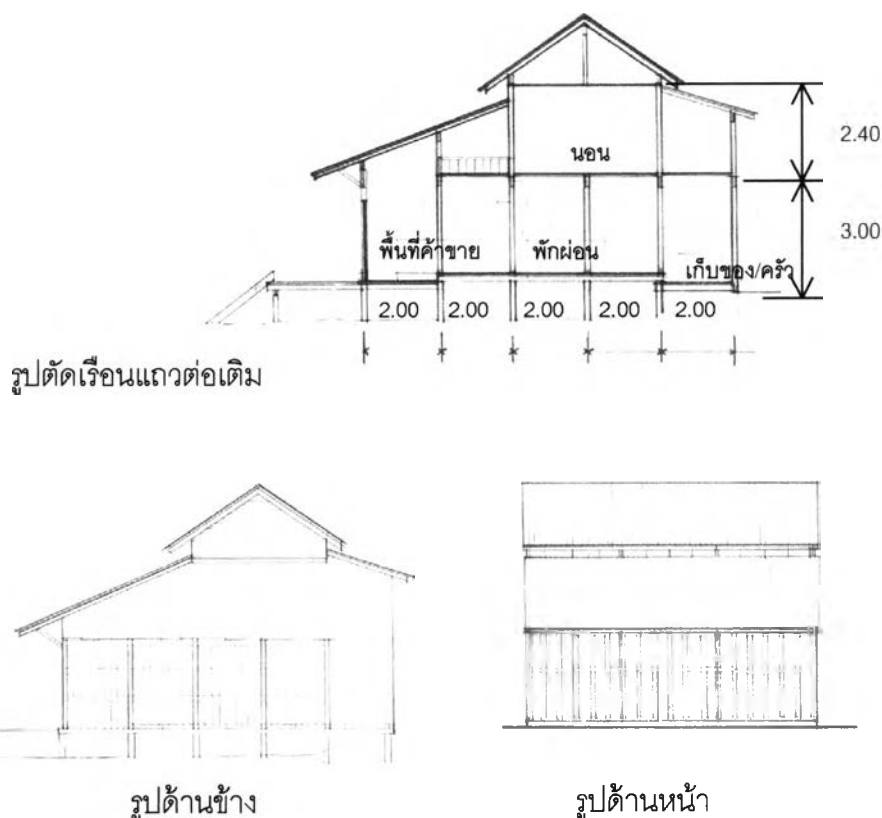
มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

ภาพที่ 5-2 รูปแบบอาคารเรือนแถว

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 1 : 200
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

แต่สำหรับอาคารที่มีการต่อเติมจากรูปแบบอาคารเรือนแถวเดิม พบว่ามีการต่อเติมเพิ่มจำนวนชั้น เพื่อใช้ที่พักอาศัยด้านบน ชั้นล่างค้าขาย หรือเก็บของ แต่ยังคงรูปแบบเป็นเรือนแถวอยู่ เช่น เรือนแถวร้านขายยา ร้านขายของชำ เป็นต้น (ภาพที่ 5-3)

ภาพที่ 5-3 รูปแบบอาคารเรือนแถวแบบต่อเติม

จากลักษณะดังกล่าวจึงเสนอแนวทางการอนุรักษ์อาคารเรือนแถว เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือนแถวริมน้ำ ที่ขาดเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าไป จึงได้มีการสำรวจระยะสัดส่วนความสูง ความกว้างของอาคารเรือนแถว (ภาพที่ 5-4 และ 5-5) และเสนอแนวทางที่ควรรักษาและควบคุมสัดส่วนตามแนวทางที่จะอนุรักษ์ มีดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนแถวที่จะอนุรักษ์หรือปรับปรุง (ภาพที่ 5-6 และ 5-7)

1.1 รูปทรงหลังคาควรเป็นแบบปั้นหย่า หรือทรงจั่ว มีความลาดเอียง 30 – 45 องศา และหลังคาควรมุงด้วยกระเบื้องสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

1.2 ฝาเรือน ควรใช้ฝาที่ทำด้วยวัสดุฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด หรือวัสดุเทียบเคียง เช่น ไม้ฝาสำเร็จรูป สีน้ำตาล สีน้ำปูน หรือสีครีม

1.3 ความสูงของอาคารไม่ควรสร้างสูงเกิน 1 ชั้น หรือเกินระดับแนวสันหลังคา

1.4 ประตู ควรใช้ประตูบานเฟี้ยมไม้ลูกฝักลวดลายตามแบบเดิมหรือดัดแปลงได้

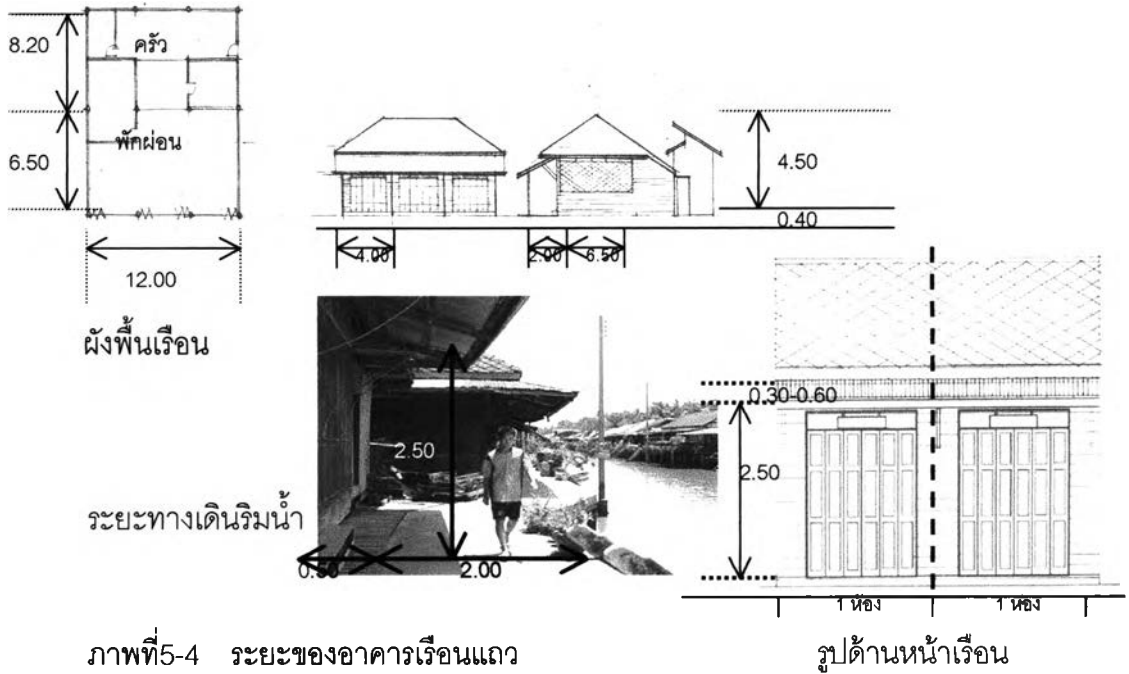
1.5 หน้าต่าง หรือช่องลมควรเป็นแบบที่ไม่ปิดที่ระบายลมได้ ทำด้วยไม้ตีสลักเป็นลวดลายตาข่าย ซึ่งดัดแปลงได้ หรือเป็นบานเปิดคู่ลูกฝักไม้ ไม่ควรใช้ กระจกหรือบานเกร็ด ด้านนอกอาคาร

1.6 กันสาดที่ยื่นออกจากชายคา ควรใช้เป็นกันสาดผ้าใบเน้นสีพื้นสีเดียวไม่มีลวดลาย สามารถม้วนพับเก็บได้

1.7 สีควรใช้สีที่เป็นสีโทนธรรมชาติ ต้องไม่เป็นสีสะท้อนแสง หรือสีที่โดดเด่นจากสีของสภาพแวดล้อม เช่น เป็นสีน้ำตาล สีเนื้อ สีเขียวแก่ เป็นต้น

ระยะความสูงและระยะยื่นอาคารเรือนแถว

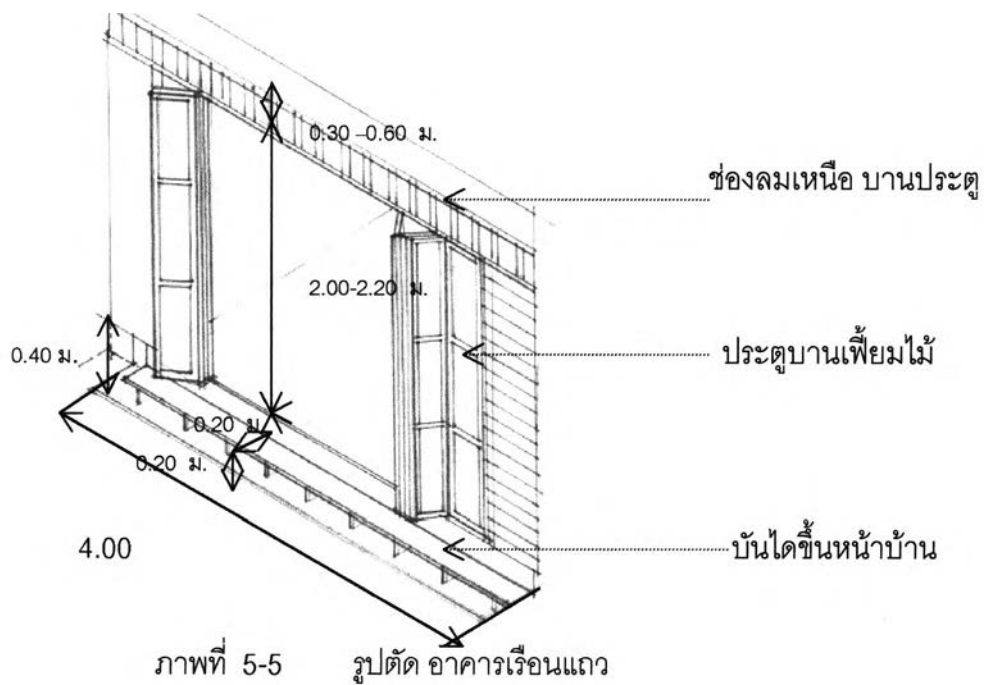
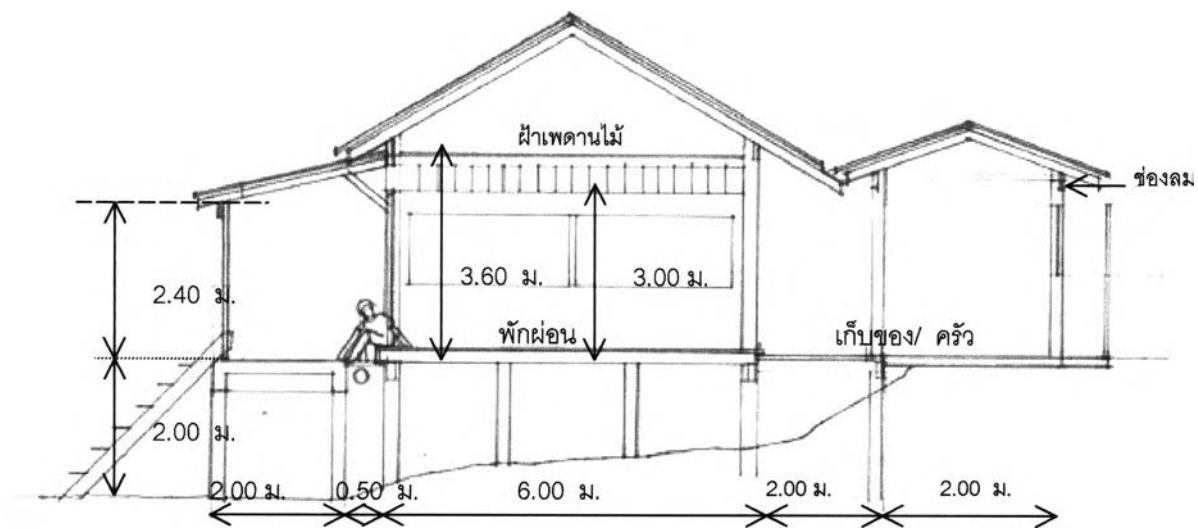

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม

นายนิธิ ลิศนันท์

มาตราส่วน 0 1 3 เมตร

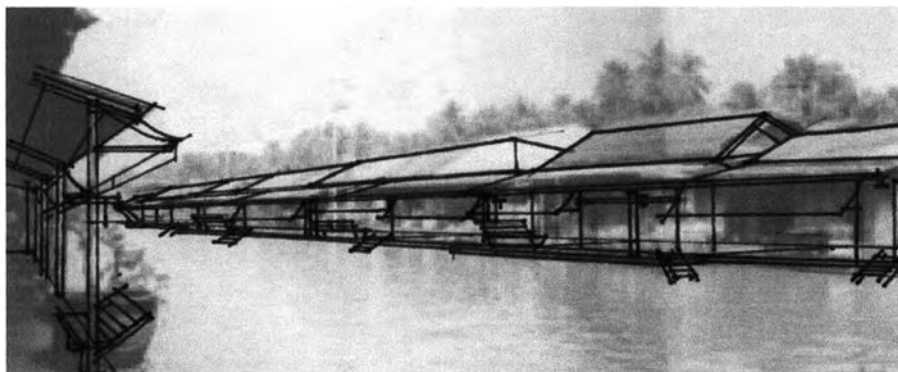
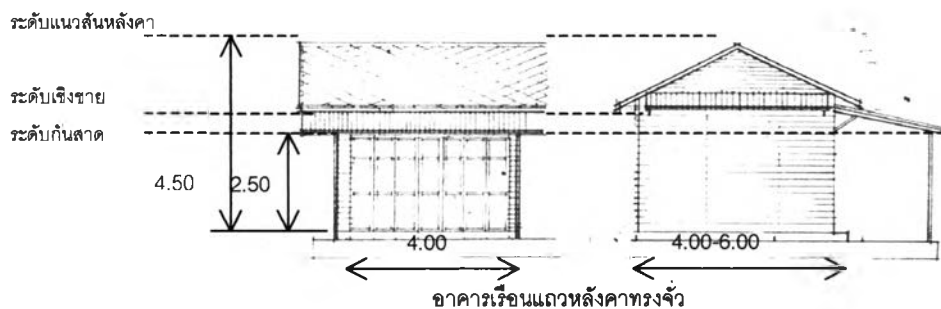
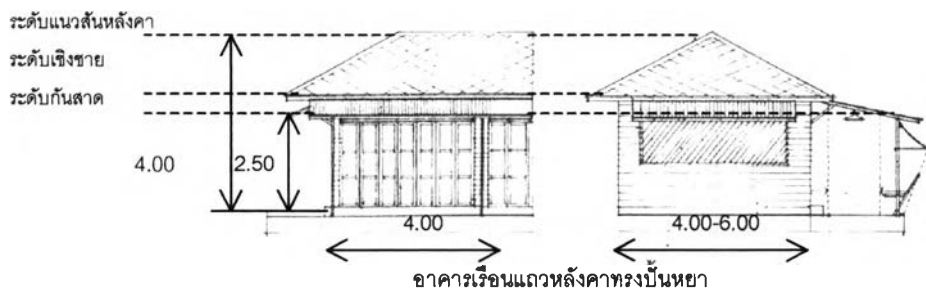
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5-5 รูปตัด อาคารเรือนแถว

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 0 1 3 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

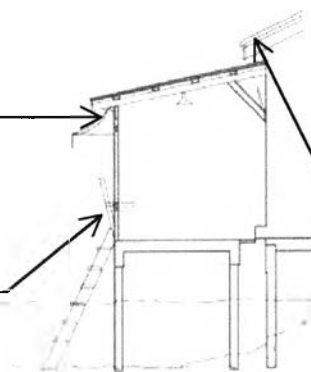

ภาพที่ 5-6 รูปด้านอาคารเรือนแถวที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 0 1 3 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

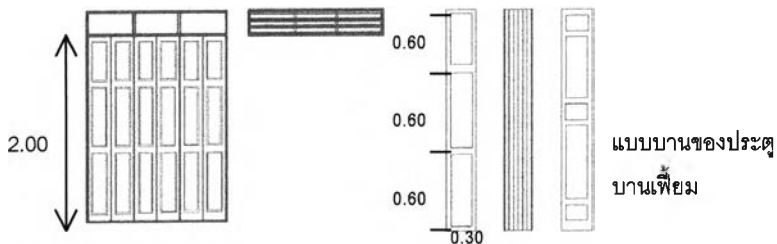
กันสาด อาคารเรือนแถวริมน้ำหากจำเป็น ต้องต่อเติมกันสาดออกไป ควรใช้กันสาดที่ทำจากวัสดุผ้าใบซึ่งสามารถม้วนพับเก็บได้

ม้านั่ง ทางเดินริมน้ำ สำหรับพักผ่อน ควรใช้ม้านั่งที่ทำจากวัสดุไม้ตามแบบ

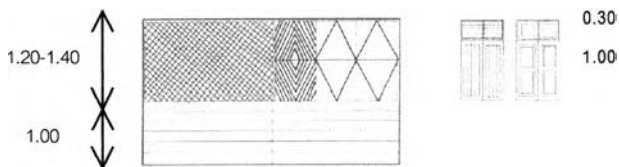

หลังคา รั้วแบบทรงปั้นหย่า หรือทรงจั่ว ควรใช้วัสดุ กระเบื้องสีที่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มีองศา 30-45

ช่องลมเหนือประตูมีหลายลาย ควรให้โปร่งช่วยระบายลม

ประตูบานเพิ่ม สามารถทำลวดลายได้หลายแบบควรเป็นชั้นนอกด้านหน้า ส่วนชั้นในอาจเป็นประตูลูกกรง หรือเหล็กยัด

หน้าต่าง หรือช่องระบายลมด้านข้างอาคาร ควรใช้แบบเจาะช่องลมทำด้วยไม้แบบเดิม หรือ หน้าต่างบานเปิดคู่ทำด้วยไม้ ติดชั้นนอกอาคาร ส่วนชั้นในอาจติดกระจกอีกชั้นก็ได้

ภาพที่ 5-7 แนวทางการปรับปรุงอาคารเรือนแถวในส่วนหลังคา กันสาด ประตู และ หน้าต่าง

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 0 1 3 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

2. อาคารตึกแถว

เป็นอาคารตึกแถวเพื่อการพาณิชย์ และพักอาศัย เป็นอาคารที่อยู่ในเขตอนุรักษ์ตึกริมน้ำ โดยสร้างตั้งอยู่ท่ามกลางอาคารเรือนแถวไม้ หรือ สร้างเป็นแนวขนานกับสองฝั่งคลองบริเวณตลาดอัมพวา สร้างสูง2-3ชั้นโครงสร้างอาคารเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีห้องแถวในอาคารจะมีประมาณ4-8คูหา หรือเป็นอาคารหลังเดี่ยวติดกัน 2 คูหา โดยที่อาคารตึกแถวในชั้นล่าง ใช้ค้าขาย มีพื้นที่ด้านหน้าเพื่อการค้าขาย ตั้งวางของที่ทางเดินเท้าริมน้ำ สำหรับชั้นบนอยู่อาศัย แต่พบว่าชั้นดาดฟ้ามีการต่อเติมสิ่งก่อสร้างเกินระดับแนวแผงกันสาดบนสุด ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการปรับปรุง ดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารตึกแถวที่จะฟื้นฟู หรือสร้างใหม่(ภาพที่ 5-8และ5-9)

2.1 ไม่ควรมีการต่อเติมสิ่งก่อสร้าง เกินระดับยอดแผงกันสาดคอนกรีต หรือไม่ควรสร้างเกิน 2ชั้น และรวมถึงการลดขนาดของมวลอาคาร(mass) ให้ลดลงเพื่อลดทอนให้ได้สัดส่วนที่ใกล้เคียงกับอาคารเรือนแถวริมน้ำ

2.2 ผนังอาคารควรใช้วัสดุที่เทียบเคียงกับไม้ เช่นไม้ฝาสำเร็จรูป ติดยึดกับผนังด้านนอกสุดปิดทับกับผนังก่ออิฐฉาบปูน ใช้สีเนื้อน้ำตาล สีครีม

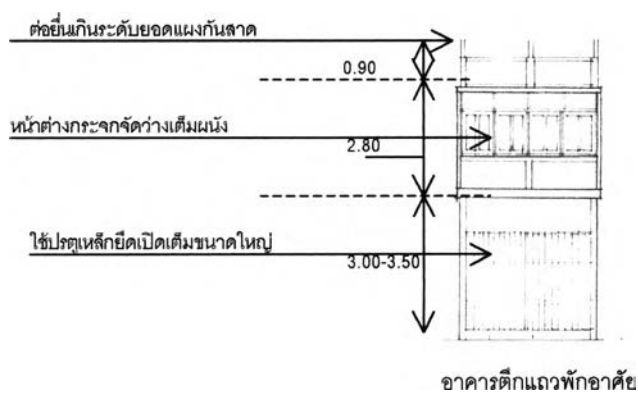
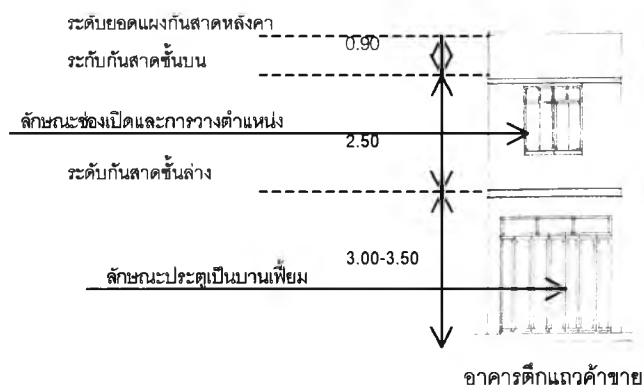
2.2 หลังคาควรมุงกระเบื้องแทนสังกะสี ไม่ใช้กับหลังคาพื้นคอนกรีต (flat slab)

2.3 ประตู ควรเป็นประตูบานเฟี้ยมไม้ชั้นนอก ส่วนชั้นในอาจจะเป็นเหล็กยึดหรือบานกระจก

2.4 หน้าต่าง ควรเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่ลูกไม้ ชั้นนอก ส่งชั้นในอาจจะเป็นกระจกหรือเหล็กดัด

2.5 กันสาด ติดยึดกับกันสาดคอนกรีตชั้นล่างโดย ต้องเป็นผ้าใบสีพื้นเดียวไม่มีลวดลายกำหนดให้เป็นแนวเดียวกัน แทนกันสาดพลาสติก

2.6 สีควรเปลี่ยนจากสีขาว เพื่อลดความโดดเด่นของอาคาร ควรใช้สีโทนอ่อน เช่นสีเนื้อหรือสีครีม เป็นต้น

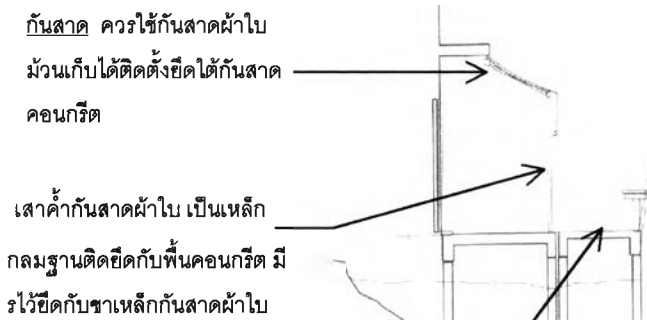
ภาพที่ 5-8 รูปด้านหน้าอาคารตึกแถวที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม

นายนิธิ ลิศนันท์

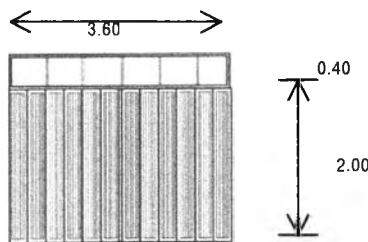
มาตราส่วน 0 1 3 เมตร

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

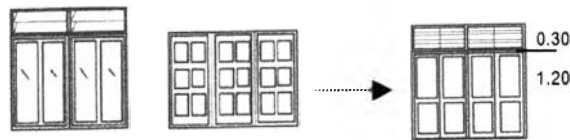

หลังคา ข้องภายในแผงกันสาดค.ส.ล จึงควรเลือกวัสดุที่มีสีกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อม

ในส่วนที่มีการต่อเติมขึ้นทางเดิน
ริมน้ำออกไป ใช้เป็นส่วนบริการ
ชั้น ลงเรือ และมานั่งพักผ่อน

ประตูแบบบานเฟี้ยมที่ใช้เป็นอาคารตึกแถวแบบเก่าพบว่าใช้ส่วนมากเป็น
แบบประตูเหล็กยึด ควรใช้ประตูบานเฟี้ยมในชั้นนอกอาคาร ส่วนชั้นใน ใช้
เป็นเหล็กยึดหรือ

หน้าต่างเป็นแบบกระจกติดตั้งอยู่ พร้อมกับช่องแสงกระจกด้าน
บน ควรใช้หน้าต่างแบบบานคู่ ไม้ ลวดลายของแผ่นไม้ดัด
แปลงได้ กับช่องแสงเน้นวัสดุรับแสงแทนกระจก

ภาพที่ 5-9 แนวทางการปรับปรุงอาคารตึกแถวในส่วนของ หลังคา กันสาด ประตู และ หน้าต่าง

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	0 1 3 เมตร มาตรการส่วน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

3. อาคารเรือนพักอาศัยร่วมสมัย หรืออาคารพื่นบ้าน

เป็น อาคารที่มีลักษณะที่สร้างขึ้นตามแบบทั่วไปของชาวบ้าน ไม่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีความสูง 2 ชั้น โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง และเป็นครึ่งปูน ครึ่งไม้ มีรูปทรงหลังคาแบบทรงจั่วลาดเอียงน้อย ตั้งอยู่ในเขตอนุรักษ์ในพื้นที่ริมน้ำ และ พื้นที่เขตควบคุมด้านหลัง โดยจะสร้างขึ้นทดแทนอาคารเรือนแถวแบบเดิมมักเป็นอาคารหลังเดี่ยว อยู่แทรกกระหว่างอาคารเรือนแถว หรือ ไม้ก็สร้างอยู่หลังอาคารเรือนแถว สูงเกินแนวระดับหลังคาอาคารเรือนแถว มีการใช้วัสดุ หรือสีที่แปลกแยกจากอาคารข้างเคียง ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการปรับปรุง ดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารพื่นบ้านที่จะฟื้นฟู หรือสร้างใหม่ (ภาพที่ 5-10 และ5-11)

3.1 ความสูงอาคารไม่ควรต่อเติมเกิน 2 ชั้น หรืออาจจะสร้างใหม่ในความสูง 1 ชั้น ขนาดของอาคารต้องมีการลดทอนมวลอาคาร (mass) ด้วยการลดความทึบของผนังอาคารด้วยการย่อเหลี่ยมมุมอาคาร การกำหนดช่องเปิด(void) หรือระยะช่องเสาชองอาคาร ให้ใกล้เคียงอาคารเรือนแถว

3.2 ฝาเรือนชั้นบนกับชั้นล่างควรเป็นฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด หรือวัสดุเทียบเคียง ติดตั้งไล่ด้านนอกยึดกับผนังก่ออิฐฉาบปูนเดิม

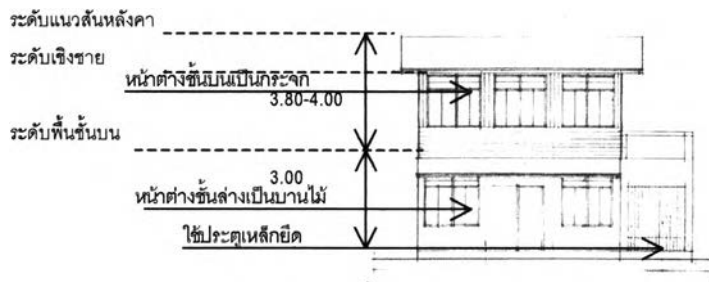
3.3 รูปทรงหลังคา ควรเป็นทรงปั้นหยา หรือ ทรงจั่วมนิลาลาดเอียง 30-45 องศา

3.4 ประตู ควรเป็นแบบบานเปิดคู่ไม้ลูกฝักไม้ ลวดลายดัดแปลงได้อยู่ในชั้นนอก ชั้นในอาจเป็นเหล็กยึด หรือประตูกระจก

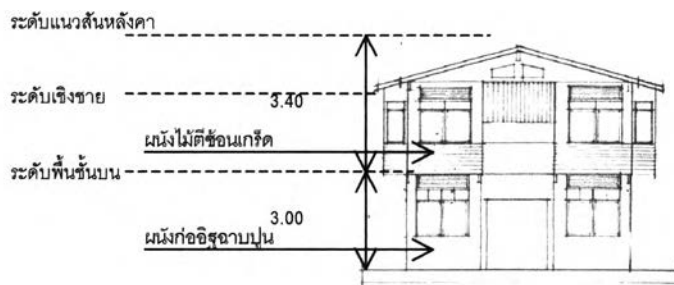
3.5 หน้าต่าง ควรเป็นหน้าต่างบานไม้ ลวดลายดัดแปลงได้ชั้นนอก ชั้นในเป็นกระจก หรือเหล็กดัด

3.6 กันสาดควรมีการต่อเติมยื่นชั้นล่าง ออกไปในแนวเดียวกับชายคาหลังคา ใช้เป็นผ้าใบ สีพื้นเดียวไม่มีลาย สามารถม้วนพับเก็บได้

3.7 วัสดุหรือสี ของผนังคอนกรีตกับไม้ควรเป็นสีเดียวกัน ทั้งใช้ล่างและชั้นบน

อาคารพื้บ้านร่วมสมัยแบบ 1

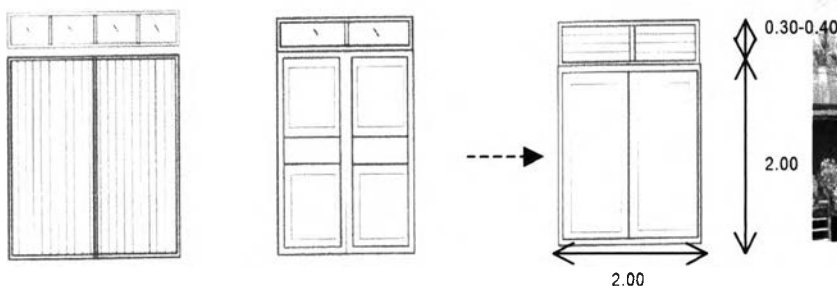
อาคารพื้บ้านร่วมสมัยแบบ 2

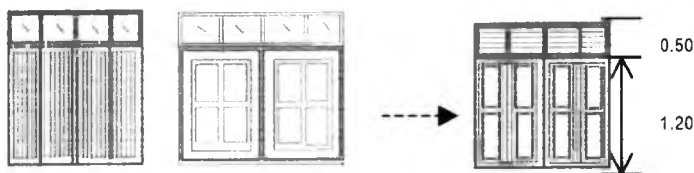
ภาพที่ 5-10 รูปด้านหน้าอาคารพื้บ้านที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 0 1 3 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

รูปทรงหลังคา ควรเปลี่ยนเป็นทรง
 บ้านยกโดยใช้วัสดุเป็นกระเบื้อง
 กันสาด เป็นหลังคากระเบื้อง มีค้ำ
 ยันยึดเป็นโครงสร้างถาวร ยื่นมาปิด
 กันสาดค.ส.ล

ประตูที่เป็นอยู่แบบเหล็กยึด และช่องแสงกระจก ควรใช้เป็นประตูบานไม้ในชั้นนอกเปิดคู่ลดตายลูกฝึกัดแปลง
 ได้ ส่วนชั้นในอาจใช้เหล็กยึด หรือกระจกได้ ช่องแสงควรโปร่งลูกทรงและระบายลมได้แทนกระจก

หน้าต่างเป็นวงกบไม้แต่ลูกฝึกเป็นกระจก ควรใช้หน้าต่างบานเปิดคู่ลูกฝึก ทำด้วย
 ไม้ ส่วนช่องแสงที่เป็นขนาดใหญ่ ใช้ไม้ตีเป็นแผงกันด้านนอกพรางไว้

ภาพที่ 5-11 แนวทางการปรับปรุงอาคารพื้นบ้าน ในส่วนหลังคา กันสาด ประตู และหน้าต่าง

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	มาตราส่วน 0 1 3 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

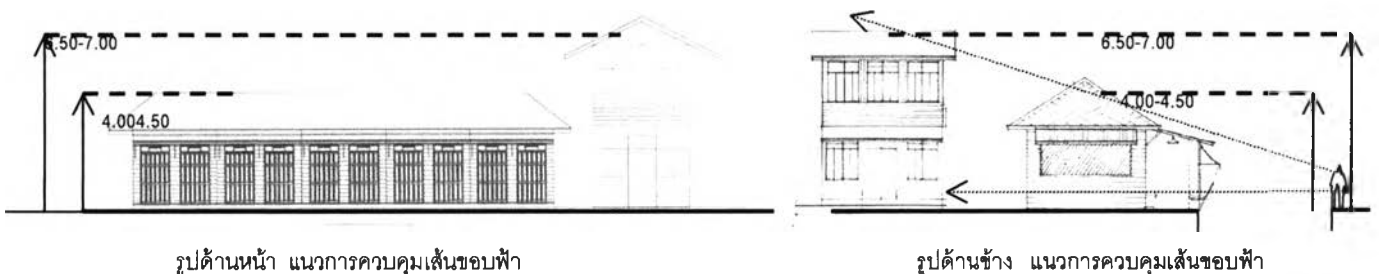

5.2.5 แนวทางการควบคุมทางภูมิสถาปัตยกรรม

การอนุรักษ์ทางภูมิสถาปัตยกรรมเป็นการรักษาสภาพแวดล้อม ทัศนียภาพที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของชุมชนริมน้ำ ประกอบด้วยมาตรการ ดังนี้

1. การควบคุมแนวเส้นขอบฟ้า (Sky line) และ ความสูงอาคาร

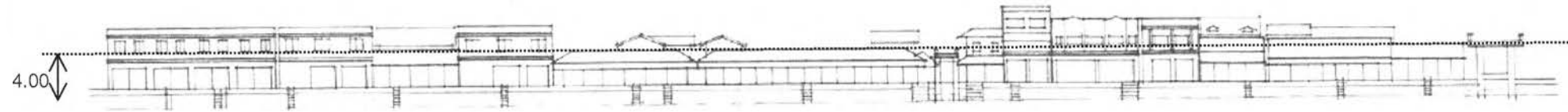
เนื่องจากชุมชนริมน้ำมีอาคารเรือนแถวริมน้ำที่สร้างเป็นแนวขนานทั้งสองฝั่งคลอง เว้นระยะห่างจากคลองเป็นทางเดินเท้าริมน้ำ อาคารมีความสูง 1 ชั้นเรียงกันไปตามแนวลำคลอง ซึ่งสูงในระยะที่มองจากริมน้ำแล้วมีความกลมกลืน ที่อยู่ในระดับแนวสันหลังคาเดียวกัน(แนวเส้นขอบฟ้า) แต่เมื่อมีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีความสูงเกิน 1 ชั้นสร้างอยู่ริมน้ำ หรืออยู่ด้านหลังอาคารริมน้ำ ทำให้มีผลกระทบต่อแนวเส้นขอบฟ้าที่ไม่อยู่ในแนวระดับเดียวกัน ขาดความกลมกลืนของสภาพแวดล้อม จากการวิเคราะห์ ระดับของแนวสันหลังคาของอาคารเรือนแถว มีความสูงไม่เกิน 4.50 เมตร ดังนั้นจึงกำหนดควบคุมแนวเส้นขอบฟ้าของอาคารริมน้ำในเขตอนุรักษ์ สร้างไม่เกินแนวเส้นขอบฟ้าที่ระดับ 4.50 เมตร และในเขตควบคุมสร้างไม่เกินระดับ 7.50 เมตร ซึ่งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของชุมชนริมน้ำ(ภาพที่ 5-12)(ภาพที่ 5-13 5-14 และ 5-15)

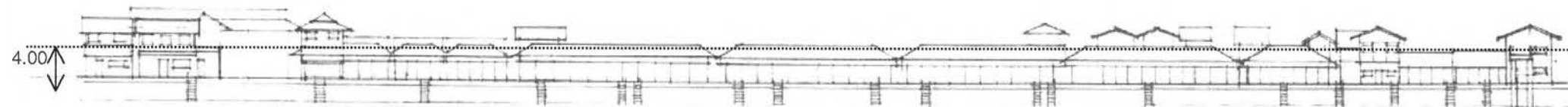
ภาพที่ 5-12 แนวเส้นขอบฟ้าของอาคารเรือนแถวริมน้ำที่มีการควบคุม

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพที่ 5-13
แสดงรูปด้านหน้าริมน้ำของ
ชุมชนหน้าวัด กับชุมชนประชาอุทิศ

รูปด้านหน้าชุมชนหน้าวัด

รูปด้านหน้าชุมชนประชาอุทิศ

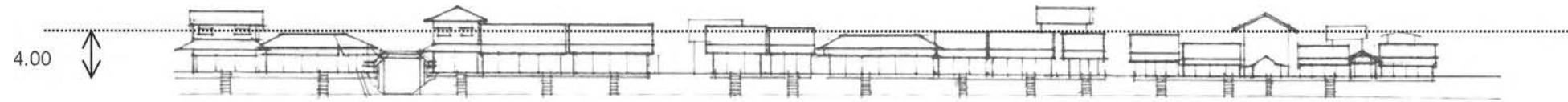
ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 5 15 เมตร

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพที่ 5-14
แสดงรูปด้านหน้าริมน้ำของชุมชนโรงเจ กับ
ชุมชนริมคลอง

รูปด้านหน้าชุมชนโรงเจ

รูปด้านหน้าชุมชนริมคลอง

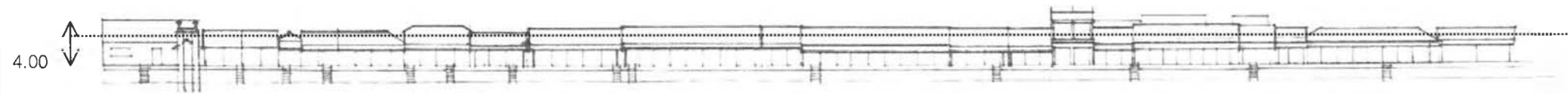
ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศรินทร์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

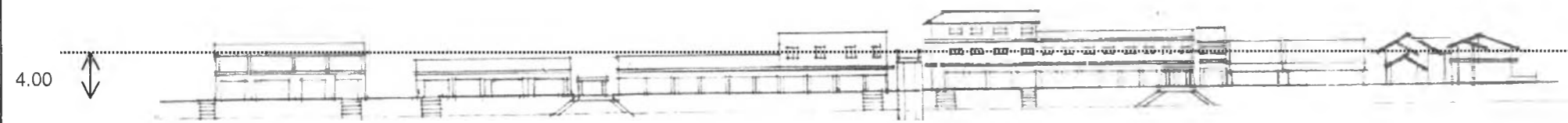
มาตราส่วน 0 5 15 เมตร

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาพที่ 5-15
แสดงรูปด้านหน้าริมน้ำของชุมชนริมคลอง
กับชุมชนตลาด

รูปด้านหน้าชุมชนริมคลอง

รูปด้านหน้าชุมชนตลาด

ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 5 15 เมตร

2. การควบคุมแนวมอง (Visual corridor)

แนวมองที่สำคัญของชุมชนที่รับรู้ได้ถึงขอบเขตชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จาก 2 ลักษณะ คือ (แผนที่ 5.5)

- มาจากทางถนน คือถนนประชาเสรษฐ์ ขึ้นสะพานเดชาติศร จะพบว่าแนวมองที่สวยงาม คือมองลงไปทั้งสองข้างทาง จากสะพานเห็นชุมชนริมน้ำ เป็นอาคารเรือนแถวริมน้ำเรียงตามคลองอัมพวา อีกบริเวณคือมองจากถนนในย่านตลาดเข้าไปยังริมน้ำ เห็นสะพาน หรือเห็นท่าเทียบเรือ ก็จะรับรู้ถึงชุมชนริมน้ำ

-มาจากทางน้ำ คือนั่งเรือเข้ามาที่ปากคลองอัมพวาจะเกิดแนวมองที่สำคัญ คือจะพบว่ามี สะพานเทศบาลข้ามคลอง อาคารเรือนแถวและ ตลาดอัมพวาทั้งสองฝั่งคลอง อีกบริเวณคือ มาจากทางแยกคลองอัมพวากับคลองดาวดึงส์พบว่าแนวมองเป็นอาคารเรือนริมน้ำแนวยาวกับมีต้นมะพร้าวเป็นพื้นฉากหลัง(background) (ภาพที่ 5-16)

ดังนั้นในการควบคุมแนวมองที่สำคัญ ของชุมชน จึงต้องกำหนดไม่ให้มีการก่อสร้างหรือติดตั้งสิ่งประกอบถนน (Street furniture) เช่น ป้ายโฆษณา เสาไฟฟ้า ป้ายบอกทาง อยู่ในตำแหน่งที่จะบดบังแนวมอง นั้น

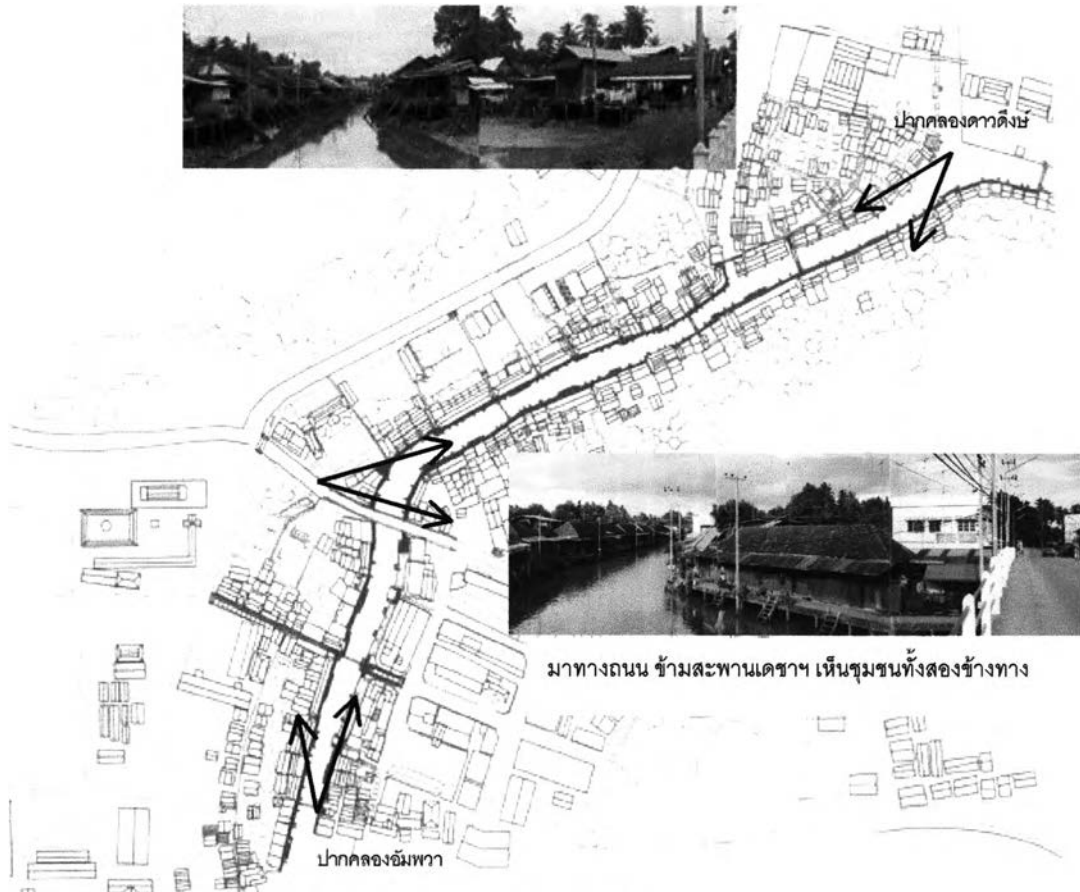
โดยลักษณะของสิ่งประกอบถนนที่ควรจะเป็น และต้องสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนแฝงอยู่กับรูปแบบที่เกิดขึ้น คือ (ภาพที่ 5-17 และภาพที่ 5-18)

1. การติดตั้งของป้าย เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ กระถางต้นไม้ ต้องไม่วางในตำแหน่งกระจุกกระจาย ไม่ขวางกั้นทางเดินเท้า หรือ ล้ำแนวเขตพื้นที่ใช้สอยหน้าบ้าน
2. ไม่ควรใช้สีสีนที่โดดเด่นแปลกแยกจากสีของอาคารหรือสิ่งก่อสร้างแวดล้อม
3. ขนาด สัดส่วนต้องเหมาะสมกับการใช้งาน และไม่ไปข่ม ลดความสำคัญของสถาปัตยกรรมหรือ ภูมิทัศน์ริมน้ำ
4. คำนึงถึงรูปแบบที่เป็นลักษณะเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ภาพที่ 5-16 แสดงแนวมองที่มาจากเรือเห็นบ้านเรือนริมน้ำและทิวต้นมะพร้าวฉากหลัง

มาจากทางเรือ มองจากปากคลองดาวดึงษ์เห็นบ้านเรือนของชุมชน

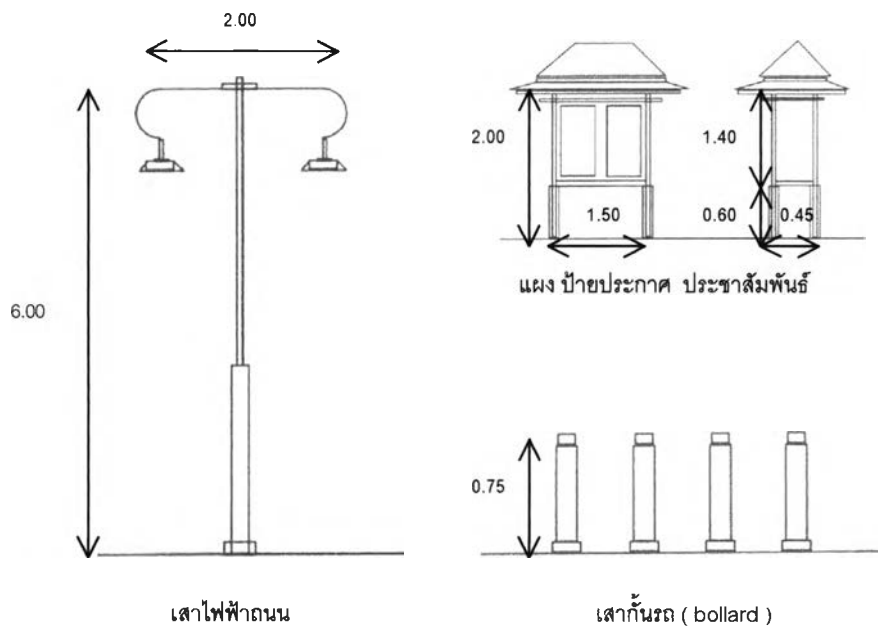
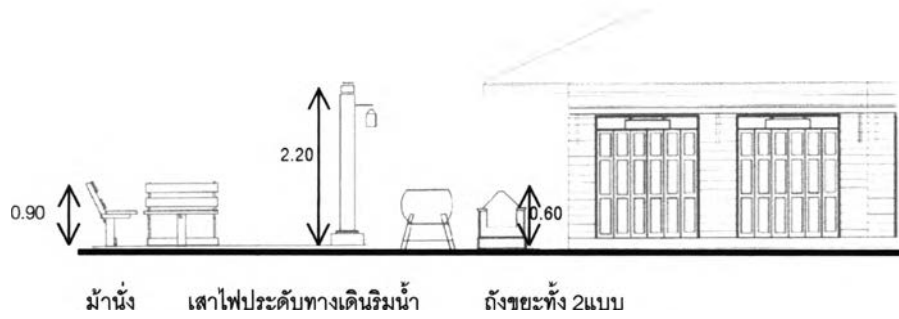
มาทางถนน ซ้ำมสะพานเดชาติเห็นชุมชนทั้งสองข้างทาง

มาทางเรือ เริ่มเข้าจากปากคลองอัมพวา

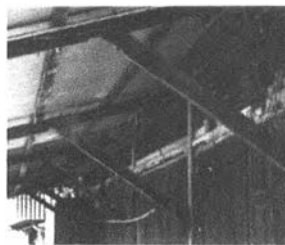
แผนที่ 5.5 แสดงแนวมุมมองที่สำคัญ ที่รับรู้ถึงชุมชนริมน้ำ คลองอัมพวา

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม		
นายนิธิ ลิศนันท์		0 10 30เมตร มาตราส่วน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

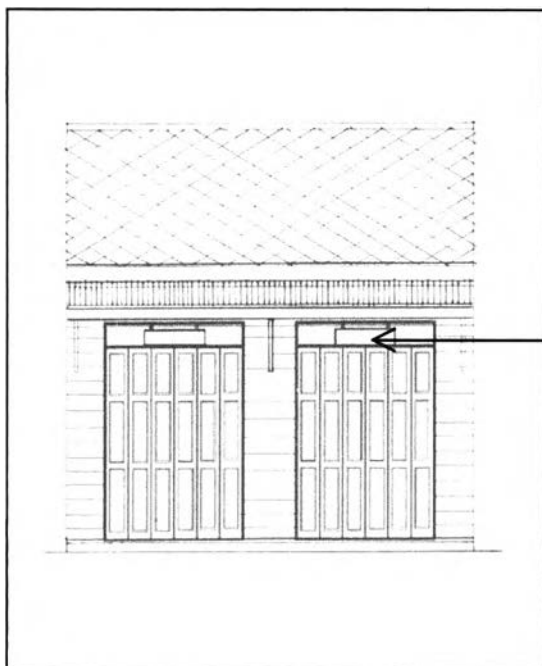
ภาพที่ 5-17 ตัวอย่างการออกแบบสิ่งประกอบถนน ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิคนินท์	มาตราส่วน 0 0.5 2.5 เมตร
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

ค้ำยันไม้

ค้ำยันเหล็กดัด

ป้ายชื่อร้าน

ติดตั้งที่แผงช่องลมเหนือประตู ป้าย
ควรมีความสูงไม่เกิน 0.80 ตารางเมตร ควรใช้
ป้ายทำด้วยไม้ ตัวหนังสือ มีความสูงไม่เกิน
0.15 เมตร แบบนูน หรือแบบเรียบ ลงสีทอง
ไม่ให้ติดป้ายชื่อร้านที่ค้ำยันหลังคา เพราะจะ
บดบังมุมมองทางเดิน

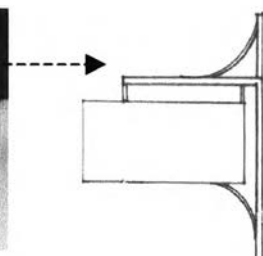
ตัวอย่างแบบป้ายชื่อร้าน

ป้ายแบบที่ 1

ป้ายแบบที่ 2

ป้ายแบบที่

เป็นป้ายชื่อร้านติดอยู่ตรง
ทางเดินหลังบ้าน ควรใช้
เป็นโครงเหล็ก ป้ายไม้ติด
ตัวหนังสือลงสีทอง

ภาพที่ 5-18 ตัวอย่าง แนวทางเสนอแนะการออกแบบป้าย ชื่อร้าน ค้ำยัน

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม

นายนิธิ ลิศนันท์

มาตราส่วน 0 1 3 เมตร

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2.6 แนวทางการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค

การจัดระบบการระบายน้ำ การจัดระบบบำบัดน้ำเสียที่ชุมชนส่วนใหญ่ไม่มี หรือมีอย่างไม่เป็นระบบ โดยอาศัยการวางแนวทางระบายน้ำจากลักษณะของคูคลองที่มีอยู่ของชุมชน การวางระบบสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ ที่เป็นทัศนียภาพที่ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยการรวบสายที่แยกออกจากกัน หรือหย่อนลง ด้วยรวมกันไว้เป็นมัดติดกันรวม ให้มีความตึงขึ้น หรือการเก็บซ่อนรวมไว้ได้ชายคาชั้นคลุมทางเดิน ดังมีข้อพิจารณาทั้งระบบระบายน้ำ ระบบสายไฟสายโทรศัพท์ และการป้องกันไฟไหม้อาคารไม้ ด้วยการปรับปรุง คือ (แผนที่ 5.6 ภาพที่ 5-19 และภาพที่ 5-20)

การปรับปรุงระบบระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย (แผนที่ 5.6)

1. ใช้แนวร่องน้ำหรือลำประโดงเดิมที่สามารถรองรับและระบายน้ำที่มาจากกรบ่อบำบัดหรือการจัดการสิ่งปฏิกูลก่อนแล้ว
2. ใช้พื้นที่ว่างด้านหลังบ้านในการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย ซึ่งต้องมีบ่อบำบัดรวมน้ำเสียจากท่อน้ำเสีย ท่อน้ำโสโครกจากบ้านแต่ละหลัง โดยการเดินท่อรวม ซึ่งบ่อบำบัดรวมควรอยู่ไม่ห่างจากแนวร่องน้ำมากนักเพื่อสะดวกในระบบการระบายลง
3. จัดกลุ่มครัวเรือนขนาดย่อยเพื่อเตรียมการฝังท่อรวมน้ำเสีย
4. ทำการขุดลอก ปรับปรุงแนวร่องน้ำหรือลำประโดงเดิม
5. ทำการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียขนาดเล็ก
6. ทำการรวมเครือข่ายน้ำเสียจากครัวเรือนเป็นกลุ่มกระจายตลอดคลอง เพื่อบำบัดก่อนการกระจายลงสู่ลำคลอง โดยขอความร่วมมือระหว่างกลุ่มบ้านเรือนอยู่ติดกัน หรือสร้างแยกบ่อบำบัดเป็นแต่ละหลัง

การติดตั้งสายไฟ สายโทรศัพท์ (ภาพที่ 5-20)

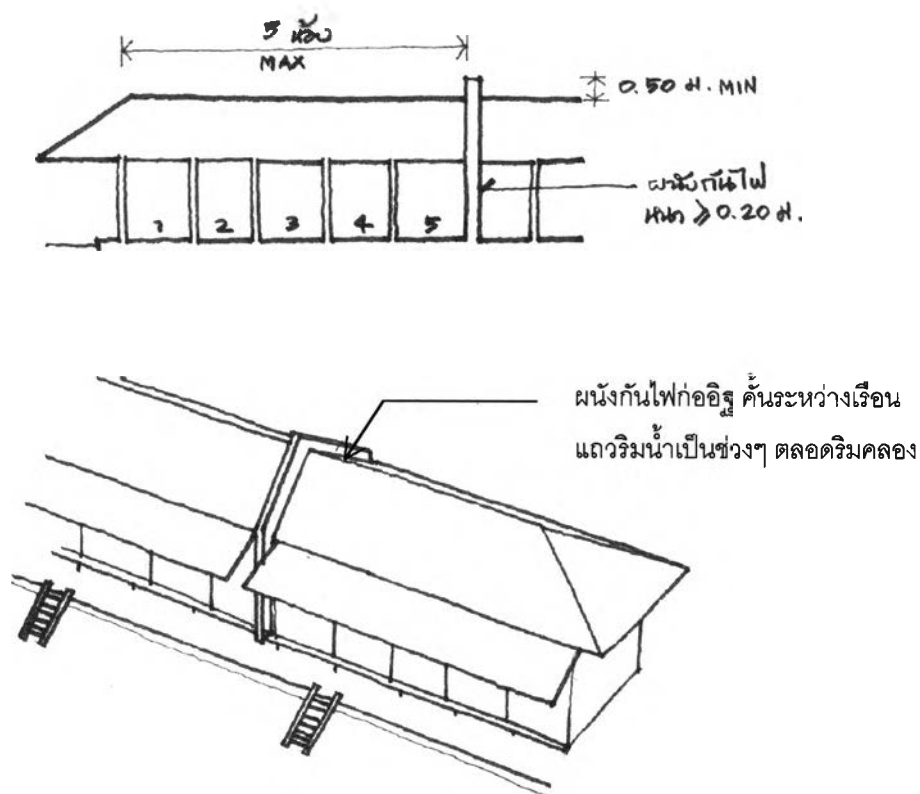
1. การกำหนดแนวเส้นทางเดินสายไฟสายโทรศัพท์เดิม เพื่อเตรียมการตำแหน่งที่หย่อนไม้นาคู ตามแนวเส้นขอบฟ้าตามแนวทางเดิมแต่เป็นตำแหน่งใหม่
2. ดึงสายที่อยู่บนหลังคา หรือเสาไฟลงมา ซ่อนเก็บไว้ ติดกับแป้ได้ชายคาอาคารริมน้ำ

- ดำเนินการปรับปรุงแนวการฝังท่อสายโทรศัพท์เดินสายไฟต่อเชื่อมสายอย่างเป็นระเบียบลดการรบกวนทัศนียภาพริมน้ำที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

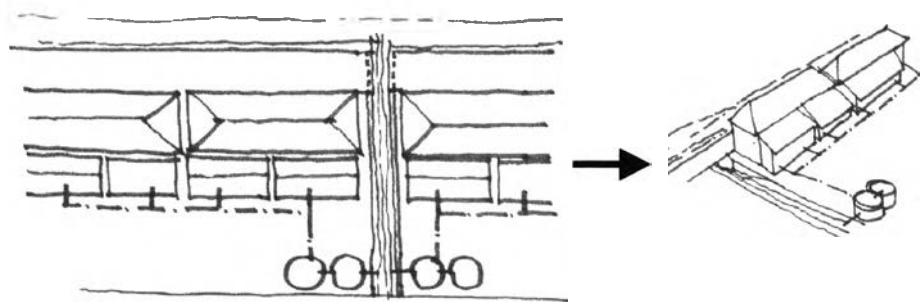
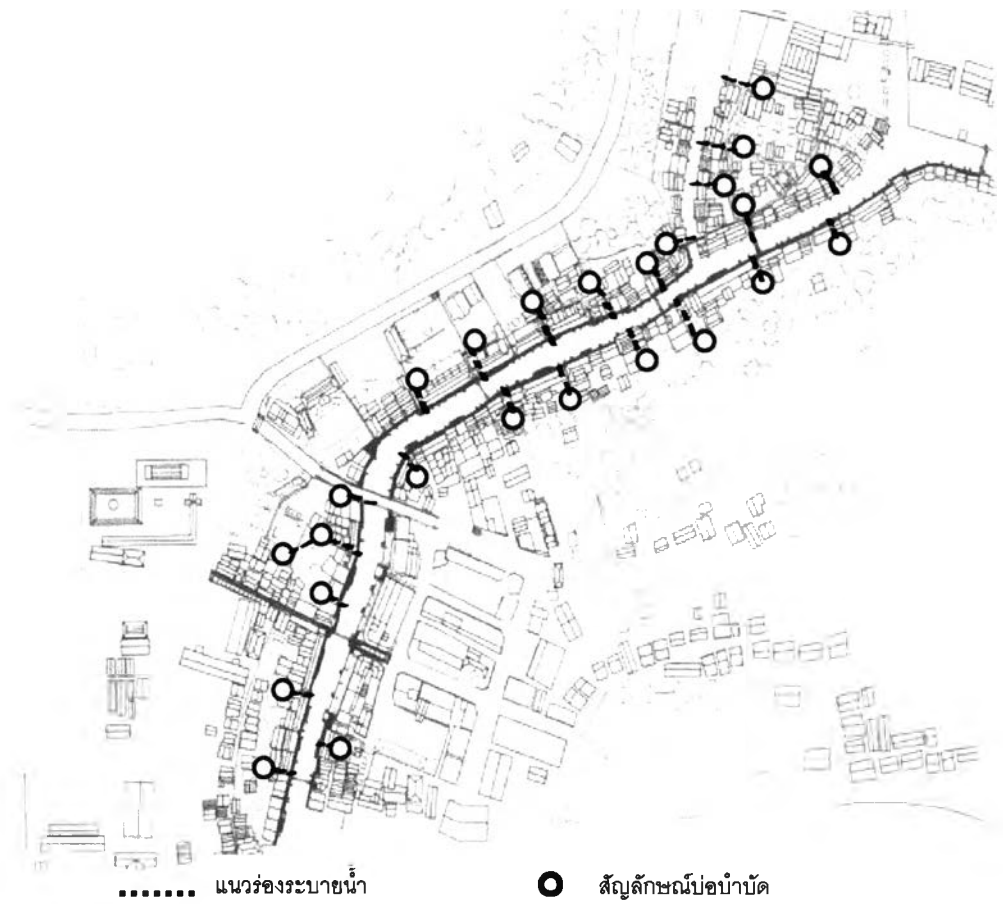
การป้องกันไฟไหม้กับอาคารเรือนแถวริมน้ำ(ภาพที่ 5-19)

เป็นการป้องกันปัญหาเนื่องจากเพลิงไหม้ที่มีอาคารก่อสร้างด้วยไม้เป็นวัสดุหลัก อยู่ในจำนวนมากในชุมชน ด้วยการเสนอแนะให้มีการปรับปรุง ดังนี้

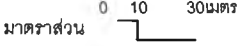
- ควรมีผนังกันไฟของเรือนแถว เป็นผนังก่ออิฐทนไฟ สูงจากพื้นถึงหลังคา กันไฟเรือนแถวที่มีห้องติดกันช่องละอย่างมาก ช่องละ5ห้อง ห่างแต่ละช่องประมาณ 20 เมตร
- ควรเปลี่ยนวัสดุทำพื้นบ้านจากไม้กระดานเป็นพื้นเทคอนกรีตปูกระเบื้อง หรือพื้นซีเมนต์สำเร็จรูปเพื่อป้องกันไฟและเป็นตัวรองรับผนังกันไฟ
- ควรเปลี่ยนเสาเรือน ที่เป็นเสาไม้เป็นเสาคอนกรีตที่ทนไฟและป้องกันการชำรุดของโครงสร้างไม้
- ควรมีเครื่องสูบน้ำด้วยมือติดตั้งไว้แต่ละบ้าน เป็นกระบอกลูกสูบทำด้วยท่อพีวีซีดูดน้ำเข้ามาในกระบอกล แล้วใช้แรงอัดข้างดันน้ำด้วยแรงดันพ่นดับไฟ ซึ่งน้ำจากในคลองหน้าบ้าน
- ควรเพิ่มถังดับเพลิงที่ติดตั้งไว้ใช้อย่างพอเพียง ควรจะมีอย่างน้อย 2 ห้องแถวต่อ 1 ถัง

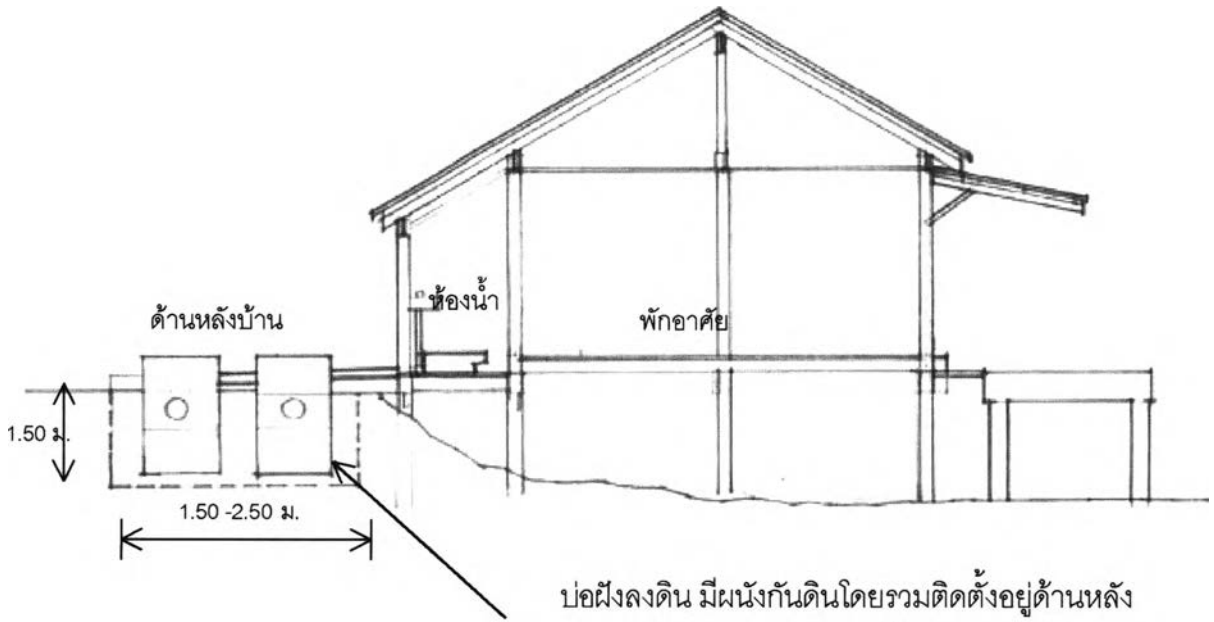

ภาพที่ 5-19 แสดงการปรับปรุงอาคารเรือนแถวริมน้ำป้องกันไฟ

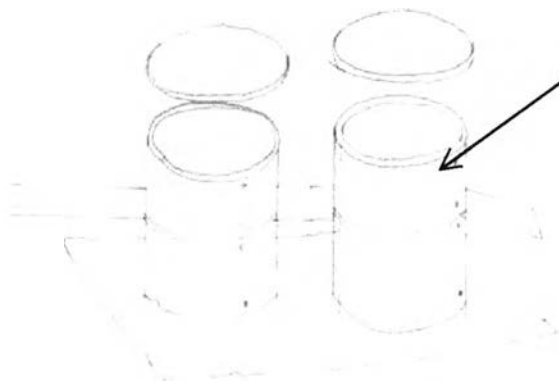

แผนที่ 5.6 แนวทางการปรับปรุงระบบระบายน้ำของชุมชน

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม		
นายนิธิ ลิศนันท์		
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

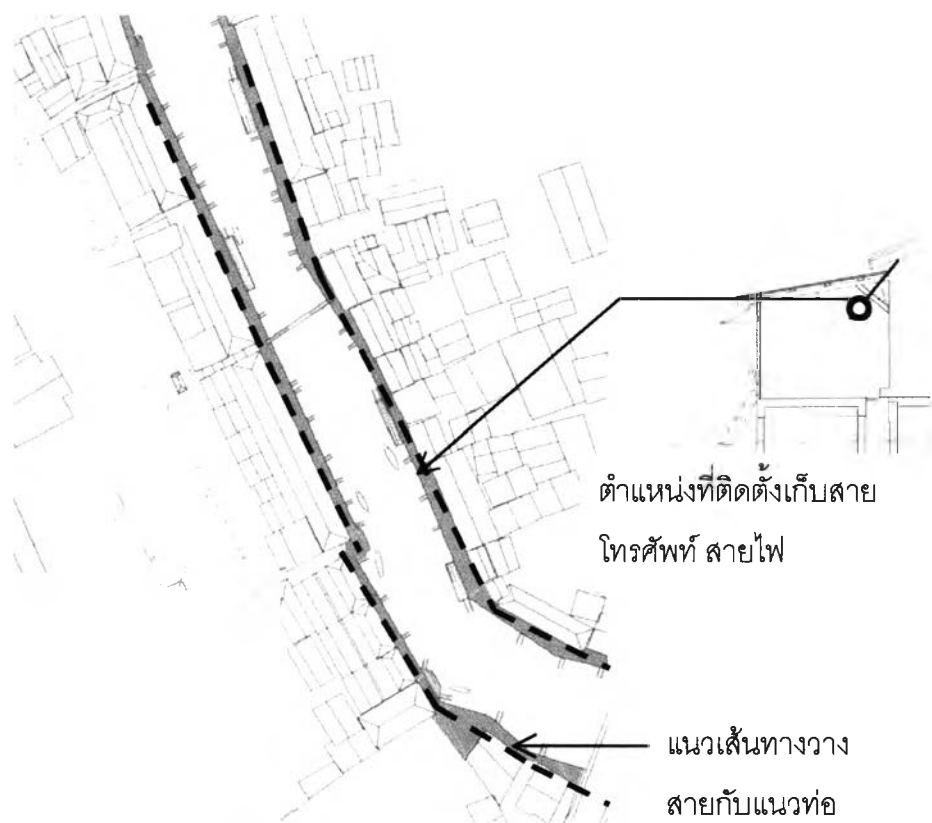
บ่อฝังลงดิน มีผนังกันดินโดยรวมติดตั้งอยู่ด้านหลังอาคาร ต่อท่อเดินมาจากห้องน้ำ มีฝาปิดเปิดด้าน

บ่อบำบัดเป็นบ่อถังซีเมนต์สำเร็จรูป ก่อสูง 3 ถังเป็นชั้นต่อกันชั้น มีบ่อเจาะช่องสำหรับใส่ท่อซีเมนต์สำเร็จรูปต่อจากอีกบ่อ และรวมท่อที่มาจาก ท่อที่เดินร่วมกัน

ภาพที่ 5-20 รูปตัดของลักษณะบ่อบำบัด

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	0 0.5 1.50 เมตร มาตราส่วน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

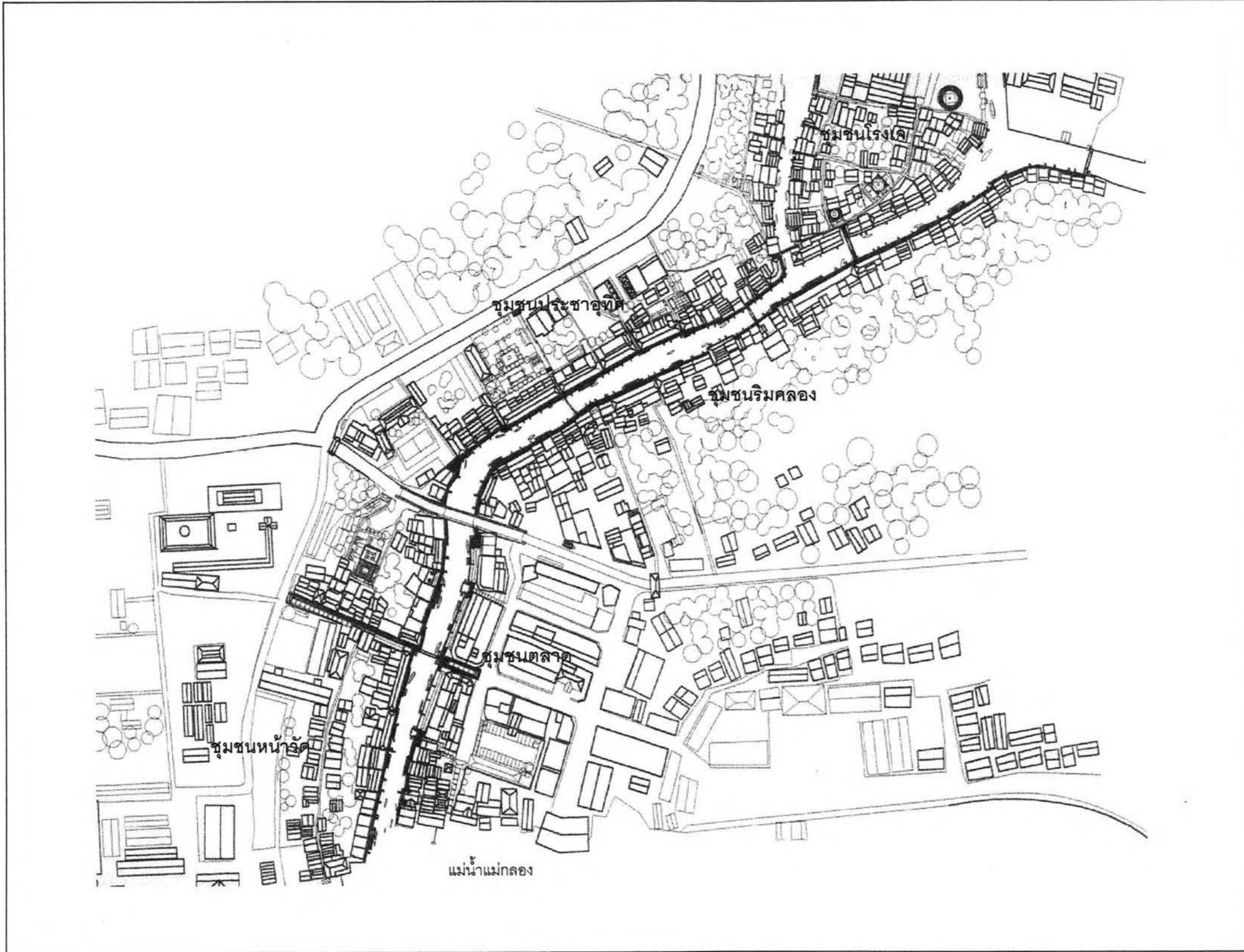

ปรับปรุงการซ่อนเก็บท่อระบายน้ำท่อ
ปะปาของเทศบาล เป็นฝาปิดไม้
หรือฝาตะแกรงเหล็กแบบโปร่งรับน้ำ
ได้พอสมควร แทนฝาไม้ที่ชำรุด โดย
สามารถเปิดตรวจสอบได้

ภาพที่ 5-21 แสดงแนวทางปรับปรุงตำแหน่งการวางสายโทรศัพท์ สายไฟ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม		
นายนิธิ ลิศนันท์		0 10 30เมตร มาตรฐาน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.7
แสดงผังการปรับปรุงบริเวณชุมชนริมน้ำ

ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

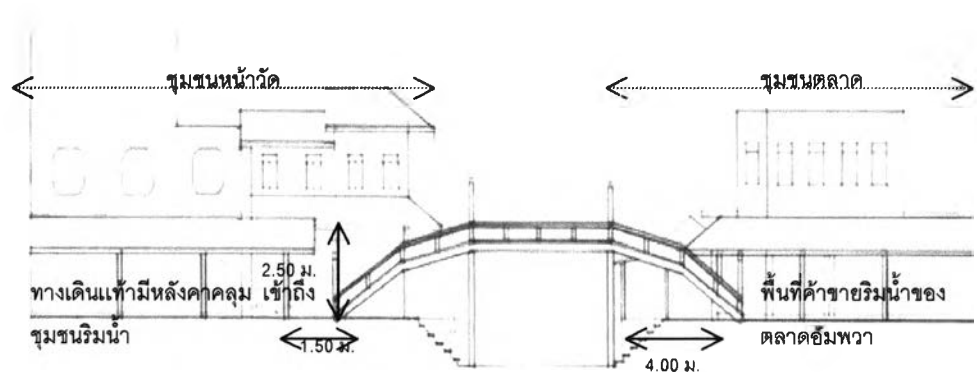
มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

5.2.7 แนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทั้ง 5 บริเวณ ในชุมชนริมน้ำ

โดยการแบ่งพื้นที่ในการปรับปรุงจากพื้นที่ที่วิเคราะห์ ในบทที่แล้ว เป็นพื้นที่บริเวณปรับปรุง 5 บริเวณ คือ (แผนที่ 5.7)

1. พื้นที่บริเวณชุมชนตลาด (แผนที่ 5.8 ภาพที่ 5-22 ภาพที่5-23 และภาพที่5-24)

- ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำที่ใช้เป็นที่ค้าขาย โดยแบ่งส่วนทางเดินซื้อของตรงกลาง ส่วนค้าขายด้านข้างริมน้ำ ซึ่ง ควรจะสร้างหลังคลุมตลอดและต้องสูงโค้งเพื่อเปิดมุมมองให้กับริมน้ำ
- เปิดมุมมองจากถนนด้านใน ไปยังพื้นที่ริมน้ำโดยการกั้นพื้นที่ส่วนค้าขายกับส่วนทางเดินเข้า ซึ่งควรจะสร้างเป็นหลังถาวรขนาดสองเหมือนเส้นน้ำสายตา แทนการใช้รั้วกั้นแบบเดิม พร้อมกับทำซุ้มทางเข้าเป็นที่หมายตาของทางเข้าชุมชนริมน้ำ
- ปรับปรุงพื้นที่ด้านหลังอาคารที่ถูกปล่อยว่างไว้ เป็นที่จอดรถ จุดบริการสาธารณะของชุมชน
- ปรับปรุงทางเดินริมน้ำบริเวณบ้านหลังเก่าที่ทรุดโทรมปล่อยร้างไว้ ให้กลับมาใช้งานได้ และปรับปรุงให้เป็นทางเดินเชื่อมไปด้านหลังอาคาร
- เปิดมุมมองและส่งเสริมการเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำโดยปรับปรุงผิวพื้นทางเดิน และบริเวณที่เป็นจุดพักผ่อนจุดพักผ่อน

แสดงถึงการเชื่อมโยงทางเดินเท้าที่ต่อเนื่องทั้งสองฝั่งทั้งชุมชนหน้าวัด และชุมชนตลาด และเปิดมุมมองสูริมน้ำที่มากขึ้น

ภาพที่5-22แสดงรูปตัดสะพานข้ามคลอง(เทศบาล1)หน้าตลาด

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.8
แสดงผังเสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่
บริเวณชุมชนตลาด

ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

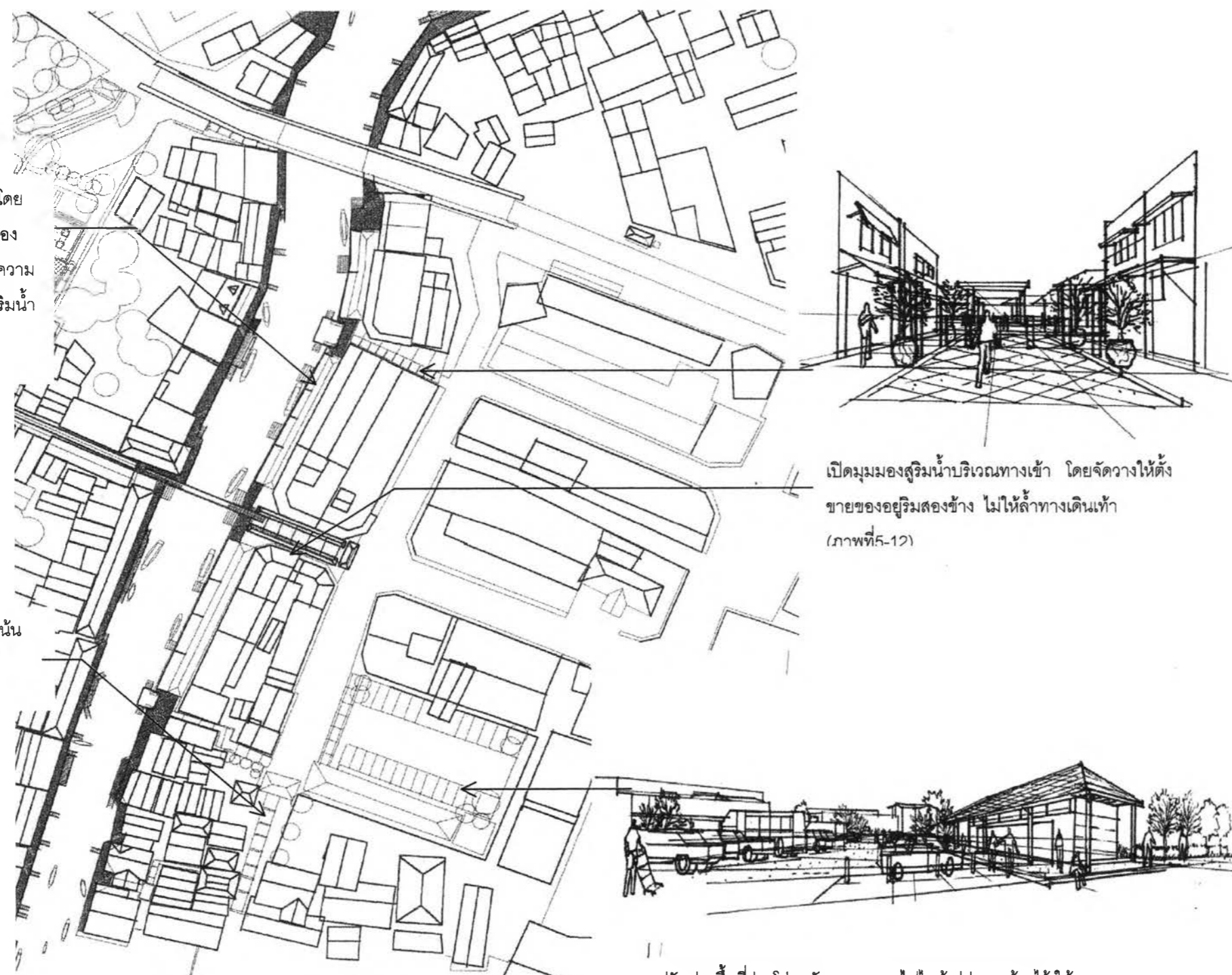

ปรับปรุงพื้นที่ตลาด โดย
แยกส่วนทางเดินซื้อของ
กับส่วนขายของ เน้นความ
โล่งไม่ให้เกิดบังมุมมองริมน้ำ
(ภาพที่ 5-12)

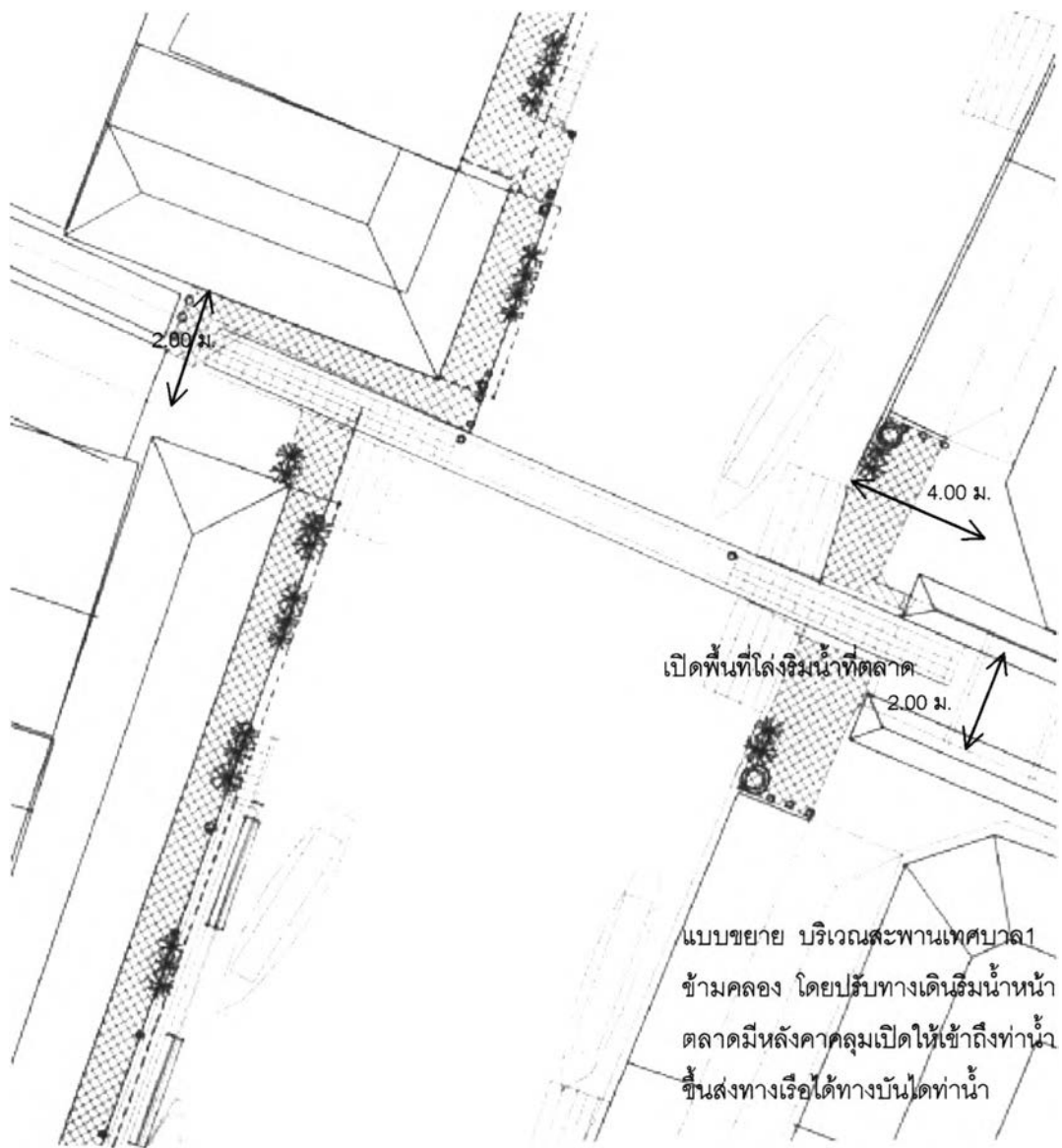
ปรับปรุงทางเดินเท้าเน้น
ทางเข้าสู่พื้นที่ริมน้ำ

เปิดมุมมองสูริมน้ำบริเวณทางเข้า โดยจัดวางให้ตั้ง
ขายของอยู่ริมสองข้าง ไม่ให้ล้ำทางเดินเท้า
(ภาพที่ 5-12)

ปรับปรุงพื้นที่ว่างโล่งหลังจากการถูกไฟไหม้ ปลอ่ยรกร้างไว้ ให้
เป็นจุดบริการห้องน้ำสาธารณะและที่จอดรถ

ภาพที่ 5- 23 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนตลาด

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	 0 1 3 เมตร มาตรฐาน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

ทัศนียภาพทางเดินเข้าตลาดอัมพวา

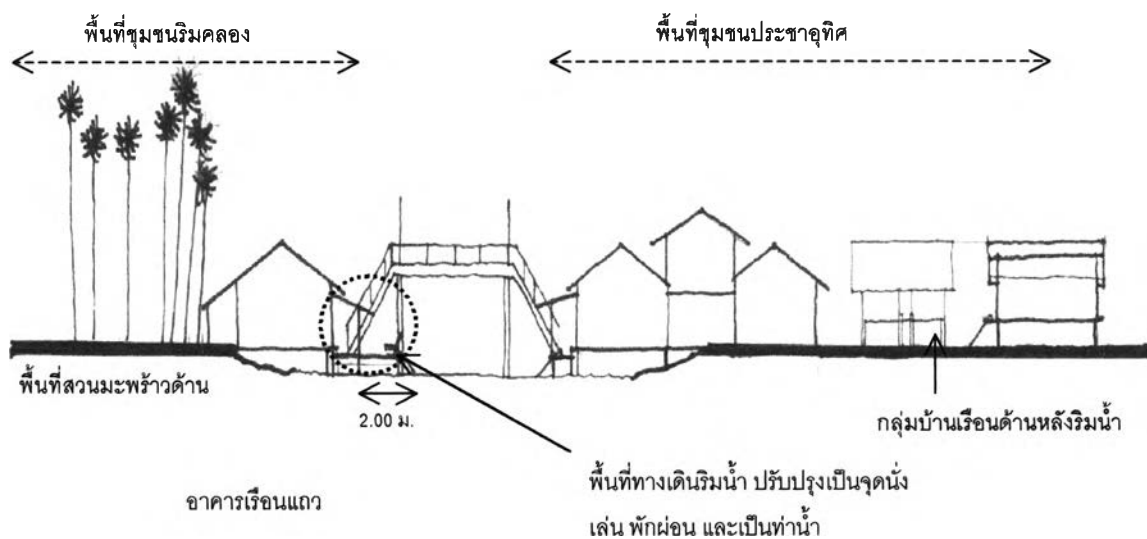

ทัศนียภาพพื้นที่ค้าขายของตลาด

ภาพที่ 5- 24 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนตลาด

2. พื้นที่บริเวณชุมชนริมคลอง(แผนที่ 5.9 ภาพที่5-25และภาพที่5-26)

- ปรับปรุงทางเดินเท้าริมน้ำ โดยปูพื้นผิวใหม่ และจุดที่นั่งพักผ่อนจะกำหนดให้เป็นช่วงระหว่างทางเดิน กับมีม้านั่งติดถาวรไว้สำหรับชุมชน
- เปิดมุมมองให้กับทางเดินจากด้านในมายังพื้นที่ริมน้ำ โดยการปรับเปลี่ยนอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน รื้อย้ายเป็นทางเปิดเป็นจุดทางเดินเข้าถึงจากพื้นที่สวนด้านหลัง
- เชื่อมระบบทางเดินเท้า และปรับทางสัญจรให้เข้าถึงพื้นที่ริมน้ำได้ด้วยคนเดิน และรถจักรยาน ที่เข้ามาจากถนนประชาเสรษฐ์
- ปรับปรุงพื้นที่จุดขึ้น ลงของสะพานที่เสนอแนะให้สร้างเพิ่มขึ้นใหม่ โดยกำหนด ให้เป็นพื้นที่สาธารณะใช้สอยร่วมกัน
- ปรับปรุงเส้นทางเดินในสวนด้านหลัง ควรจะมีทางร่วมและเชื่อมถึงกันของทางเดินหลักริมน้ำ กับด้านหลังในบริเวณชุมชน

แสดงพื้นที่ด้านหลังอาคารของชุมชนริมน้ำ ยังคงความเป็น สวนมะพร้าวเดิมอยู่ แต่ฝั่งชุมชนประชาอุทิศมีกลุ่มบ้านเรือนต่อจากอาคารริมน้ำ มีพื้นที่ว่างลานในกลุ่มบ้านเป็นที่โล่งว่างด้านหลัง แทนพื้นที่สวนมะพร้าวเดิมเพราะมีถนนเข้าถึงได้ด้านหลังชุมชน

ภาพที่5-25 แสดงรูปตัดบริเวณสะพานกลางคลองอัมพวาในชุมชนริมคลอง

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

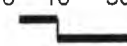
แผนที่ 5.9
แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่
บริเวณชุมชนริมคลอง

ที่มา : จากการสำรวจ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

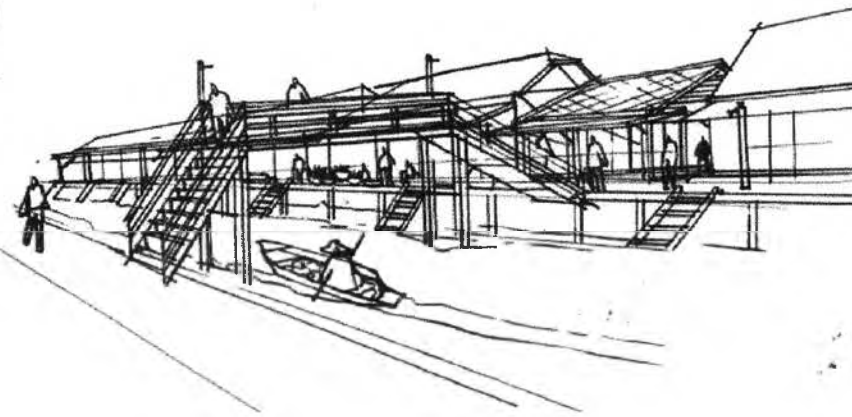
มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

สะพานข้ามคลองเสนอให้มีขึ้น เป็นเส้น
ทางตรงระหว่างกลาง สะพานที่มีอยู่เดิม
เชื่อมโยงระหว่างชุมชน 2 ฝั่งคลอง

ปรับปรุงทางเข้าจากทางเดินริมน้ำ และเปิดมุมมองให้
เชื่อมโยงทางสายทาง โดยเสนอให้ปรับอาคารที่ชำรุด
ปิดร้างไว้ทำเป็นซุ้มทางเข้า

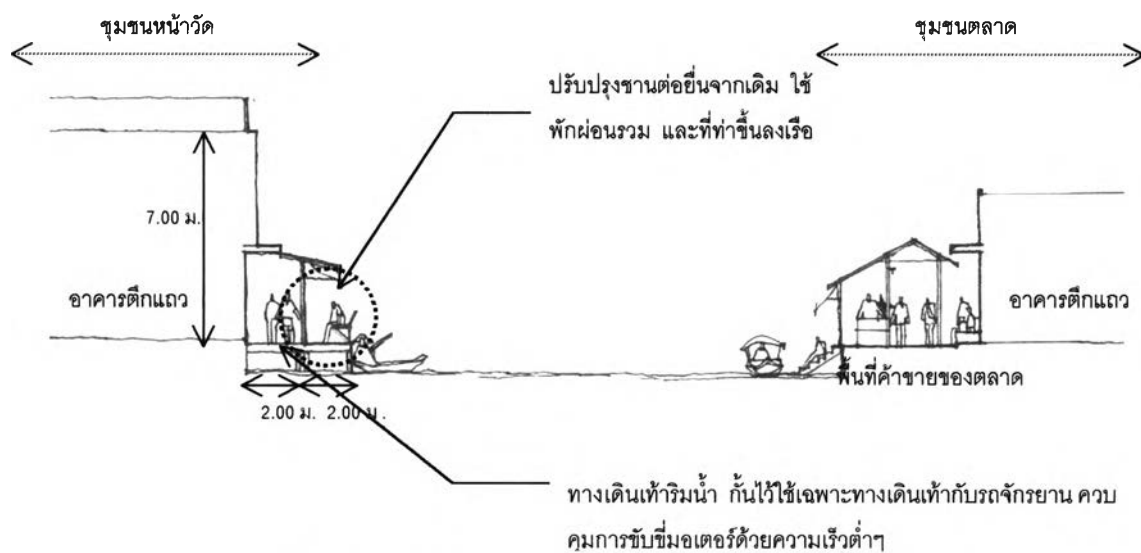

ทัศนียภาพบริเวณทางเดินริมน้ำทั้งสองฝั่งคลองอัมพวา

ภาพที่ 5- 26 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนริมคลอง

3. พื้นที่บริเวณชุมชนหน้าวัด (แผนที่ 5.10 ภาพที่ 5-27 ภาพที่ 5-28 และภาพที่ 5-29)

- ปรับปรุงช่องทางเดินเชื่อมถึงพื้นที่ริมน้ำจากฝั่งวัดอัมพวันฯ กับ ฝั่งตลาด
- แยกทางเดินเท้ากับทางรถมอเตอร์ไซค์ โดยเน้นให้ทางเดินเท้าเชื่อมไปวัดใช้งานได้มากขึ้นโดยออกแบบหลักคาคลุ่มทางเดิน มีซุ้มทางเข้าเป็นเหมือนประตูเข้าเขตชุมชน
- ต่อชั้นงานที่พักผ่อนริมน้ำเป็นแบบใช้ร่วมกัน พร้อมกับมีที่นั่งติดถาวร และเสนอให้เป็นท่าเทียบเรือ
- ปรับปรุงพื้นที่โล่งว่างด้านหลัง จัดเป็นที่จอดรถ และปรับปรุงทางเดินเชื่อมต่อด้านหลังอาคารกับถนน

แสดงพื้นที่ริมน้ำที่มีความคับคั่งบริเวณหน้าตลาด เป็นจุดจอดรับส่งทางเรือ และพื้นที่ของร้านค้า ริมน้ำ ซึ่งเป็นย่านเป็นอาคารตึกแถวริมน้ำทั้ง 2 ฝั่ง อยู่ประชิดแนวทางเดินริมน้ำ ทำให้มีการปรับพื้นที่ริมน้ำ เป็นชานยื่นที่หนึ่งพัก และเป็นจุดบริการสาธารณะรับ ส่งทางเรืออีกฝั่งหนึ่ง

ภาพที่ 5-27 รูปตัดทางเดินริมน้ำชุมชนหน้าวัด

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.10
แสดงผังเสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่
บริเวณชุมชนหน้าวัด

ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

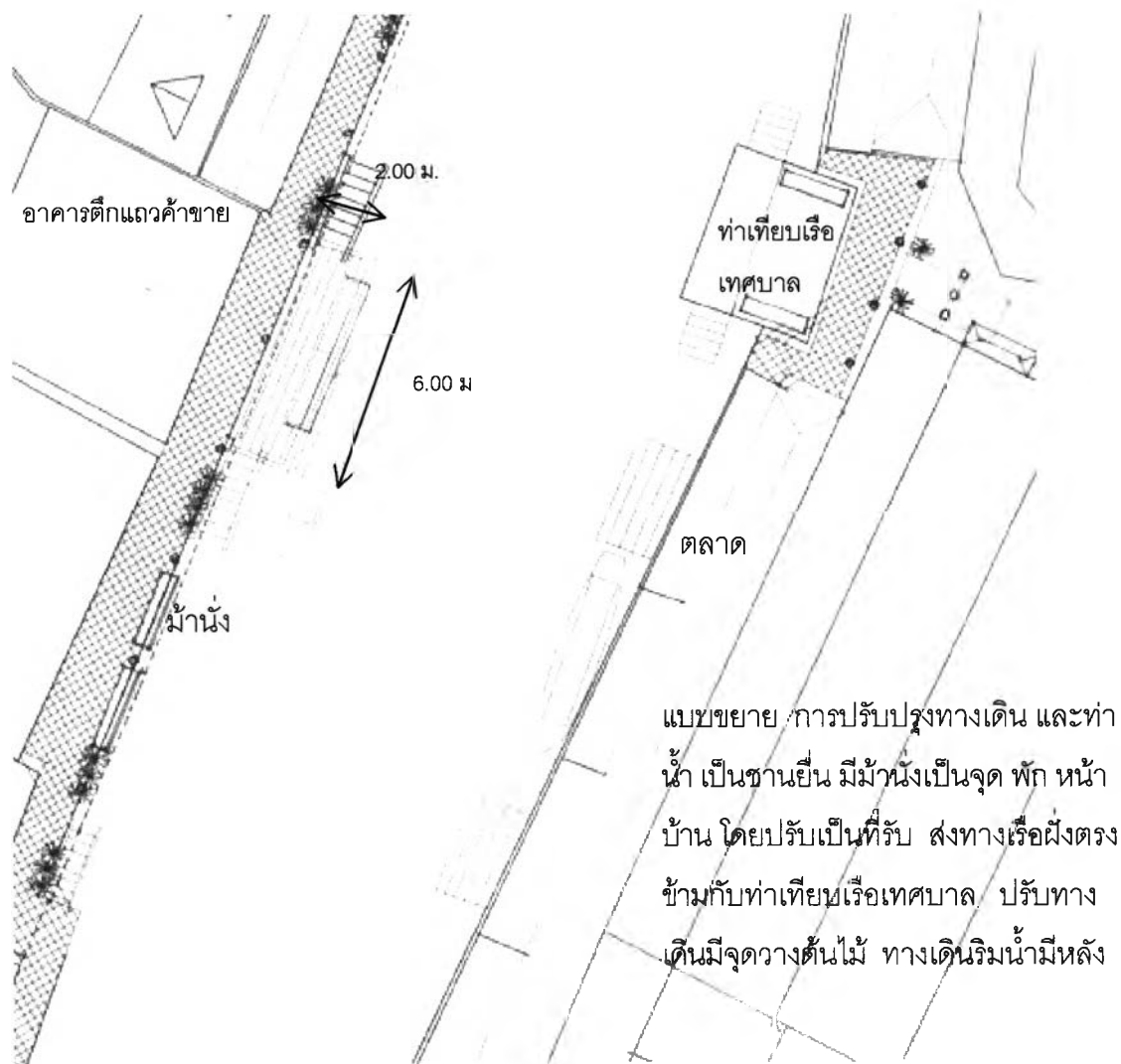

ปรับปรุงพื้นที่ทางเดินริมน้ำ เป็นชาน
นั่งเล่น และจุดรับส่งทางน้ำ
(ภาพที่ 5-14)

ปรับปรุงพื้นที่กรงร้าง สร้างทางเข้าถึงริมน้ำ ปรับที่ว่างเดิมเป็นที่
จอดรถและพื้นที่พักผ่อนด้านหลัง สนามเด็กเล่น เป็นทางเดิน
เชื่อมระหว่างทางเดิน

ปรับปรุงทางเข้าเชื่อมถึงพื้นที่ริมน้ำ กับวัดอัมพวันฯแยก
ทาง เดินเท้ากับทางรถ(ภาพที่ 5-14)

ปรับปรุงทางเดินเท้าริมน้ำให้มีพื้นผิวทางเดินใหม่และ ยื่นชาน
พักผ่อนใต้อาคารริมน้ำ

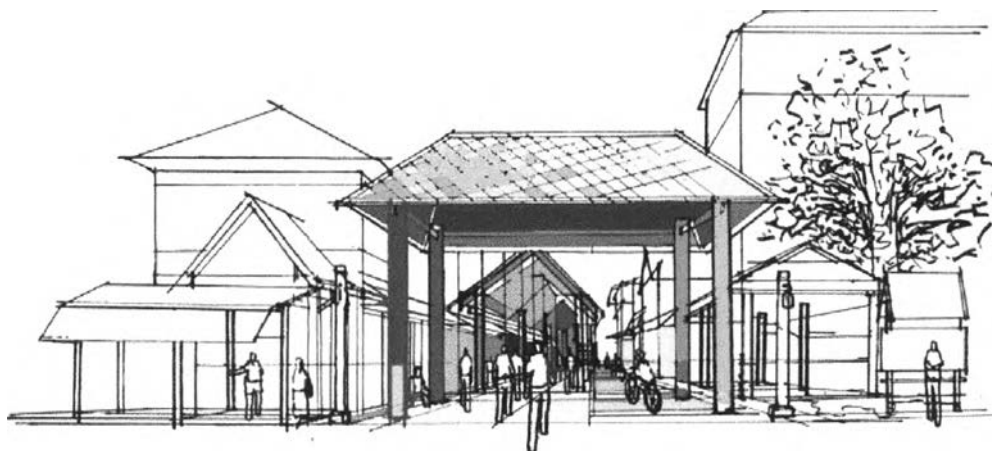

แบบขยาย การปรับปรุงทางเดิน และทำน้ำ เป็นชานยื่น มีม้านั่งเป็นจุด พัก หน้าบ้าน โดยปรับเป็นที่รับ ส่งทางเรือฝั่งตรงข้ามกับท่าเทียบเรือเทศบาล ปรับทางเดินมีจุดวางต้นไม้ ทางเดินริมน้ำมีหลัง

ภาพที่ 5- 28 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับพื้นที่บริเวณชุมชนหน้าวัด

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม		
นายนิธิ ลิศนันท์		0 1 3 เมตร มาตราส่วน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

ทัศนียภาพทางเข้าสู่ชุมชน มาจากวัดอัมพวันฯ ไปสะพานเทศบาล1 ข้ามไปตลาด

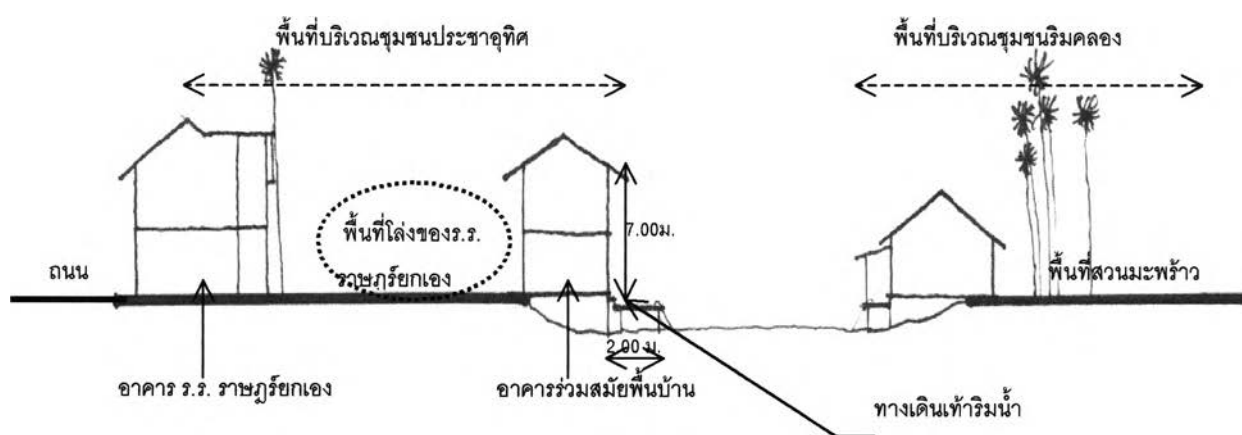

ทัศนียภาพจุดขึ้น ลงเรือบนทางเดินริมน้ำ หน้าอาคารตึกแถว

ภาพที่ 5-29 แสดงทัศนียภาพหลังจากการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนหน้าวัด

4. พื้นที่บริเวณชุมชนประชาอุทิศ (แผนที่ 5.11 ภาพที่ 5-30 ภาพที่5-31 และภาพที่5-32)

- ปรับปรุงการเข้าถึง ที่ช่องทางเดินเชื่อมจากถนนด้านหลัง กับพื้นที่ริมน้ำ
- ปรับปรุงทางเดินริมน้ำ การต่อยื่นชายคาและกันสาด ของอาคารริมน้ำ และในจุดหักเลี้ยว ให้เป็นที่นั่งพักผ่อน และทำน้ำ
- จัดพื้นที่โล่งด้านหลังเป็นที่จอดรถ และที่ว่างทำกิจกรรมของชุมชน
- เปิดมุมมองพื้นที่ริมน้ำ โดยเสนอให้รื้อหรือปรับเปลี่ยนการใช้งาน เพื่อ เปิดเส้นทางบางจุดของเรือนแถวที่ไม่ได้ใช้งาน
- ปรับปรุงพื้นที่กิจกรรมที่มีการใช้งาน ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
- เสนอแนะควรให้มีสะพานข้ามคลองเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างระบบการสัญจรที่ต่อเนื่องในการใช้งาน

แสดงพื้นที่อาคารสาธารณะขนาดใหญ่ อยู่ ด้านติดทางริมน้ำ และอาคารอยู่เข้าไปด้านหลังเว้นที่ว่างเป็นลาน สนามกีฬาของ ร.ร. ซึ่งเป็นพื้นที่โล่ง ที่ชุมชนมาใช้ประโยชน์ เข้าถึงได้สะดวกจากถนนด้านหลังชุมชน สำหรับด้านหลังชุมชนประชาอุทิศเป็นสวน ใช้ทางเดินร่วมริมน้ำ เป็นพื้นที่ใช้สอย หรือที่โล่งริมน้ำเป็นหลัก

ภาพที่ 5-30 รูปตัดบริเวณชุมชนประชาอุทิศ

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

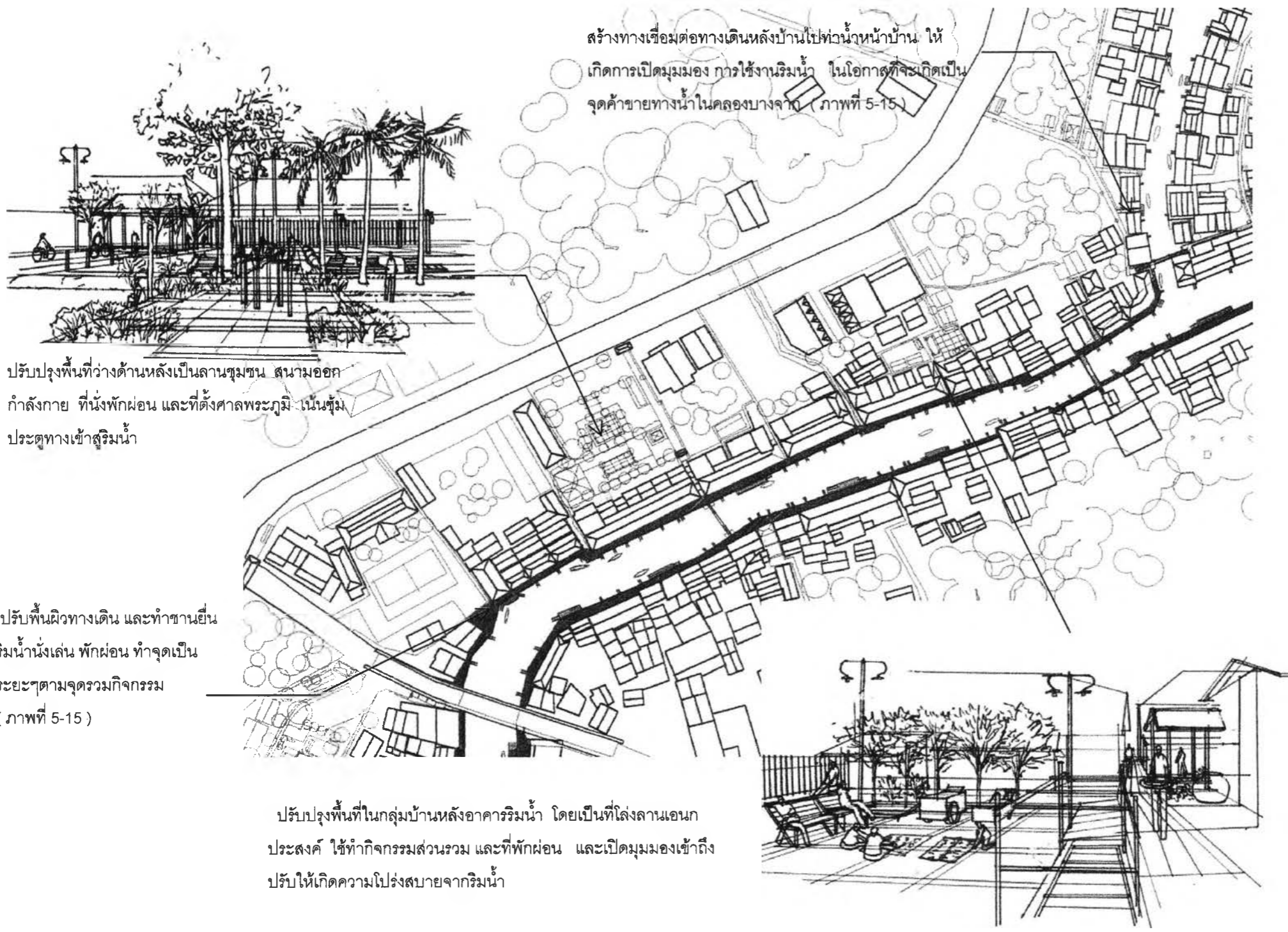
แผนที่ 5.11
แสดงผังเสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่
บริเวณชุมชนประชาอุทิศ

ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ

นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

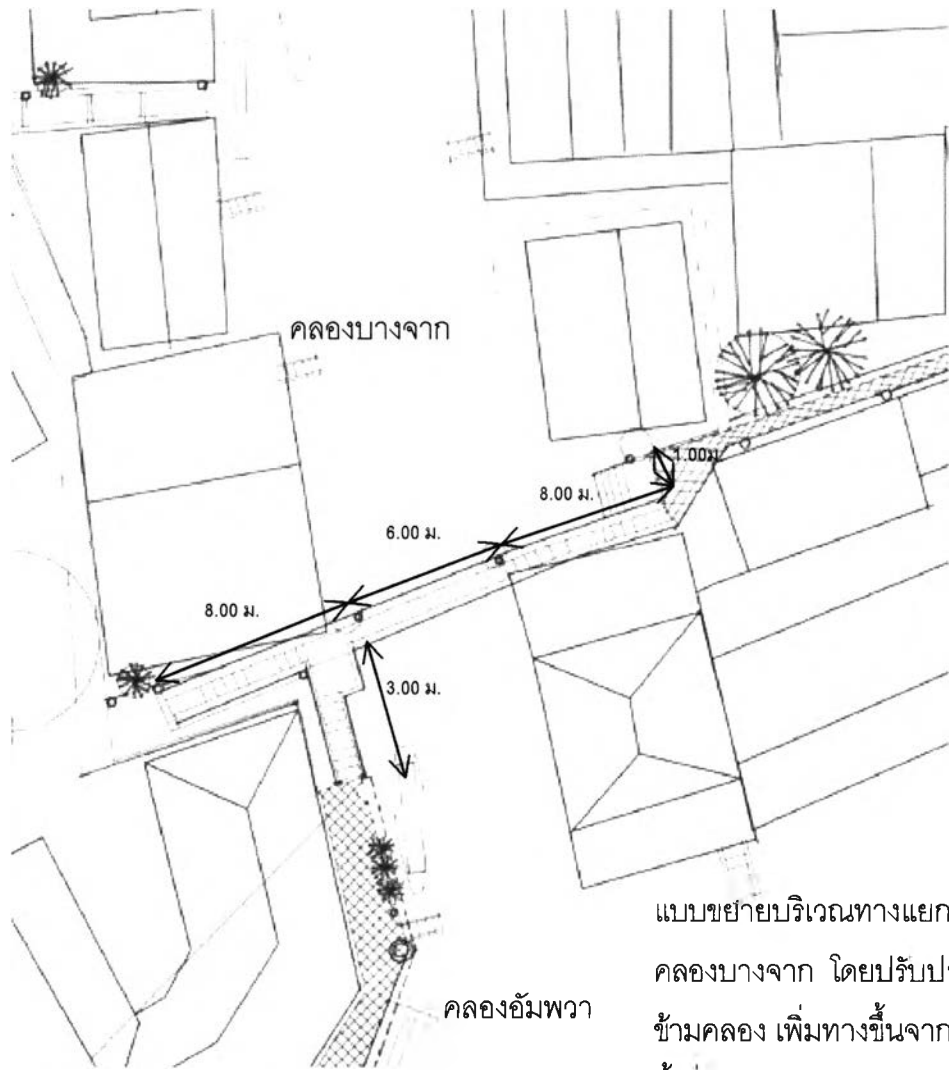

สร้างทางเชื่อมต่อทางเดินหลังบ้านไปท่อน้ำหน้าบ้าน ให้
เกิดการเปิดมุมมอง การใช้งานริมน้ำ ในโอกาสที่จะเกิดเป็น
จุดค้าขายทางน้ำในคลองบางจาก (ภาพที่ 5-15)

ปรับปรุงพื้นที่ว่างด้านหลังเป็นลานชุมชน สนามออก
กำลังกาย ที่นั่งพักผ่อน และที่ตั้งศาลพระภูมิ เน้นชุมชน
ประตูทางเข้าสู่ริมน้ำ

ปรับปรุงผิวทางเดิน และทำชานยื่น
ริมน้ำนั่งเล่น พักผ่อน ทำจุดเป็น
ระยะๆตามจุดรวมกิจกรรม
(ภาพที่ 5-15)

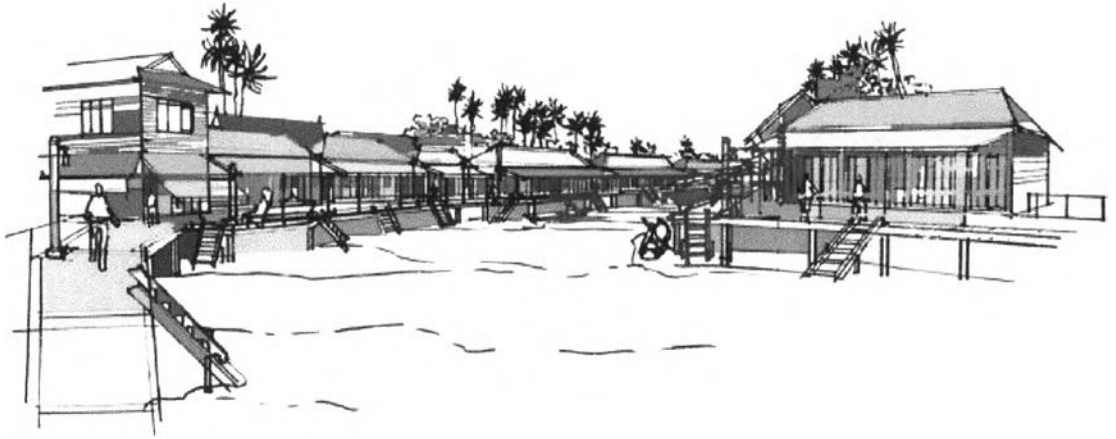
ปรับปรุงพื้นที่ในกลุ่มบ้านหลังอาคารริมน้ำ โดยเป็นที่โล่งลานเอนก
ประสงค์ ให้ทำกิจกรรมส่วนรวม และที่พักผ่อน และเปิดมุมมองเข้าถึง
ปรับให้เกิดความโปร่งสบายจากริมน้ำ

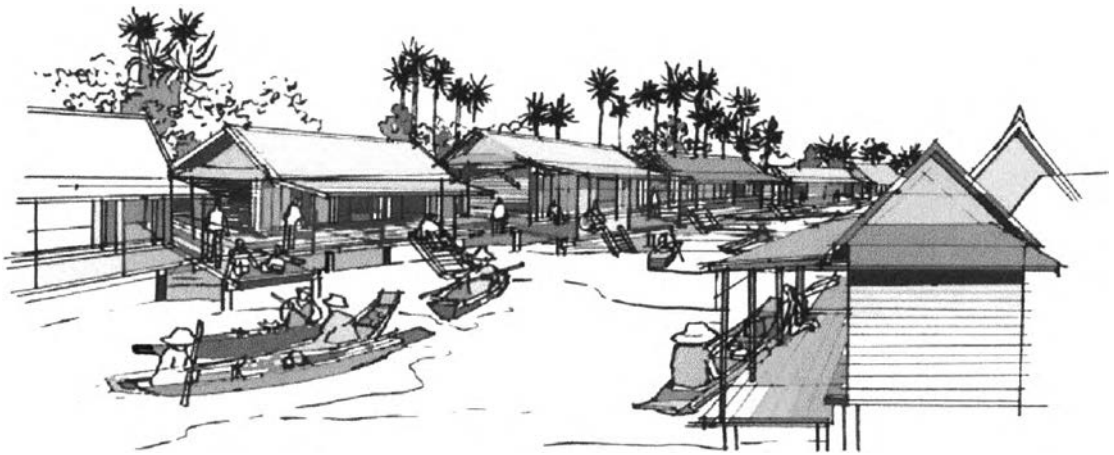
แบบขยายบริเวณทางแยกของปาก
คลองบางจาก โดยปรับปรุงสะพาน
ข้ามคลอง เพิ่มทางขึ้นจากทางเดินริม
น้ำฝั่งชุมชนประชาอุทิศ

ภาพที่ 5-31 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนประชาอุทิศ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม	
นายนิธิ ลิศนันท์	 0 1 3เมตร มาตรฐาน
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	

ทัศนียภาพจากทางเดินริมน้ำเมื่อเข้าสู่ชุมชน

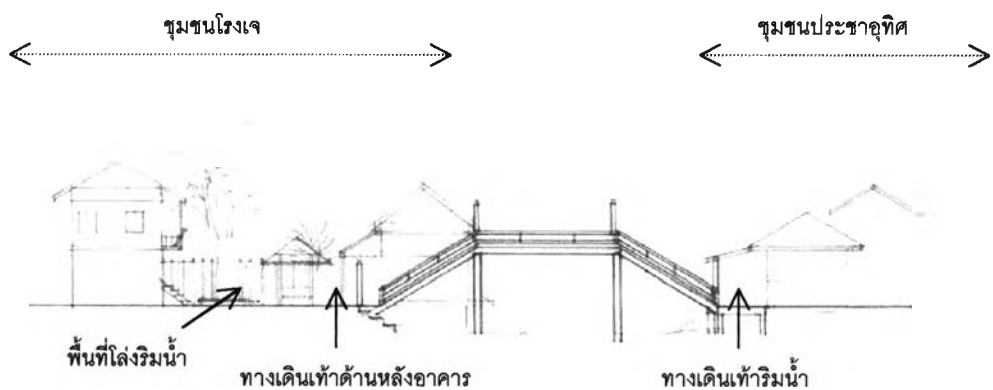

ทัศนียภาพตลาดน้ำในคลองบางจาก

ภาพที่ 5- 32 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนระชาอุทิศ

5. พื้นที่บริเวณชุมชนโรงเจ (แผนที่ 5.12 ภาพที่ 5-33 ภาพที่ 5-34 และภาพที่ 5-35)

- ปรับปรุงเส้นทางเดินด้านหลังอาคาร และกำหนดให้มีรั้วหลังบ้านการยื่นล้ำเขตทางเดิน และปิดเป็นฝ้าด้านหลังบ้าน
- ปรับปรุงพื้นที่จุดรวมกิจกรรม และพื้นที่พักผ่อนของชุมชนแบ่งส่วนลานเอนกประสงค์ และส่วนที่จอดรถของชุมชน
- ปรับปรุงพื้นที่รกร้างปล่อยว่าง ริมน้ำ โดยเสนอให้มีสะพานข้ามคลองที่บริเวณนี้ เพื่อเชื่อมเส้นทางระหว่างชุมชนโรงเจกับชุมชนริมคลอง
- เปิดมุมมองจากทางเดินด้านหลังไปยังริมน้ำโดย ปรับปรุงเส้นทางเชื่อมต่อที่จะเป็นทางเข้าถึงได้จากริมน้ำกับทางเดิน
- ปรับปรุงสะพานข้ามคลองตรงปากคลองบางจาก โดยได้ต่อยืนยันได้ไปยังทางเดินริมน้ำฝั่งชุมชนประชาอุทิศ

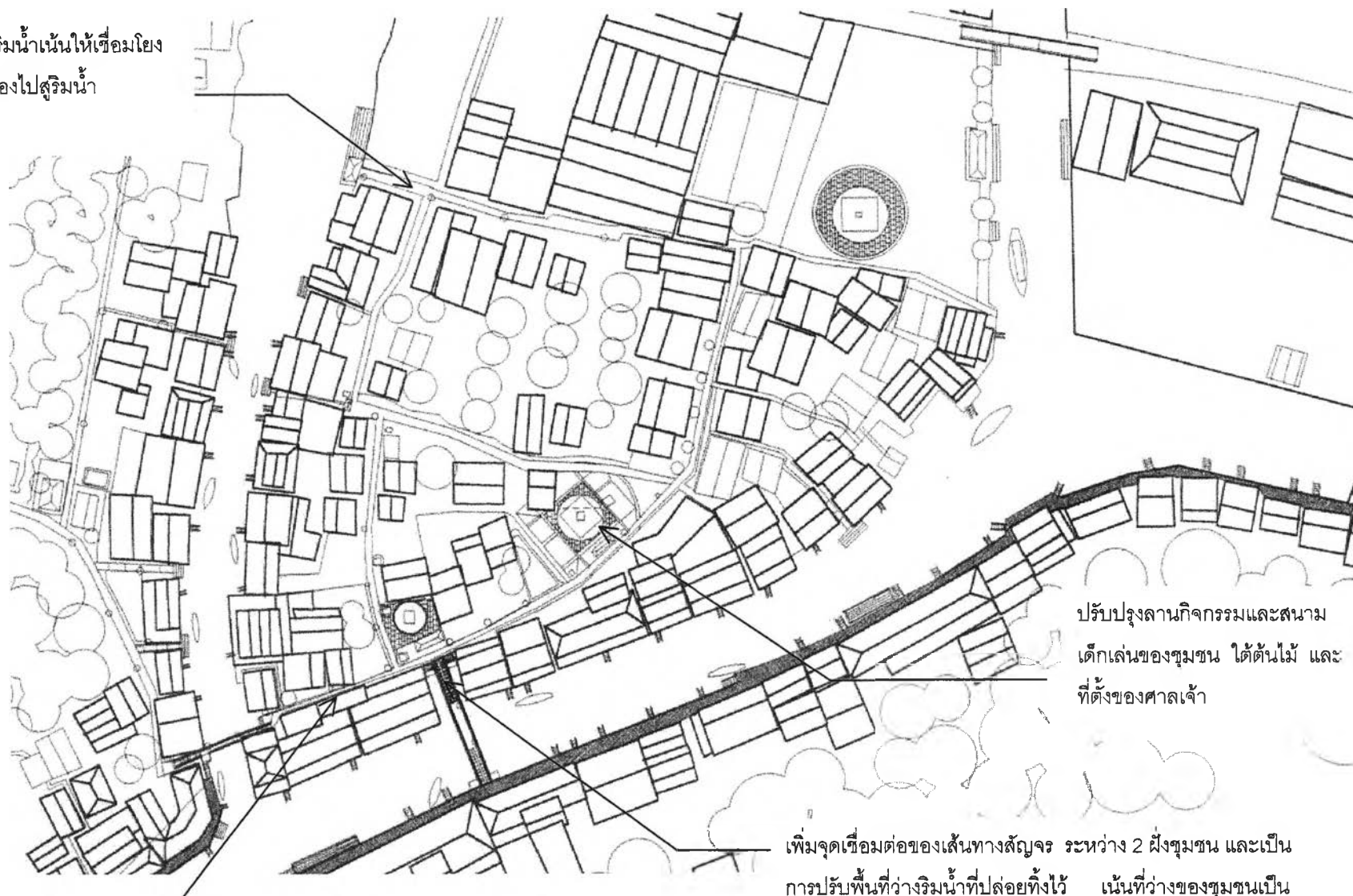

แสดงที่ว่างของชุมชนที่เป็นที่ว่าง (open space) และพื้นที่ทางเดินเชื่อมถึงกัน โดยที่ ฝั่งชุมชนโรงเจใช้ทางเดินหลังบ้าน ส่วนชุมชนริมคลองใช้ทางเดินริมน้ำ โดยสร้างความเชื่อมต่อกัน ด้วยสะพานข้าม

ภาพที่ 5-33 รูปตัดชุมชนโรงเจ

จากการนำเสนอ ฝั่งที่ได้เสนอแนะทั้ง 5 บริเวณของทั้งชุมชน จะทำให้เห็นภาพรวมของแนวทางที่จะทำการปรับปรุง และบรรยากาศที่จะเกิดขึ้นจากการอารอณูรักษ์และปรับปรุงชุมชนริมน้ำที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชุมชนในการนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ ในการควบคุมการเปลี่ยนที่จะขึ้นต่อไปได้ (แผนที่ 5.13)

ปรับทางเดินพื้นที่ริมน้ำเน้นให้เชื่อมโยง
จากทางเดินเพื่อมองไปสู่ริมน้ำ

ปรับปรุงลานกิจกรรมและสนาม
เด็กเล่นของชุมชน ใต้ต้นไม้ และ
ที่ตั้งของศาลเจ้า

เพิ่มจุดเชื่อมต่อของเส้นทางสัญจร ระหว่าง 2 ฝั่งชุมชน และเป็น
การปรับพื้นที่วางริมน้ำที่ปล่อยทิ้งไว้ เน้นที่ว่างของชุมชนเป็น
ลานพักผ่อนริมน้ำ โดยเสนอให้สร้างสะพานข้ามคลอง
(ภาพที่5-16)

เน้นการใช้พื้นที่ทางเดินร่วมด้านหลังบ้านที่มีอยู่ เชื่อมถึงกันในพื้นที่
โดยปรับปรุงทางเดินเท้าด้วยการปูพื้นผิวให้มีจุดจอดรถเป็นสัดส่วน
เน้นความปลอดภัยกับคนเดินเท้า

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ
คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แผนที่ 5.12
แสดงผังเสนอแนะการปรับปรุงพื้นที่
บริเวณชุมชนโรงเจ

ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ

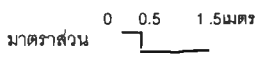
นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตราส่วน 0 10 30 เมตร

ภาพที่ 5-34 แบบขยายผังเสนอแนะบริเวณชุมชนโรงเจ

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม		
นายนิธิ ลิศนันท์		
สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

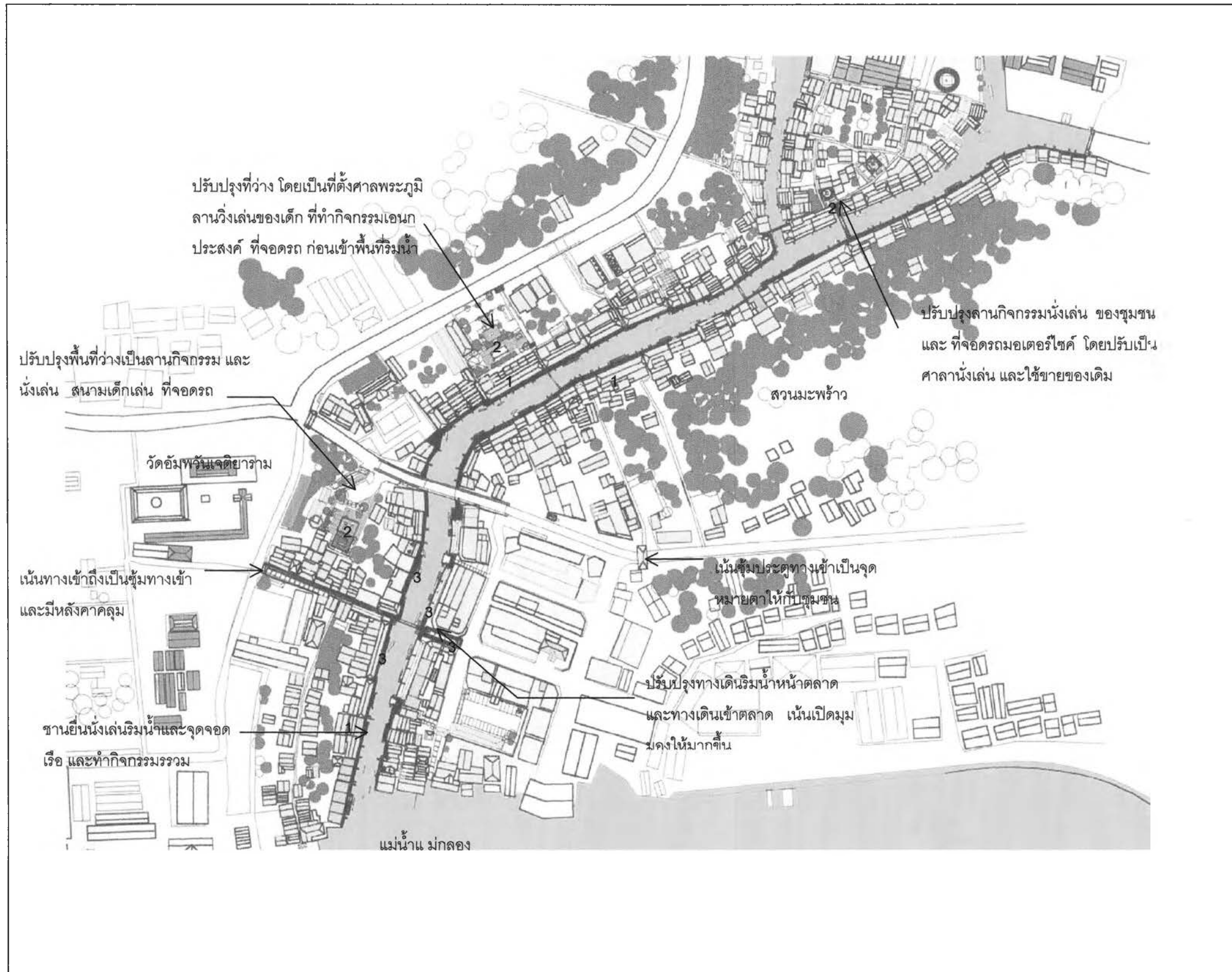

ทัศนียภาพทางเชื่อมไปยังบริเวณสะพานข้ามคลองริมน้ำ

ทัศนียภาพลานกิจกรรม ที่ศาลเจ้าแม่มะขามใหญ่

ภาพที่ 5-35 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนโรงเจ

<p>แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ คลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม</p>	
<p>แผนที่ 5.13 แสดงผังบริเวณ เสนอแนะการอนุรักษ์และ ฟื้นฟูชุมชน</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1 อนุรักษ์อาคารริมน้ำ 2 ปรับปรุงพื้นที่ว่างด้านหลังอาคาร 3 ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำและทางเข้าถึงริมน้ำ 	
<p>ที่มา : จากแนวคิดการออกแบบ</p>	
<p>นายนิธิ ลิศนันท์ สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	
<p>มาตราส่วน</p>	<p>0 10 30 เมตร</p>

5.3 แนวทางการฟื้นฟูลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม

ลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม ต้องทำการฟื้นฟูให้ได้ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพ โดยในการฟื้นฟูลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชนนั้น ต้องมีการนำคุณค่าของความเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ มาส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม ทั้งทางเศรษฐกิจ และกิจกรรมทางสังคม

เกณฑ์การกำหนดแนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม

1. ชุมชนพึ่งตนเองได้
2. ใช้ทรัพยากรที่อยู่อย่างระมัดระวัง
3. พัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ของชุมชนอยู่เสมอ
4. รักษา ฟื้นฟูกิจกรรม ประเพณีที่มีความสำคัญต่อชุมชน
5. ร่วมมือกันและตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนในอนาคต

จากเอกลักษณ์ของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ได้วิเคราะห์จากบทที่แล้วพบว่า มีศักยภาพที่ควรมีการส่งเสริม และฟื้นฟู ได้แก่ ตลาดน้ำ แหล่งท่องเที่ยว ประเพณีทางน้ำ ที่เป็นผลมาจากการอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพของชุมชน

5.3.1 แนวทางการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ

1. ฟื้นฟูย่านการค้าและตลาดน้ำ

เนื่องจากชุมชนอัมพวา เป็นศูนย์กลางย่านการค้าของอำเภอ เพราะมีตลาดที่จะรองรับบริการ พร้อมมีร้านค้าไว้ให้จับจ่ายซื้อของชุมชน เหตุเพราะในอดีตมีการเดินทางโดยใช้เรือ ชุมชนอัมพวาตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นเส้นทางของคลอง ที่มาได้หลายกิโลเมตร เช่น มาจากแม่กลอง มาจากดำเนินสะดวก ทำให้ชุมชนอัมพวาจึงเป็นที่การค้าขาย จุดแลกเปลี่ยนสินค้าทางน้ำ มีตลาดน้ำนัดกันเป็นประจำอยู่ตลอดคลองอัมพวาอีกทั้ง สองฝั่งคลองตั้งร้านค้าขายตลอดริมน้ำ แต่ปัจจุบันพบว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนที่เคยเคยเป็นศูนย์กลางได้เปลี่ยนแปลงไป ย่านตลาดการค้ามีไว้เพียงบริการ ของคนภายในชุมชน การสัญจรทางน้ำลดลงทำให้ตลาดน้ำของชุมชนอัมพวาได้เลือนหายไป ดังนั้นการที่จะฟื้นฟูทางเศรษฐกิจของชุมชนอย่างหนึ่ง ควรมีการส่งเสริมให้เป็นจุดบริการการค้าซึ่งอาจจะนำสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การนำของดี ของฝาก

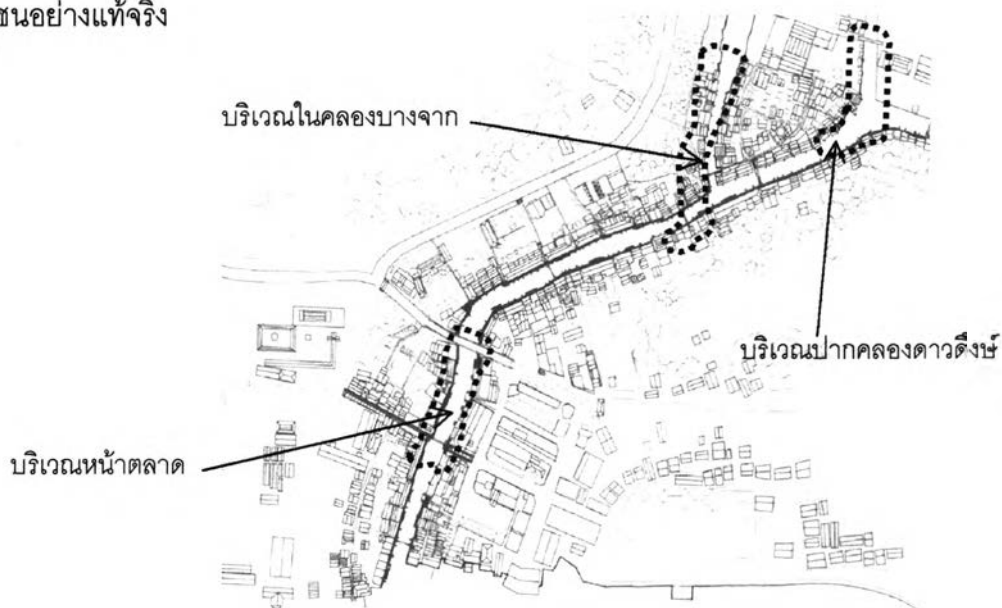
ของอัมพวาหรือในตำบลใกล้เคียงรวมกลุ่มกัน นำสินค้ามาวางขาย เพิ่มทางเลือกให้กับผู้มาซื้อ มากขึ้น แบ่งพื้นที่ค้าขายมากขึ้น สร้างให้เกิดจุดขายของชุมชนดึงดูดผู้คนมาใช้ตลาดอันเก่าแก่ในอดีต ควรฟื้นฟู ตลาดน้ำอัมพวาให้กลับมาซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน โดย อาจจะเป็นในรูปแบบการกำหนดเวลาช่วงเทศกาล งานประเพณีและช่วงเวลาน้ำขึ้นลงในคลอง ให้มีการนำสินค้ามาขายในคลอง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มายังชุมชนอีกทั้ง คนในพื้นที่ก็ได้ซื้อ ขายสินค้ามีรายได้เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งการกำหนดบริเวณที่จะมีตลาดน้ำเป็นปัจจัยหนึ่งของความ เป็นไปได้ ดังนั้นจึงเสนอให้มีตลาดน้ำอยู่ใน พื้นที่ชุมชนในบริเวณที่เคยเป็นตลาดน้ำมาก่อนใน อดีต และเสนอบริเวณที่มีความเป็นไปได้ คือ 3 บริเวณ ได้แก่ (ภาพที่ 5-36)

- บริเวณในคลองบางจาก จากปากคลองถึง ใต้สะพานโรงเจ เพราะมีขนาดลำคลองไม่กว้างนัก มีสภาพ 2 ข้างทางเป็นบ้านริมน้ำสภาพเดิมๆอยู่ แต่ควรปรับปรุงทางเดินด้านหลังบ้านมายัง พื้นที่ริมน้ำ

- บริเวณในคลองดาวดึงษ์ จากปากคลองถึงสุดเขตวัดพระยาญาติ เพราะ มีขนาดลำคลอง ที่ไม่กว้างนัก และยังใช้พื้นที่โล่ง ทั้งสองฝั่งได้เต็มที่ คือบริเวณหน้าโรงเจ กับ บริเวณหน้าวัดพระยา ญาติ โดยปรับปรุงให้เป็นบันไดนั่งพักผ่อนซื้อขายริมน้ำ และจุดจอดรถได้

- บริเวณหน้าตลาดอัมพวา จากใต้สะพานเทศบาล 1 ถึงใต้สะพานเดชา เพราะเข้าถึงพื้นที่ จากถนน ทางเดินด้านนอกได้ อีกทั้งบริเวณเป็นย่านค้าขายของชุมชนอยู่ 2 ฝั่งคลอง

จะเห็นได้ว่าการฟื้นฟูให้มีตลาดน้ำ นั้นต้องไม่ใช่เป็นเพียงรูปแบบ แต่ต้องเป็นแบบที่เป็นวิถี ชีวิตของชาวชุมชนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 5-36 แสดงบริเวณที่เสนอแนะให้ฟื้นฟูตลาดน้ำ

2. ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

ในชุมชนอัมพวามีสถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มาเที่ยวชม อยู่เป็นจำนวนมาก มีทั้งที่เป็นสถานที่ที่มีสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า และประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ ได้แก่ วัดอัมพวันเจติยาราม วัดภูมรินทร์กุฎีทอง เรือนทรงไทยในอุทยาน ร.2 เป็นต้น สถานที่ที่มีกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ในแบบเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ ได้แก่ หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การนั่งเรือชมสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น และการท่องเที่ยวที่เป็นงานเทศกาล งานประจำปี ได้แก่ งานอุทยาน ร.2 มีการออกร้าน ขายสินค้า การแสดงโขน และงานวันลั่นจี่ ที่จะจัดขึ้น ในฤดูร้อน ซึ่งมีการนำผลไม้ที่เป็นของดีของชุมชนอัมพวามาขาย โดยทั้งหมดที่กล่าวมา ถือเป็นศักยภาพที่ควรจะมีการฟื้นฟูให้เด่นชัดขึ้น โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ออกไปในวงกว้างขึ้น การโฆษณาให้คนภายนอกได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องดำเนินการร่วมกันทั้ง จังหวัดสมุทรสงคราม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมศิลปากร อีกทั้งควรมีการจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ครบวงจร เช่น มาศึกษาทางแหล่งโบราณสถาปัตยกรรม ต่อด้วยไปชมงานเทศกาล แล้วนั่งเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำ จากนั้นเลือกซื้อสินค้าของตำบล แล้วไปพักที่หมู่บ้านเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะถือเป็นการประชาสัมพันธ์ และท่องเที่ยวที่ได้ผลและมีคุณค่า (ภาพที่5-36)

การแสดงหุ่นกระบอก และการแสดงละครนอก ในงานอุทยาน ร.2 ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของอัมพวา

หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต.ปลายโพรงพาง
การท่องเที่ยวที่เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของ
ชุมชนริมน้ำอัมพวา

ภาพที่ 5-37 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

5.3.2 แนวทางการฟื้นฟูทางสังคม

1. ฟื้นฟูประเพณีและกิจกรรมทางน้ำ

วิถีชีวิตที่เป็นอยู่ของชุมชนยังคงเกี่ยวข้องกับน้ำ มีการใช้สอยทางน้ำ อยู่เป็นส่วนใหญ่ ความเป็นอยู่ของชุมชนมีบรรยากาศที่เรียบง่าย แต่ขาดกิจกรรมที่เป็นประเพณีดั้งเดิมของชุมชนเพราะไม่มีการจัดขึ้นในปัจจุบัน เช่น การแข่งเรือ การแข่งเรือปาไข่ ซึ่งได้สูญหายไปหลายปีแล้ว รวมถึงกิจกรรมของชุมชนริมน้ำคือ การพายเรือบิณฑบาต ตอนเช้าก็เริ่มเลือนหายไปแล้ว การที่ไม่มีกิจกรรมประเพณีทางน้ำของชุมชน มีผลทำให้คนในชุมชน หรือคนรุ่นใหม่เริ่มไม่ให้ความสำคัญกับน้ำ มีการใช้ลาคลลงน้อยลงไปเรื่อยๆ สภาพสังคมจึงมีความเรียบง่าย ไม่มีกิจกรรมที่สร้างให้เกิดความสัมพันธ์กัน ดังนั้นควรมีการฟื้นฟูกิจกรรมทางสังคมที่เป็นประเพณีที่ดีของชุมชนขึ้น โดยการจัดเป็นเทศกาลประจำปี ให้มีการส่งตัวแทนในแต่ละชุมชนเข้าร่วมแข่งขันทั้งจากภายในชุมชน และจากอำเภออื่นที่ใกล้เคียง สำหรับประเพณีทางน้ำที่ฟื้นฟูควรเริ่มจากการทำขึ้นด้วยความสมัครใจ ร่วมมือกันทุกฝ่ายถึงจะทำให้อยู่อย่างยั่งยืน และต้องประสานความร่วมมือกันกับทางราชการ และเอกชนที่ให้ขอการสนับสนุน อีกทั้งเสนอให้มีกิจกรรมทางน้ำเพิ่มขึ้น เช่น กิจกรรมการฝึกหัดพายเรือ เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้เรือในการเดินทางให้มากขึ้น แทนการเดินทางโดยรถ สร้างความสัมพันธ์กับการใช้คลอง (ภาพที่ 5-38)

ฟื้นฟูกิจกรรมทางน้ำ ให้เกิดขึ้นกับชุมชน สร้างบรรยากาศแบบอดีตให้หวนกลับมา

ภาพที่ 5-38 แสดงกิจกรรมการแข่งขันเรือในคลองอัมพวา

2. ปลุกจิตสำนึก และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

การฟื้นฟูหรือ พัฒนาชุมชนให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ต้องเกิดจากการสนับสนุน และมีส่วนร่วมของคนที่อยู่ในชุมชน (Public Participation) ทั้งมีส่วนร่วมในการออกความเห็น ในการเห็นด้วย หรือคัดค้าน นั้นล้วนเป็นข้อมูลที่ต้องนำไปใช้ในการดำเนินงานและตัดสินใจของหน่วยงานที่ทำโครงการ โดยการรับฟังความคิดเห็น (Public Hearing) โดยให้เห็นถึงความ

สำคัญของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ไว้เป็นประเด็นหลัก ดังนั้นควรมีการสร้าง ความเข้าใจกับชุมชน โดยการให้มีการประชุม สัมมนา ระดมความคิดเห็นทั้งแบบสัมภาษณ์ หรือ ทำแบบสอบถาม เป็นต้น ก่อนลงมติ ตัดสินใจในขั้นสำรวจความคิดเห็น ก่อนนำไปดำเนินงาน สู่แผนปฏิบัติ เมื่อเป็นตามขั้นตอนดังนี้พบว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด หรือแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ผลกระทบที่จะตามมาก็น้อยลงเมื่อได้มีการติดตาม และประเมินผล

5.4 สรุปข้อเสนอแนะและแผนปฏิบัติการ

การดำเนินงานในการอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ ต้องมีการกำหนดรูปแบบของชุมชน และโครงสร้างของชุมชนโดยต้องผสมผสานเอกลักษณ์ของพื้นที่เข้าไปเป็นประเด็นหลัก และแสดงออกมาถึงรูปแบบทางกายภาพ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมให้มีความชัดเจนขึ้น และควบคู่ไปกับความ เป็นไปได้ในการนำข้อเสนอแนะ และแผนไปปฏิบัติให้ได้ผลอย่างเหมาะสม

5.4.1 เป้าหมายในการอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

มุ่งถึงการรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ในระดับที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยต้องไม่ทำลายเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน และควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีในระดับที่เข้มขึ้นขึ้นเพื่อสอดคล้องกับบทบาทของชุมชน ในการนำศักยภาพมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นเป้าหมายหลักของการอนุรักษ์ก็ต้องให้ความสำคัญกับท้องถิ่นและชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนเป็นสิ่งแรก และมีผลให้ชุมชนรู้ถึงคุณค่าของพื้นที่ที่อยู่อาศัย

5.4.2 ข้อเสนอวิธีการดำเนินการอนุรักษ์

จากการศึกษา และวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆของชุมชน รวมถึงแนวความคิดในการอนุรักษ์และปรับปรุงจากบทที่ผ่านมา แล้ว จึงนำมาสู่ข้อสรุป ของวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ชุมชน ซึ่งมี 2 ประเด็น ที่ใช้พิจารณา คือ

1. ข้อเสนอแนะการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน ทางเศรษฐกิจและสังคม
2. แผนการปฏิบัติที่นำไปใช้ในการอนุรักษ์

5.4.3 ข้อเสนอแนะการอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพ

เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาแล้วมาสรุป จากลักษณะการใช้ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบทางสถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม โดยกำหนดได้เป็น ดังนี้

มาตรการส่งเสริม โดยให้ชุมชนทำตามรูปแบบที่เสนอแนวทางการอนุรักษ์

1. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์อาคารริมน้ำ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ของชุมชน ด้วยข้อเสนอ เช่น ให้มีการลดภาษีโรงเรือน สำหรับอาคารริมน้ำที่รักษาสภาพอาคารที่ทำตามรูปแบบที่เสนอแนะ (Design Guidelines)ไว้
2. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเดินเท้าหน้าบ้าน เพื่อให้เกิดความสวยงามของทางเดินริมน้ำ
3. ส่งเสริมให้มีการดูแลปรับปรุงความสกปรก รกร้าง ทрутโทรมของพื้นที่ว่างบริเวณอาคาร
4. ส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่ระหว่างอาคารเป็นพื้นที่ทางเดินร่วมสาธารณะเพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางสัญจรภายในชุมชน และเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำได้สะดวก
5. ส่งเสริมให้มีการใช้อาคารในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านศิลปวัฒนธรรม การบริการสาธารณะ เพื่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน

มาตรการควบคุม โดยชุมชนและนำไปใช้กับเทศบาลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1. ควบคุมความสูงของอาคาร และ รูปลักษณะอาคาร ที่จะสร้างขึ้นใหม่ ให้เป็นแนวเดียวกันเพื่อความกลมกลืนกับภูมิทัศน์ และ การปรับปรุงอาคารตึกแถว หรือที่แปลกแยกจากสภาพแวดล้อมให้ใช้วัสดุ สี ตามรูปแบบที่เสนอแนะ
2. ควบคุมไม่ให้มีการใช้รถมอเตอร์ไซค์ด้วยความเร็ว บนทางเดินเท้าริมน้ำ เพื่อความปลอดภัยแก่เด็ก และคนชราในชุมชน ด้วยข้อเสนอแนะ เช่น การรณรงค์ขอความร่วมมือร่วมกันปฏิบัติ

3. ควบคุมการรูกกล้าพื้นที่ทางเดินสาธารณะ จากการวางสิ่งของขาย หรือจอดรถ ที่รบกวนทางเดินเท้าที่มีความกว้างอยู่ไม่ต่ำกว่า 2.00 เมตร เพื่อการเปิดโล่งสู่พื้นที่รมน้ำ เพิ่มศักยภาพของพื้นที่รมน้ำให้ใช้งานที่เหมาะสม

4. ควบคุมการติดตั้งป้ายชื่อร้าน การใช้กันสาด ด้วยวัสดุ สี และขนาด ตามรูปแบบที่เสนอแนะ

5. ควบคุมไม่ให้มีการสร้างศาลาที่พักร่มน้ำ รูกกล้าลำน้ำ แต่จะมีการต่อยื่นชานพักผ่อนรวมใช้ทำกิจกรรมรมน้ำได้มากขึ้น โดยกระจายเป็นช่วงๆ ทั้ง สองฝั่งรมน้ำ

5.4.4 ข้อเสนอแนะการอนุรักษ์และฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและสังคม

- ส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน ที่มีสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต โดยการคงลักษณะกิจกรรมการอนุรักษ์ไว้รองรับการท่องเที่ยว เพื่อนำรายได้สู่ชุมชน

- ส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และให้ความเชื่อมโยงของจุดบริการสาธารณะและเส้นทาง อย่างทั่วถึง เพื่อการประชาสัมพันธ์จุดสำคัญๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

- ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าของแต่ละชุมชนโดยชาวบ้าน หรือเยาวชน ที่มีความสามารถในการประดิษฐ์สิ่งของ มาจัดกลุ่ม บรรจุกีฬาอย่างสวยงามพร้อมและสนับสนุนย่านการค้าให้จัดหาสถานที่จัดจำหน่ายผลิต

- ส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูตลาดน้ำ ขึ้นในชุมชน โดยการกำหนดสถานที่ และนัดเวลา ที่เรือของชาวบ้านจะนำของมาขาย เพื่อการรักษากิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

- ส่งเสริมกิจกรรม ประเพณีทางน้ำ ในการสร้างให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางน้ำ ให้ชุมชนหันกลับมาใช้น้ำในวิถีชีวิต กันมากขึ้น โดยการให้คนในชุมชนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรม

- ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และจิตสำนึกในการอนุรักษ์รักษาความสะอาด ของคูคลอง ลดการทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงใน คลอง

- ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในการแสดงหุ่นกระบอก การบรรเลงดนตรีไทย เพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และ สืบทอดทางวัฒนธรรมกับเยาวชนรุ่นต่อไป ด้วยข้อเสนอ เช่น จัดให้มีการบรรจุการแสดงศิลปวัฒนธรรม ไว้ในงานเทศกาลของชุมชน

5.4.5 การนำแผนไปใช้ปฏิบัติการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

แผนงานระยะสั้น-ปานกลาง5ปี (แผนฯ 9) และแผนระยะยาว10ปี(แผนฯ10-11)

การนำไปใช้กับโครงการที่ได้เสนอแนวทางตามในรูปแบบทางกายภาพ ที่สอดคล้องกับโครงการตามแผนของเทศบาล โดยแผนงาน ที่นำไปใช้โดยมีผู้นำไปใช้คือ หน่วยงานราชการของท้องถิ่น คือเทศบาลที่เป็นหน้ารับผิดชอบโดยตรง อีกส่วนหนึ่งคือชุมชน ซึ่งเข้าร่วมในการปฏิบัติตามแนวทางการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชน

ตารางที่5.2 แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงาน	ช่วงเวลาดำเนินงาน															งบ ประมาณ	หน่วย งาน		
	5 ปี (พ.ศ 2545 - พ.ศ 2549)					10 ปี (พ.ศ 2550 - พ.ศ 2560)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
1. เตรียมการก่อนปรับปรุง - สัมมนาระดมความคิด สร้างความเข้าใจในโครงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม อาคาร และคูคลอง ให้กับชุมชน																		10,000	เทศบาล
- สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ในการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบกำจัดขยะ																		10,000	เทศบาล
2. โครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ 2.1 ปรับปรุง และจัดรูปแบบการใช้ที่ดิน ของชุมชนที่อยู่ริมน้ำ และพื้นที่ด้านใน ถัดจากริมน้ำ - ปรับปรุง พื้นที่ว่าง รกร้าง ปล่อยให้ อยู่น้ำบริเวณชุมชนโรงเรียนและพื้นที่ว่างด้านหลังอาคารบริเวณ ชุมชน ตลาด																		660,000	กรมการ ผังเมือง กรมการ ผังเมือง จังหวัด ท้องถิ่น
- ปรับปรุงพื้นที่ว่าง ด้านหลังอาคารริมน้ำ และเส้นทางที่เชื่อมภายในชุมชน บริเวณชุมชนหน้าวัด บริเวณชุมชนประชาอุทิศ บริเวณชุมชนโรงเรียน และบริเวณชุมชนริมคลอง																		4,000,000	กองช่าง เทศบาล จังหวัด

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน	ช่วงเวลาดำเนินงาน															งบ ประมาณ	หน่วย งาน
	5 ปี (พ.ศ. 2545- 2549)					10 ปี (พ.ศ. 2550-2560)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
2.2 ปรับปรุง สภาพแวดล้อม อาคาร และ สาธารณูปโภค																	
- ปรับปรุงทางเดินเท้าริมน้ำ	—	—	—	—												690,000	กองช่าง เทศบาล
- เพิ่มพื้นที่พักผ่อนริมน้ำ โดยขยายทางเดิน ริมน้ำ เป็นชานพักและทำขั้น-ลงเรือ ร่วม บริเวณชุมชนหน้า วัดชุมชนตลาด ชุมชน ประชาอุทิศ ริมคลองและโรงเจ	—	—	—	—												2,559,000	กองช่าง เทศบาล
- ปรับปรุงพื้นที่ทางเดินริมน้ำ เส้นทางเข้าถึงพื้นที่ ที่ริมน้ำ บริเวณชุมชนตลาด และทางเดินเชื่อมต่อไป ยัง วัดอัมพวัน บริเวณชุมชนหน้าวัด			—	—	—											850,000	กองช่าง เทศบาล
- ปรับปรุงพื้นผิวพื้นที่ว่างของวัดอัมพวัน และโรงเจ				—	—	—	—	—								8,500,000	กรมศิลปากร เทศบาล จังหวัด
- จัดที่จอดรถ และท่อน้ำ สาธารณะ ของชุมชน บริเวณด้านหลังอาคารริมน้ำ ชุมชนตลาด			—	—	—	—	—	—								6,220,000	กองช่าง เทศบาล
- ปรับปรุงพื้นที่ค้าขาย และสร้างหลังคาคลุมบริเวณ พื้นที่ริมน้ำของตลาดและทางเดินเท้า			—	—	—											680,000	กองช่าง เทศบาล
- ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้า ของชุมชนทั้งสอง ผัง ด้วย สะพานข้ามคลองใน 3 จุด																800,000	กองช่าง เทศบาล จังหวัด
1. บริเวณกลางคลอง อัมพวา ชุมชนประชาอุทิศ 2. บริเวณที่ว่าง ริมน้ำ ชุมชนโรงเจ 3. ปรับปรุงสะพานข้าม ปากคลองบางจาก																	
- ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่ชำรุดทรุดโทรมที่อยู่ติด ริมน้ำบริเวณปากคลองอัมพวาในชุมชนตลาด								—	—	—						400,000	กองช่าง เทศบาล

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน	ช่วงเวลาดำเนินงาน															งบ ประมาณ	หน่วย งาน		
	5 ปี					10 ปี													
	(พ.ศ. 2545-2549)					(พ.ศ. 2550-2560)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
- ปรับปรุงจัดสร้างสิ่งประกอบถนน																		300,000	กองช่าง เทศบาล
- ปรับปรุง สภาพอาคาร อยู่ด้านหลังอาคารริมหน้า บริเวณชุมชนตลาด และปรับเปลี่ยนการใช้งาน อาคารของ โรงเรียนราษฎร์รียกเอง อาคารเทศบาล ตำบลอัมพวา เป็นศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารจุด บริการสาธารณะของชุมชนพิพิธภัณฑน์ภูมิปัญญาท้องถิ่น																		400,000	กรมศิลปากร กองช่าง จังหวัด
- ปรับปรุงสาธารณูปโภค เช่น สายไฟฟ้า สาย โทรศัพท์ และบ่อบำบัดรวมก่อนลงคลอง																		380,000	การไฟฟ้า ส่วน ภูมิภาค องค์การ โทรศัพท์
3. โครงการวางแผนจัดระบบ																			
- จัดการ ระบุ หรือลงทะเบียนจำนวนร้านค้าของ ตลาดที่ใช้ พื้นที่มีน้ำ																		10,000	เทศบาล อบต. กรมการ พัฒนาชุมชน
- จัดทำการรณรงค์ ให้มีการเดินทางโดยใช้เรือ และ ฟื้นฟู ประเพณีทางน้ำ และตลาดน้ำ																		60,000	จังหวัด
- จัดทำการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์รักษาความ สะอาด แม่น้ำลำคลอง และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของชุมชน เช่นโครงการหน้าบ้านนำมอง																		100,000	กองสวัสดิ การของ เทศบาล จังหวัด
- จัดทำรณรงค์ปลูกต้นไม้ พืชพันธุ์ ประจำท้องถิ่น ด้านหลัง อาคารและริมถนน																		10,000	กองสา ธารณสุข ของเทศ บาล
จำนวนโครงการ 19 โครงการ	รวมเป็นเงิน															26,549,000	บาท		

5.4.6 บทสรุปแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา ถือเป็นแหล่งทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่สะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยออกมาชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการตั้งถิ่นฐานริมน้ำ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับน้ำ รวมถึงลักษณะทางสถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน สภาพแวดล้อมริมน้ำ ล้วนเป็นการก่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวกับชุมชน ในแง่ของประวัติความเป็นมานั้น สถานที่ประสูติของสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของศิลปวัฒนธรรมไทย ของชุมชน แต่เมื่อความเจริญเติบโตคือคลื่นเข้ามา ด้วยการคมนาคมที่สะดวกขึ้น จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับพื้นที่ชุมชน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนขึ้น สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมได้รับปัญหาที่เกี่ยวข้องกันไปหมด จึงทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเริ่มเลือนหายไปจากสังคมไทย ดังนั้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำจึงต้องทำควบคู่ไปกับความเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบมากขึ้น โดยการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ที่ควรมีการปรับปรุงแก้ปัญหที่เกิดขึ้น เสนอแนะรูปแบบทางกายภาพ และควบคุมความเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้นในอนาคต แล้วไปกำหนดแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่เป็นการส่งเสริมศักยภาพของท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรม การท่องเที่ยว ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เสนอแนะกิจกรรมที่ควรจะมีการรักษาไว้และปรับเปลี่ยนบทบาทของชุมชน ให้อยู่แบบพึ่งพาตนเองโดยการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่า มาทำประโยชน์ให้กับชุมชน และเสนอแนวทางที่เป็นแผนและระยะเวลาการนำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผล ตามความมุ่งหมาย ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูที่เป็นการพัฒนาชุมชนริมน้ำอย่างยั่งยืนตลอดไป

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวานี้ เป็นข้อมูลหนึ่งที่สร้างความเข้าใจในคุณค่าของลักษณะเฉพาะของชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การระบุลักษณะเฉพาะของชุมชน รวมถึงวิถีชีวิต กิจกรรมของชุมชน จึงกำหนดเป็นแนวทางของรูปแบบการอนุรักษ์และปรับปรุง เพื่อในการนำไปใช้หรือเป็นพื้นฐานของข้อกำหนด ข้อบังคับของท้องถิ่น ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชน สำหรับโครงการของเทศบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนที่มีการขยายผลต่อไป